
NOTAT 2011-4

Økonomien i landbruket i Trøndelag

Utviklingstrekk 2000–2009

Tabellsamling 2005–2009

KJELL
STAVEN

OTTO
SJELMO

KNUT
KROKANN

HELGE
BONESMO

SVEIN OLAV
HOLIEN

SIV KARIN
PAULSEN RYE

LIV GRETHE
BERGE FRISLID

INGER SOFIE
MURVOLD KNUTSEN

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

NILF utgir en rekke publikasjoner

Årlig utkommer:

- «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk»
- «Handbok for driftsplanlegging»
- «Utsyn over norsk landbruk. Tilstand og utviklingstrekk».
- «Mat og industri. Status og utvikling i norsk matindustri».

Resultater fra forskning og utredninger utgis i tre serier:

- «NILF-rapport» – en serie for publisering av forskningsrapporter og resultater fra større utredninger
- «Notat» – en serie for publisering av arbeidsnotater, delrapporter, foredrag m.m. samt sluttrapporter fra mindre prosjekter.
- «Discussion paper» – en serie for publisering av foreløpige resultater (bare internettpublisering).

NILF gir også ut:

- «Merverdiavgiftsnøkkel for landbruket»
- «Kontoplan for landbruksregnskap tilpasset NS 4102»
- Regionale dekningsbidragskalkylar.

NILF er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket som årlig gir ut:

- «Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)
- «Referansebruksberegninger»
- «Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»
- «Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:
<http://www.nilf.no/PolitikkOkonomi/Nn/VolumPrisIndeksar.shtml>

NOTAT 2011-4

Økonomien i landbruket i Trøndelag

Utviklingstrekk 2000–2009

Tabellsamling 2005–2009

Kjell Staven

Otto Sjelmo

Knut Krokann

Helge Bonesmo

Svein Olav Holien

Siv Karin Paulsen Rye

Liv Grethe Berge Frislid

Inger Sofie Murvold Knutsen

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 2000–2009. Tabellsamling 2005–2009
Forfattere	Kjell Staven, Otto Sjelmo, Knut Krokann, Helge Bonesmo, Svein Olav Holien, Siv Karin Paulsen Rye, Liv Grethe Berge Frislid, Inger Sofie Murvold Knutsen
Prosjekt	Publisering av distriktstall (D223)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2011
Antall sider	117
ISBN	978-82-7077-793-8
ISSN	0805-9691

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskningene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse, der det på landsbasis er med omlag 850 gardsregnskap hvert år. Trøndelag har de siste årene vært representert med 130 bruk.

I tillegg til hovedpublikasjonen fra regnskapsundersøkelsen, har vi siden slutten av 1950-tallet også sendt ut oversikter over økonomien i jordbruket i Trøndelag. Oversiktene har gått til landbruksforvaltningen i kommuner og fylker, forskningsinstitusjoner, forsøksringer, regnskapskontorer, faglag, skoler og andre interesserte.

Resultatmessig har forskjellene mellom fylkene vært uvesentlige, og vi har derfor brukt tallmaterialet for Trøndelag samlet. Det gir bedre muligheter til å publisere resultater fra enkeltproduksjoner som melkeproduksjon, korn, korn/svin, sauehold og kjøttproduksjon på ammekyr.

De regnskapsdataene som hentes inn er supplert med avlings- ytelses- og arbeidsnoteringer. I tillegg utføres det en spesiell skogbruksgranskning på grunnlag av data fra de brukene som har minst 50 m³ balansekvantum. I den spesielle skogbruksgranskningen brukes det tall for Midt-Norge (Helgeland og kommunene nord for Romsdalsfjorden i tillegg til Trøndelag). Ved siden av data for landbruket er det også lagt vekt på å beskrive totaløkonomien for brukerfamilien.

I tillegg til vanlige økonomiske nøkkeltall ser vi på utvikling av byggekostnader, innsatsfaktorer og produktpriser i melkeproduksjonen. Hvem som investerer og latent investeringsbehov. Vi foretar en sammenligning mellom Jæren og Flatbygdene i Trøndelag når det gjelder resultat og produktivitet på melkebruk. I et eget kapittel har vi fokus på landbrukets klimagassutslipp. Dette er en del av NILFs arbeid med å knytte miljø- og klimaindikatorer til driftsgranskingsdata.

Grunnlagsmaterialet for årets notat om økonomien i jordbruket i Trøndelag er utarbeidet av Svein Olav Holien, Svetlana Borodina, Odd Morten Tronstad, Ragne Hansmoen, Øystein Skutevik, Therese Hunstad, Siv Karin Paulsen Rye, Liv Grethe Berge Frislid og Inger Murvold Knutsen. Kjell Staven har tilrettelagt programvare og tabellutskrifter.

Helge Bonesmo og Knut Krokann har skrevet kapittel 11 om klimagassutslipp. Otto Sjelmo har skrevet kapittel 10.1. Svein Olav Holien har skrevet kapittel 10.2 og 10.3. Liv Grethe Berge Frislid har i samarbeid med Otto Sjelmo utarbeidet kapittel 2.3. Liv Grethe har også skrevet kapittel 2.5 og kapittel 9. Inger Sofie Murvold Knutsen har bidratt med kapittel 2.1, 2.2 og 7. Torbjørn Haukås har hatt hovedansvaret for kapittel 11 om jordbruksfradrag. Siv Karin Paulsen Rye har ansvar for resten av notatet.

Torbjørn Haukås og Agnar Hegrenes har lest gjennom notatet og kommet med nyttige innspill. Anne Bente Ellevold har klargjort manuskriptet for trykking.

Oslo, februar 2011
Ivar Pettersen

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
1.1	Definisjoner.....	1
2	MELKEPRODUKSJON.....	5
2.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	5
2.2	Nettoinvesteringer og gjeldsutvikling.....	6
2.3	Melkeproduksjon - sammenligning av lav- og høygruppe.....	7
2.4	Samdrifter i melkeproduksjon.....	11
2.5	Sammenligning av melkebruk fra flatbygdene i Trøndelag og Jæren.....	14
2.5.1	Oppsummering.....	18
3	KJØTTPRODUKSJON PÅ AMMEKYR.....	19
3.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	19
3.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	20
4	KORNPRODUKSJON.....	23
4.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	23
4.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	24
5	KOMBINERT KORNPRODUKSJON/SVINEHOLD.....	27
5.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	27
5.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	28
6	SAUEHOLD.....	31
6.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	31
6.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	33
7	PRODUKTIVITETSUTVIKLING OG SAMMENLIGNING AV DRIFTSFORMER.....	35
7.1	Utvikling i effektivitet i jordbruket.....	35
7.2	Familiens arbeidsfortjeneste.....	36
7.3	Utviklinga i egenkapital og gjeld.....	37
8	TILLEGGSNÆRING OG ANNEN NÆRING.....	39
8.1	Tilleggsnæringer i driftsgranskingene.....	39
8.2	Annen næring i driftsgranskingene.....	45
9	GARDSSKOGBRUKET.....	49
10	INVESTERINGER, GJELD OG KOSTNADER.....	55
10.1	Nedgang i investeringslyst i Trøndelag.....	55
10.2	Nettoinvesteringer i jordbruket, gjeld og byggekostnader.....	57
10.3	Investering og investeringsbehov i melkeproduksjon.....	59
11	JORDBRUKSFRADRAG.....	63
12	REDUSERTE KLIMAGASSUTSLIPP – HVORDAN FINNE EFFEKTIVE TILTAK PÅ GARDSNIVÅ?.....	67
13	TABELLSAMLING 2005–2009.....	69
14	FORKLARING PÅ FAGUTTRYKK.....	113

Figurer

Figur 1.1	Skjematisk oversikt over brukerfamiliens nettoinntekt	2
Figur 2.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2009-kroner	5
Figur 2.2	Familiens arbeidsfortjeneste i melkeproduksjon, alle bruk. Kr per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)	6
Figur 2.3	Nettoinvesteringer på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2009-kroner	7
Figur 2.4	Sammenligning av lav- og høygruppe i melkeproduksjon i Trøndelag 2009. Kostnader, inntekter og resultat. Gjennomsnitt per bruk, kroner	8
Figur 2.5	Driftsoverskudd i lav- og høygruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Kroner per bruk. 2009-kroner	9
Figur 2.6	Sammenligning av høy og lavgruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Sum nettoinvestering. Kroner per bruk. 2009-kroner	10
Figur 2.7	Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i samdrifter og store melkebruk. 2009-kroner	12
Figur 2.8	Eiendeler i jordbruket og sum nettoinvesteringer i samdrifter og store enkeltbruk. 2009-kroner	12
Figur 2.9	Kostnader til bygning og teknisk inventar på samdrifter og store melkebruk, 2009	13
Figur 2.10	Nettoinntekt og driftsoverskudd i melkeproduksjonen for flatbygdene i Trøndelag og Jæren, 2009 - kroner	14
Figur 2.11	Gjeldsprosent i melkeproduksjonen for flatbygdene i Trøndelag og Jæren	15
Figur 2.12	Lønnsinntekt for flatbygdene i Trøndelag og Jæren	16
Figur 2.13	Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i melkeproduksjonen, flatbygdene i Trøndelag og Jæren. 2009 kroner	17
Figur 3.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2009-kroner	19
Figur 3.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per årsverk. 2009-kroner	20
Figur 3.3	Nettoinvesteringer på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2009-kroner	21
Figur 3.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2009-kroner	22
Figur 4.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn. Kroner per bruk. 2009-kroner	23
Figur 4.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn. Kroner per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)	24
Figur 4.3	Nettoinvesteringer på bruk med korn. Kroner per bruk. 2009-kroner	25
Figur 4.4	Utviklingen av egenkapital og gjeldsprosent på kornbruk. Kroner per bruk. 2009-kroner	25
Figur 5.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2009-kroner	27
Figur 5.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn/svin. Kroner per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)	28
Figur 5.3	Nettoinvesteringer på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2009-kroner	29
Figur 5.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med korn og svin. Kroner per bruk. 2009-kroner	30
Figur 6.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd m.m. på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2009-kroner	31

Figur 6.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med sauehold. Kroner per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)	32
Figur 6.3	Nettoinvesteringer på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2009-kroner	33
Figur 6.4	Utviklingen av gjeld og kroner egenkapital på bruk med sau. Kroner per bruk. 2009-kroner	34
Figur 7.1	Produktivitetsutvikling i jordbruket i Trøndelag 2000-2009. Gjennomsnitt av årene 1995–1997=100	36
Figur 7.2	Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i jordbruket etter driftsform. 2009-kroner	37
Figur 7.3	Gjeldsutvikling per driftsgrein fra 2002–2009	38
Figur 8.1	Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2009	39
Figur 8.2	Prosentvis fordeling av brukene etter driftsoverskudd i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. 2009	41
Figur 8.3	Gjennomsnittlig driftsoverskudd per driftsgrein per bruk. Trøndelag. Nominelle kroner	42
Figur 8.4	Arbeidsinnsats i ulike driftsformer. Bruk i Trøndelag	43
Figur 8.5	Verdi i utgående balanse i tilleggsnæring, per bruk. Trøndelag og landet. Nominelle kroner	44
Figur 8.6	Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i annen næring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2009	46
Figur 9.1	Oppnådd pris på bartrevirke. Kroner per m ³	49
Figur 9.2	Avvirkning i % av balansekvantum	50
Figur 9.3	Familiens arbeidsinnsats i skogen	51
Figur 9.4	Produksjonsinntekter og kostnader per m ³ i gardsskogbruket. 2009-kroner	52
Figur 9.5	Driftsoverskudd i kroner per m ³ . 2009-kroner	53
Figur 10.1	Gjeld og investering for alle bruk i Trøndelag, 2009- kroner	57
Figur 10.2	Nettoinvestering for bruk med melk, svin og korn, samdrifter og store melkebruk i Trøndelag. 2009-kroner	58
Figur 10.3	Utvikling i byggekostnader i perioden 2000–2010 sammenlignet med diverse produkter og innsatsfaktorer	59
Figur 10.4	Sum nettoinvestering og nettoinvestering i driftsbygning for 3 forskjellige bruksstørrelser, under 15 årskyr, 15–19,9 årskyr og over 20 årskyr, 2009-kroner	60
Figur 10.5	Gjeld og nettoinntekt for 3 forskjellige bruksstørrelser, under 15 årskyr, 15–19,9 årskyr og over 20 årskyr, 2009-kroner	61

Tabeller

Tabell 2.1	Lønnsinntekt, driftsoverskudd, renteutgifter, nettoinntekt, og privat forbruk for høy – og lavgruppe i utvalgte år. Tall i hele tusen. 2009-kroner	10
Tabell 2.2	Samdrifter sammenlignet med store enkeltbruk, nøkkeltall 2009	13
Tabell 2.3	Jordbruksareal, leid areal og areal grovfôr og beite i melkeproduksjonen for flatbygdene i Trøndelag og Jæren, utvalgte år mellom 2000–2009	15
Tabell 2.4	Oversikt over avling per daa grovfôr og beite, antall årskyr, melk per årsku, kraftfôr per årsku, grovfôr per årsku og pris per liter melk for flatbygdene i Trøndelag og Jæren, utvalgte år mellom 2000–2009. 2009 kroner	18
Tabell 2.5	Oversikt over effektivitet i produksjonen, kjøtt per årsku og timer per årsku for flatbygdene i Trøndelag og Jæren. 2005–2009	18
Tabell 7.1	Egenkapitalprosent	38
Tabell 8.1	Antall bruk totalt i Driftsgranskingene, og andel bruk med over kr 20 000 i omsetning på tilleggsnæring, Trøndelag og landet	40
Tabell 8.2	Ulike næringer sin andel av total inntjening på bruket. Trøndelag og landet	45
Tabell 8.3	Utbredelse av annen næring og gjennomsnittlig omsetning per bruk 2005 – 2009, kroner	46
Tabell 8.4	Driftsoverskudd annen næring. Sum per bruk 2005 til 2009, kroner	47
Tabell 10.1	Sum investeringer i husdyrplasser i Sør-Trøndelag, mill. kroner	55
Tabell 10.2	Sum investeringer i husdyrplasser i Nord-Trøndelag, mill. kroner	56
Tabell 10.3	Totale byggekostnader, offentlige tilskudd, egeninnsats og lånebehov	59
Tabell 11.1	Jordbruksfradraget, 2000–2009. Kroner	63
Tabell 11.2	Jordbruksfradrag gruppert etter region	64
Tabell 11.3	Jordbruksfradrag gruppert etter driftsform, Trøndelag	65

Tabellsamling

Tabell 1	Alle bruk	70
Tabell 2	Melkeproduksjon, alle bruk	73
Tabell 3	Melkeproduksjon, sammenligning av låg- og høygruppe	76
Tabell 4	Melkeproduksjon, størrelsesgruppe under 15 årskyr	79
Tabell 5	Melkeproduksjon, størrelsesgruppe 15–19,9 årsverk	82
Tabell 6	Melkeproduksjon, størrelsesgruppe fra og med 20 årskyr	85
Tabell 7	Melkeproduksjon, kystbygder	88
Tabell 8	Melkeproduksjon, indre bygder	91
Tabell 9	Melkeproduksjon, fjellbygder	94
Tabell 10	Melkeproduksjon, samdrift	97
Tabell 11	Kjøttproduksjon på ammekyr	100
Tabell 12	Kornproduksjon	103
Tabell 13	Kombinert kornproduksjon og svinehold	106
Tabell 14	Sauehold	109

1 Innledning

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig, landsomfattende regnskapsundersøkelse. Trøndelagsfylkene er representert med 60–70 regnskap fra hvert fylke. For hele landet omfatter undersøkelsen regnskap fra 848 gardsbruk i 2009. I tillegg kommer regnskap fra ca.38 samdrifter i melkeproduksjonen. Brukene er trukket ut slik at de skal utgjøre et tilfeldig utvalgt tverrsnitt av det yrkesmessig drevne jordbruket. De av brukene i materialet som har tilstrekkelig størrelse på gardsskogen, er samtidig med i granskinger som utføres på gardsskogbruket. For å styrke materialet til skogbruksgranskinger, er bruk fra Helgeland og kommunene nord for Romsdalsfjorden tatt med i de tallene vi presenterer i dette notatet.

Regnskapsundersøkelsene tar spesielt for seg virksomheten i jord- og skogbruk, men også andre næringsgreiner tas med. Næring som tar utgangspunkt i gardens driftsapparat, er kalt tilleggsnæring, og næringsvirksomhet som er uavhengig av gardens driftsapparat, er kalt «annen næring». I tillegg til regnskapstallene inneholder materialet avlings-, ytelses- og arbeidsdata. I dette notatet er hovedvekten lagt på foretaksøkonomi, der en ser på gardsbruket som familiebedrift. Inntektsvirkning av jordbruksfradraget er ikke tatt hensyn til ved beregning av resultatmålene.

Kapitlene 2–6 går nærmere inn på de enkelte driftsformene. Først i hvert kapittel er en del om de økonomiske forholdene på bruket, hvor hovedvekten er lagt på den økonomiske utviklinga siden 2000. I kapittel 2.5, melkeproduksjon, har vi gjort en sammenligning av melkebruk fra flatbygdene i Trøndelag og Jæren.

Kapittel 7 omhandler produktivitetsutvikling og sammenligning av driftsformer.

Kapittel 8 tar for seg tilleggsnæring og annen næring med tanke på utvikling, omfang og lønnsomhet.

Kapittel 9 beskriver forhold rundt gardsskogbruket.

I kapittel 10 tas temperaturen på investeringslysten i Trøndelag. Vi ser på utvikling av byggekostnader, innsatsfaktorer og produktpriser på melkebruk de siste 10 år. Hvem investerer, hvem investerer ikke og hva er eventuelle investeringsbehov på melkebruk?

I kapittel 11 tar vi for oss utvikling og inntektsvirkning av jordbruksfradraget.

Kapittel 12 omhandler et prosjekt om klimagassutslipp som NILF arbeider med - hvordan finne effektive tiltak på gårdsnivå?

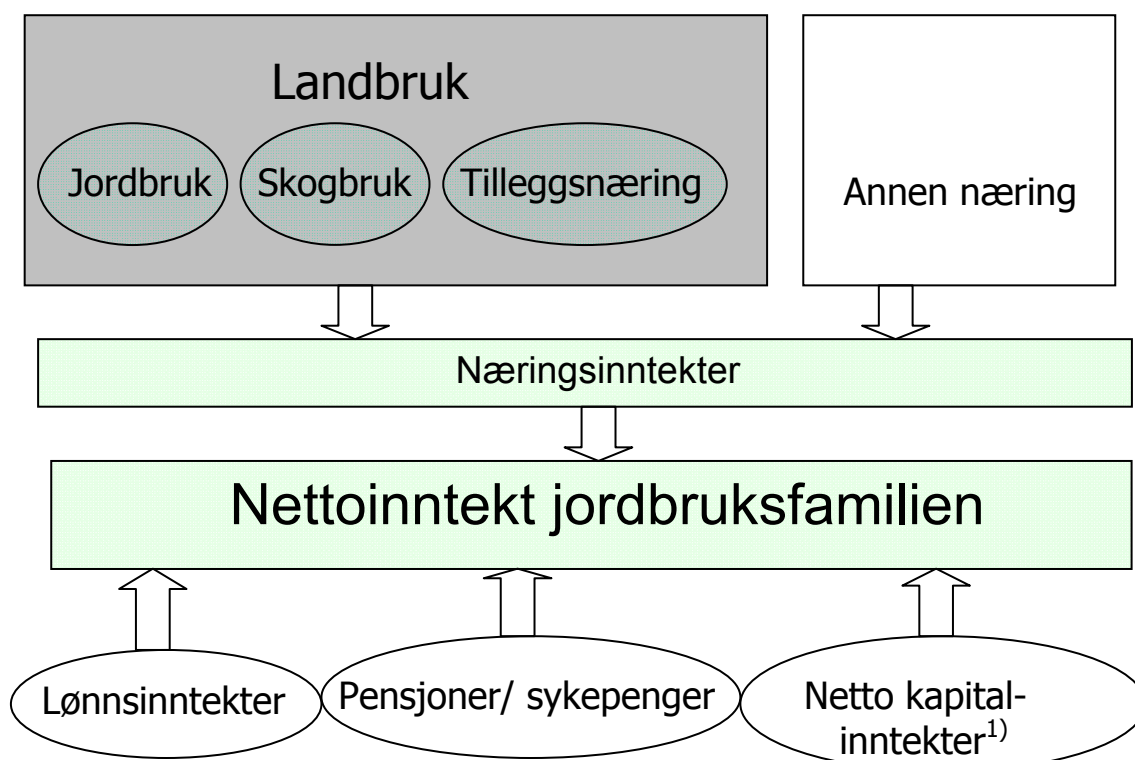
Kapittel 13 er en tabelldel som i detalj viser utviklinga de siste fem årene, både for hele materialet og for de forskjellige driftsformene hver for seg.

Helt bakerst i notatet er de ulike faguttrykkene forklart.

1.1 Definisjoner

I driftsgranskinger deles næringsaktiviteten på bruket inn i fire yrkesgreiner: Jordbruk, skogbruk, tilleggsnæringer og annen næring (figur 1.1). For at fordeling av inntekter og kostnader mellom disse yrkesgreinene skal bli riktig, er det viktig å ha klare definisjoner av disse. Jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer er basert på bruk av landbruksressursene; arealer, bygninger, maskiner og landbruksråvarer. Utnyttelse av spesiell kompetanse vil også inngå som en viktig del av mange tilleggsnæringer, men tilleggsnæringsaktiviteten kunne ikke vært drevet uten bruk av landbruksressursene. Annen næring er basert på brukerfamiliens økonomiske og menneskelige ressurser til

næringsaktivitet utenfor bruket, og aktiviteten tar ikke utgangspunkt i landbruksressursene, og kunne potensielt vært drevet fra eiendommen uten at det hadde vært spesielle landbruksressurser på eiendommen.

Figur 1.1 Skjematisk oversikt over brukerfamiliens nettoinntekt

1) Netto kapitalinntekter består av renteinntekt + aksjeutbytte/gevinst + familiens arbeid på nyanlegg - rentekostnad - kår

Jordbruk

Jordbruk er *produksjon av jord- og hagebruksråvarer som melk, kjøtt, ull, honning, egg, korn, oljefrø, erter, frukt, bær, poteter, grønnsaker, blomsterdyrking og lignende jordbruksproduksjoner*. Slik jordbruk er definert i driftsgranskingene, omfatter det også bortleie av jordbruksareal til jordbruksaktivitet og utleie av maskiner i mindre målestokk. I den grad jordbruksressurser inngår som produksjonsfaktor i andre næringsgreiner, godtgjøres jordbruket for bruk av disse ressursene.

Skogbruk

Skogbruk er *tradisjonell produksjon av skogbruksråvarer som skurtømmer og massevirke*. Vedproduksjon, juletreproduksjon og produksjon av pyntegrønt defineres som tilleggsnæring. Hvis det drives vedproduksjon på bruket og virket hentes fra egen skog, godtgjøres skogbruket for råvarene, og råvarene utgjør så en kostnad i tilleggsnæringen.

Tilleggsnæring

Tilleggsnæring er næringsaktivitet på gardsbruk/landbrukseiendom som drives i tillegg til eller ved siden av tradisjonelt jord- og skogbruk, hvor en eller flere av brukets landbruksressurser (areal, bygninger, maskiner og landbruksråvarer) inngår og er nødvendig som faktorinnsats i produksjonen. Utleie av jordbruksareal til jordbruksaktivitet, og utleie av maskiner, defineres som nevnt ikke som tilleggsnæring, men som jordbruk.

Annen næring

Annen næring er annen næringsvirksomhet enn jordbruk, skogbruk og tilleggsnæring, hvor det ikke benyttes og er behov for landbruksressurser som innsatsfaktor i produksjonen.

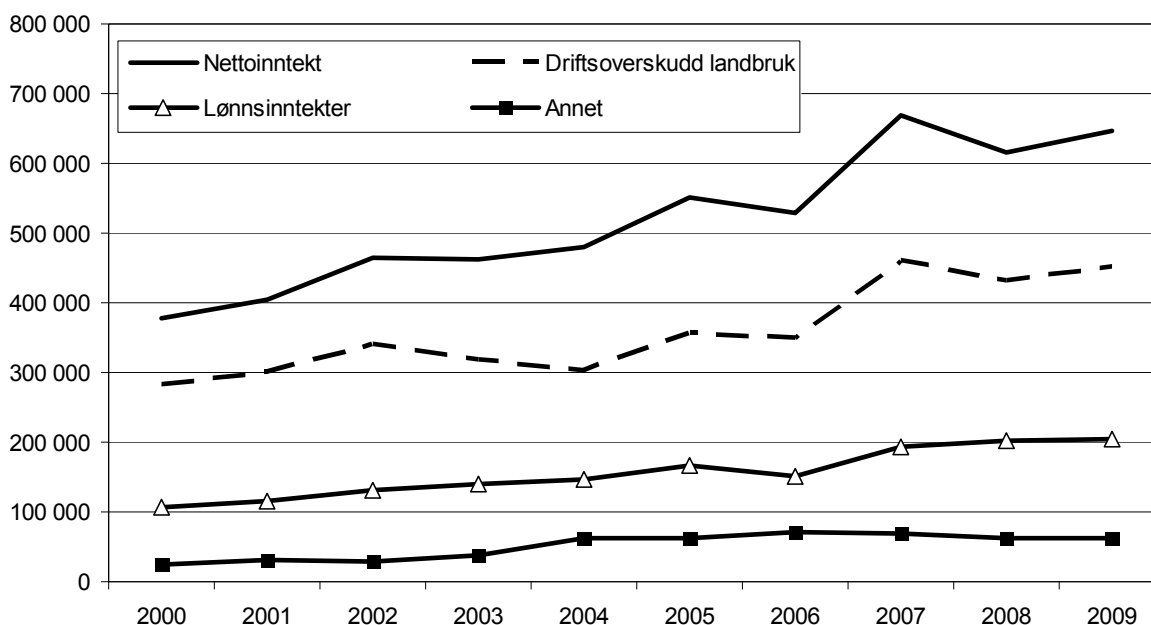
2 Melkeproduksjon

I regnskapsundersøkelsen har det i perioden 2000–2009 vært mellom 105 og 66 bruk med melkeproduksjon i Trøndelag. Det er tatt med gjennomsnittstall for alle bruk med melkeproduksjon (kapittel 2.1 og 2.2), og en sammenligning av økonomisk resultat der brukene er sortert etter driftsoverskudd før avskrivning per kuenhet (kapittel 2.3). I kapittel 0 er det tatt inn tall fra samdrifter i melkeproduksjon. I tabellene 2–10 i kapittel 13 er bruk med melkeproduksjon inndelt etter størrelse og region.

2.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

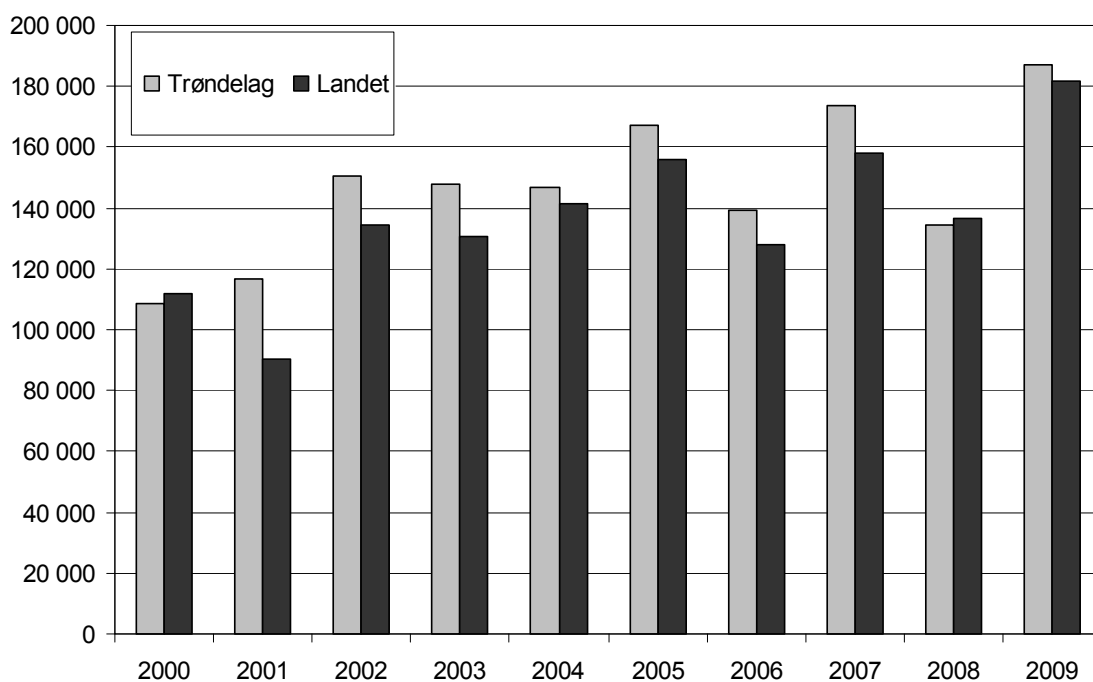
Den viktigste driftsformen i trøndersk landbruk, melkeproduksjon, hadde en positiv inntektsutvikling fra 2008 til 2009. Større mengder omsatt melk, bedre melkepris og bedre priser på storfekjøtt bidro til økningen i produksjonsinntektene, mens høyere priser på kraftfôr og gjødsel bidro til kostnadsøkning. De faste kostnadene var stabile i forhold til 2008.

Utvikling av driftsoverskudd og nettoinntekt på melkebruk er vist i figur 2.1. Nettoinntekten følger utviklingen av driftsoverskuddet fra landbruket i 2009, og går opp fra året før. Økning i driftsoverskudd var hovedårsaken til økning i nettoinntekt da lønnsinntekter og andre inntekter hadde liten endring fra 2008. Nettoinntekten hadde jevn stigning fra 2000 til 2006. 2007 var et ekstraordinært år med mulighet til å levere 10 prosent mer melk enn kvoten.

Figur 2.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2009-kroner

I figur 2.2 er familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i melkeproduksjon i Trøndelag sammenlignet med tall for hele landet. Hovedinntrykket er at arbeidsfortjenesten, etter en spesielt svak periode i 2000/2001, er bedret de siste årene. I driftsgranskningene ble metoden for å beregne arbeidsfortjenesten endret i 2002¹. Omtrent halvparten av økningen fra 2001 til 2002 skyldes denne endringen. Med unntak av 2008, har brukerfamilien i Trøndelag hatt en noe bedre arbeidsfortjeneste per årsverk enn i landet for øvrig. Rentesatsen for kalkulert rente av innskutt kapital er halvert fra 2008 til 2009 (fra 6 % til 3 %). Dette er hovedårsaken til økningen av familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i 2009.

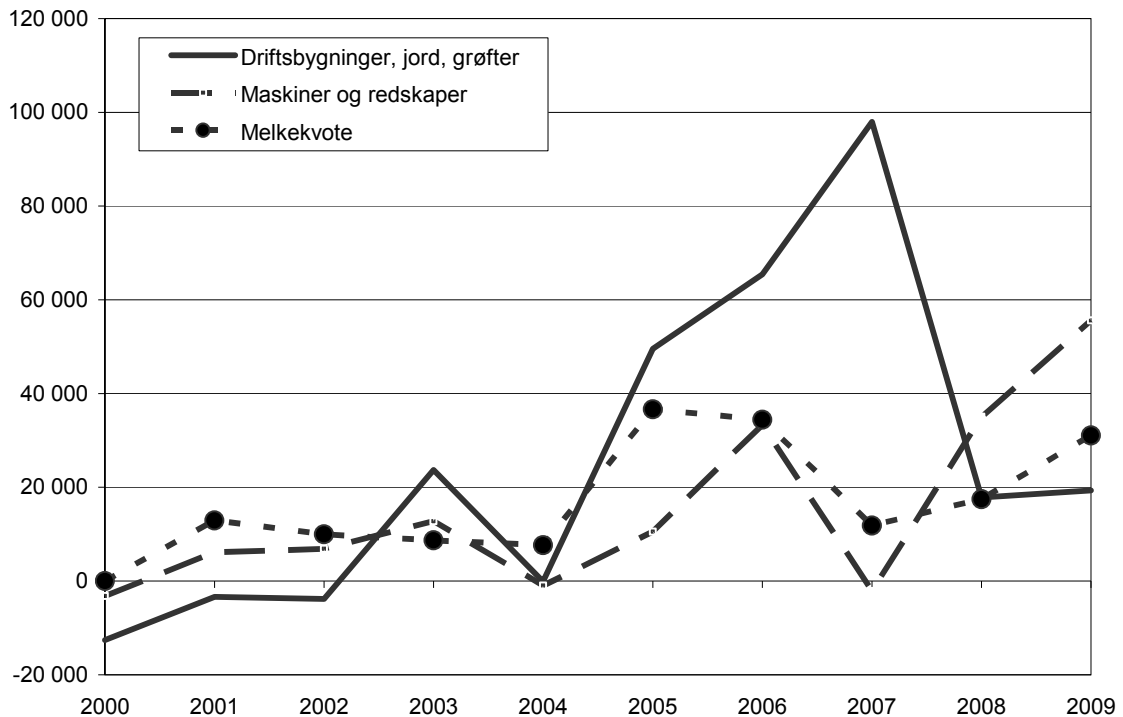
Figur 2.2 Familiens arbeidsfortjeneste i melkeproduksjon, alle bruk. Kr per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

2.2 Nettoinvesteringer og gjeldsutvikling

Figur 2.3 viser nettoinvesteringer på melkeproduksjonsbruk i Trøndelag. Kapitalen øker når nyinvesteringer er større enn summen av avskrivninger, tilskudd og frasalg. Maskinkapitalen har i hovedsak gått opp etter år 2000. I perioden 2000–2002 var nettoinvesteringer i driftsbygninger, jord og grøfter negative på melkeproduksjonsbrukene i Trøndelag. Fra 2004 til 2007 var det en kraftig økning med en topp i 2007 grunnet investering i driftsbygninger, etterfulgt av en stor nedgang i 2008. For 2009 ligger nettoinvesteringene på driftsbygninger, jord og grøfter på nivå med 2008, mens nettoinvesteringen på melkekvote og spesielt maskiner har økt.

¹ I 2002 ble beregningsmetoden for enkelte lønnsomhetsmål endret, så tallene før 2002 er derfor ikke direkte sammenlignbare med årene etter. Tidligere ble alt ubetalt arbeid i jordbruket verdsatt etter jordbrukstariff, og kalt gavearbeid. Fra og med 2002 er det ikke lenger satt inn verdi på gavearbeidet. De ulike lønnsomhetsmålene beskriver nå en godtgjøring for alt ubetalt arbeid, ikke bare for brukerfamiliens arbeid.

Figur 2.3 Nettoinvesteringer på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2009-kroner

I 2009 var gjennomsnittlig gjeld på et melkeproduksjonsbruk i Trøndelag på kr 1 598 500. Dette er kr 284 300 mindre enn landsgjennomsnittet på melkebruk. Fra 2003 til 2009 har både gjeld og egenkapital hatt en kraftig økning. I grove trekk øker gjeld og gjeldsprosent med økende bruksstørrelse. (Mer om investeringer og gjeldsutvikling på melkeproduksjonsbruk i kapittel 10.3).

2.3 Melkeproduksjon - sammenligning av lav- og høygruppe

Det er stor variasjon i resultat mellom bruk, også for bruk med tilnærmet like forutsetninger. Dette er vist i figur 2.4. Det var 66 melkeproduksjonsbruk med i statistikken for Trøndelag i 2009. For å få sammenlignbare grupper er 16 bruk med over 30 årskyr tatt ut. Brukene er deretter sortert etter driftsoverskudd før avskrivning per kuenhet², og delt inn i 3 like store grupper, en høygruppe, en mellomgruppe og en lavgruppe. Gruppen med høyest driftsoverskudd per kuenhet er senere benevnt som høygruppa (17 bruk), og gruppa med lavest driftsoverskudd per kuenhet er benevnt som lavgruppa (17 bruk). I 2009 hadde høygruppa 16,7 årskyr og lavgruppa hadde 18,1 årskyr.

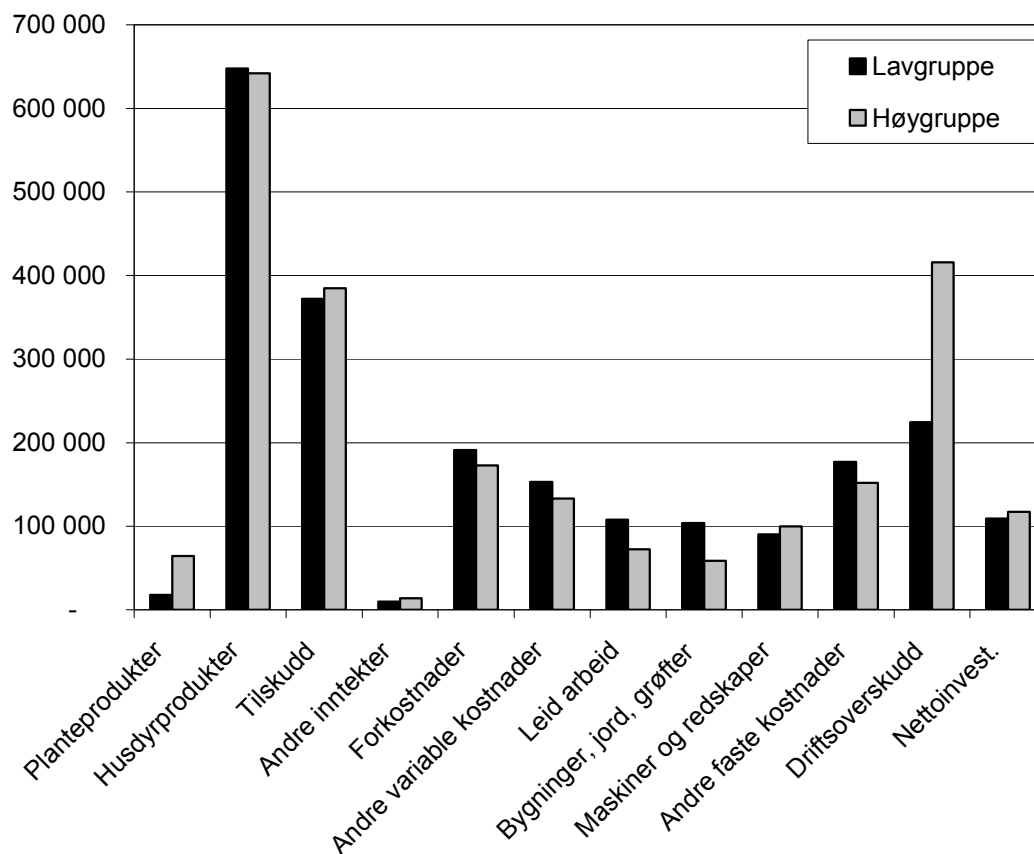
I tabell 3, kapittel 13, er gruppegjennomsnitt fra lav- og høygruppa vist. Av tabellen går det fram at høygruppa har større jordbruksareal og omsetter noe mer storfekjøtt enn lavgruppa. I 2009 har lavgruppa drøyt 8000 liter mer melkekvote enn høygruppa.

I figur 2.4 er gruppegjennomsnittene sammenlignet for en del inntekts- og kostnadstall, og for driftsoverskudd og nettoinvesteringer. Lavgruppa har høyere melk- og kjøttinntekter, noe som også fører med seg mer offentlige tilskudd. På kostnadssida tegner det seg et entydig bilde av at høygruppa ligger lavest på nesten alle spesifiserte

² En kuenhet er lik en årsku eller 4 slaktedyrr til 300 kg (omsatt kg storfekjøtt/1200).

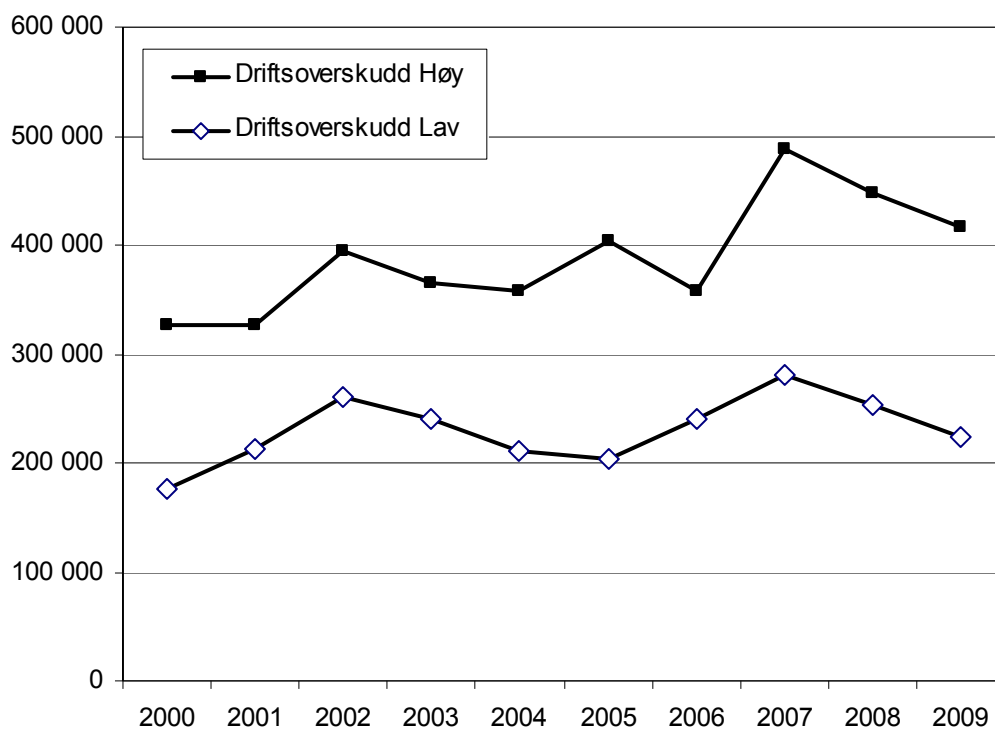
kostnader. Det gjør at høygruppa kommer ca. kr 190 000 bedre ut i driftsoverskudd enn lavgruppa, men driftsoverskuddet er redusert med ca. kr 30 000 for både høy- og lavgruppa fra 2008 til 2009.

Det ser ut som at brukene i høygruppa gjør en større del av jobben i jordbruket selv. Lavgruppa leier hjelp for om lag kr 108 000, mens høygruppa betaler kr 72 000 til leid hjelp. Lavgruppa har også kr 26 500 mer i kostnader til maskinleie enn høygruppa.

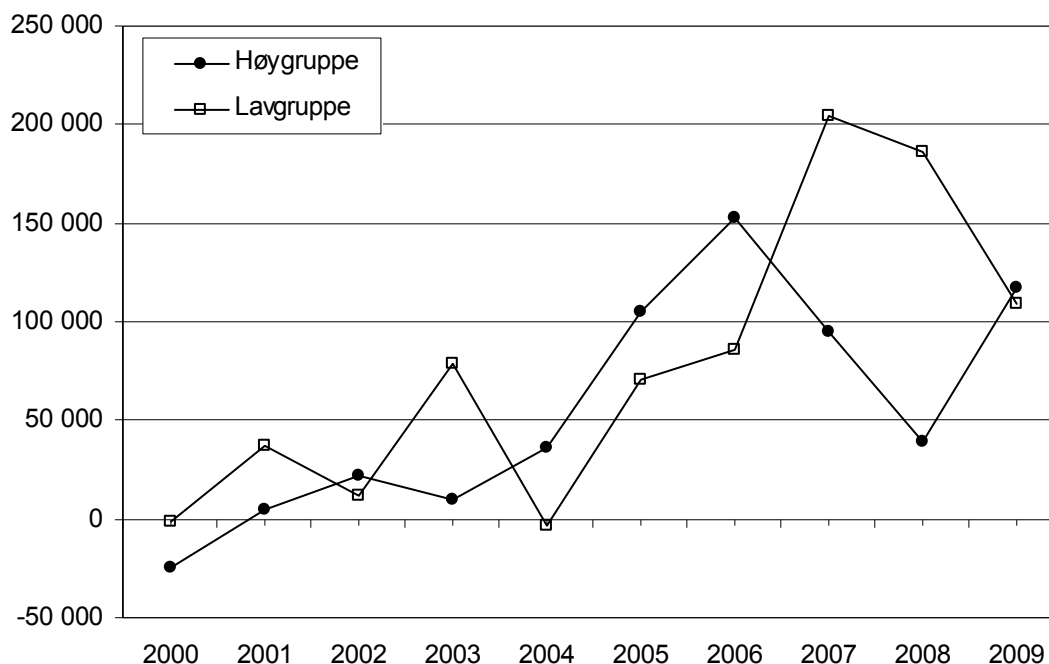
Figur 2.4 Sammenligning av lav- og høygruppe i melkeproduksjon i Trøndelag 2009. Kostnader, inntekter og resultat. Gjennomsnitt per bruk, kroner

Figur 2.5 viser utviklingen av driftsoverskuddet i høy- og lavgruppa. Av figuren ser vi at driftsoverskuddet i høygruppa (kr 416 000) ligger vesentlig over lavgruppa (kr 224 307) i 2009, selv om begge grupper hadde en nedgang i resultatet fra 2008 til 2009.

Figur 2.5 Driftsoverskudd i lav- og høygruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Kroner per bruk. 2009-kroner

Figur 2.6 viser sum nettoinvesteringer i høy- og lavgruppa. Perioden 2004–2006 utmerket seg spesielt ved at høygruppa investerte til dels betydelig mer enn lavgruppa, men i 2008 investerer lavgruppa for kr 142 500 mer enn høygruppa. De siste årene er det i hovedsak investert i driftsbygninger, men i 2008 gjorde lavgruppa de største investeringene i maskiner. I 2009 har forholdet jevnet seg ut, og høygruppa har nå drøye kr 8 000 mer i investeringer enn lavgruppa. I gjennomsnitt for de tre siste årene har høygruppa investert for kr 16 500 i melkekvote, og tilsvarende tall for lavgruppa er kr 12 500.

Figur 2.6 Sammenligning av høy og lavgruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Sum nettoinvestering. Kroner per bruk. 2009-kroner

I tabell 2.1 er det en oversikt over lønnsinntekt, nettoinntekt, driftsoverskudd for jordbruk, skog og tilleggsnæring, renteutgifter og privat forbruk i høy- og lavgruppa. Nettoinntekt er driftsoverskudd alle næringer pluss lønnsinntekt, pensjoner og sykepenge, gevinst/utbytte verdipapir, familiens arbeid på nyanlegg og renteinntekter minus renteutgifter og kårutgifter. Lavgruppa har høyere lønnsinntekt, driftsoverskudd i skog og tilleggsnæring og renteutgifter. Det kan tyde på at lavgruppa sprer aktiviteten sin over flere produksjoner og tar opp mer lån enn høygruppa. I 2007 og 2009 har også lavgruppa hatt høyest privat forbruk.

Tabell 2.1 Lønnsinntekt, driftsoverskudd, renteutgifter, nettoinntekt, og privat forbruk for høy – og lavgruppe i utvalgte år. Tall i hele tusen. 2009-kroner

	Lavgruppe			Høygruppe		
	2004	2007	2009	2004	2007	2009
Driftsoverskudd jordbruk	210	281	224	357	487	416
Driftsoverskudd skog	11	69	34	11	11	7
Driftsoverskudd tilleggsnæring	29	49	71	29	15	29
Lønnsinntekt	207	231	248	142	173	155
Renteutgifter	44	102	69	28	37	41
Nettoinntekt	533	596	566	569	741	625
Privat forbruk	366	420	402	372	417	328

2.4 Samdrifter i melkeproduksjon

Antall samdrifter i melkeproduksjon har økt sterkt i den siste tiårsperioden, men etter at ordningen med leie av melkekvoter ble innført i 2009 har et stort antall samdrifter blitt oppløst. Dette indikerer at en stor andel samdriftsdeltakere har vært passive. Fra 2008 til 2010 har antall samdrifter på landsbasis sunket fra 2068 til 1684³. I 2010 var om lag 37 prosent av melkekvoten i Nord-Trøndelag i regi av samdrifter, 27 prosent i Sør-Trøndelag, og 30 prosent i gjennomsnitt for landet.

Fra og med regnskapsåret 2005 er det i driftsgranskingene samlet inn regnskap fra samdrifter med to deltakere. For hver samdrift er det samlet inn regnskap både for selve samdrifta og for de to andelseierne i samdrifta hver for seg. Skatteregnskapene er gjort om til driftsregnskap på samme måte som regnskapene for enkeltbruk som inngår i driftsgranskingene. Regnskapet til samdrifta og regnskapene for medlemmene i samdrifta slås sammen til et konsernregnskap. All jordbruksdrift på de aktuelle brukene inngår i de økonomiske resultatene, slik at jordbruksvirksomheten omfatter både samdrifta og den jordbruksvirksomhet de to andelseierne eventuelt driver i egen regi.

For årene 2005–2009 var det regnskapsresultater fra 10–12 samdrifter i Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Helgeland). Organiseringa av disse samdriftene er noe forskjellig. Enkelte har bygd felles driftsbygning der alle dyra har plass, mens andre bruker eksisterende driftsbygninger og har melkekyrne i et fjøs og ungdyr i et annet.

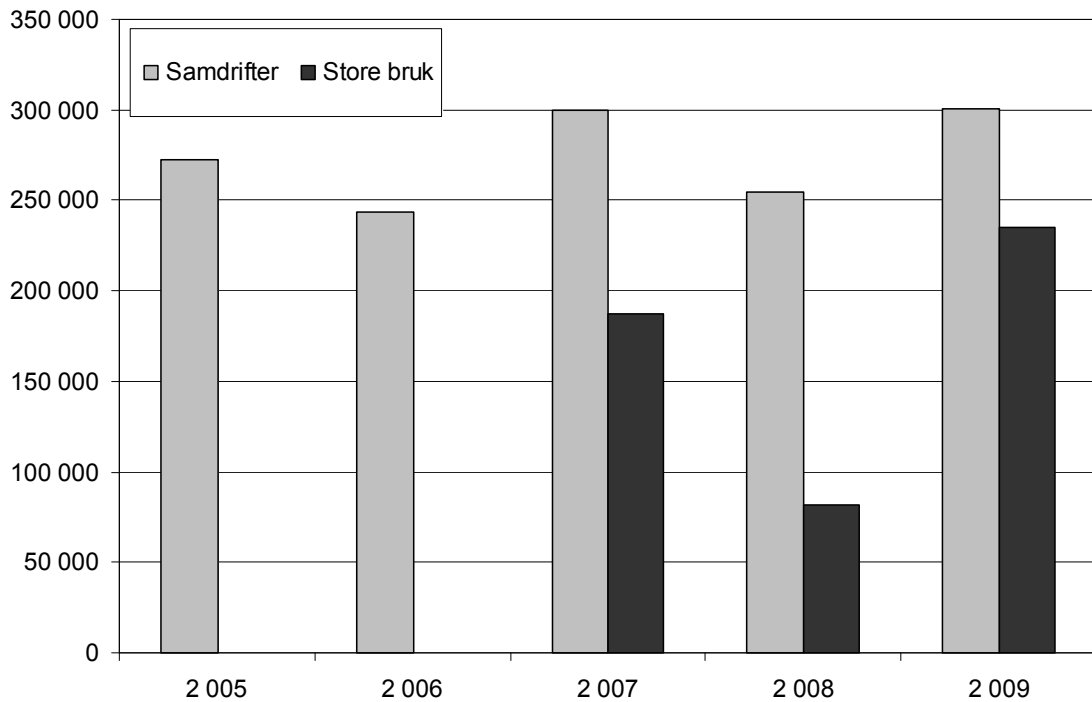
Vi har sammenlignet samdriftene med enkeltbruk i melkeproduksjon av tilsvarende størrelse som samdriftene. I 2009 hadde samdriftene i gjennomsnitt 36,9 årskyr, og store enkeltbruk hadde 38 årskyr, og omsatt melkemengde er omtrent lik. I 2008 var driftsoverskuddet for samdriftene betydelig større enn for enkeltbruk av samme størrelse, med kr 768 900 hos samdriftene og kr 422 200 hos enkelbrukene. Det siste året har imidlertid store enkeltbruk økt sitt driftsoverskudd i jordbruket med kr 190 000 mot samdriftene som har økt med kr 10 000. På enkeltbruk har inntekter fra husdyrproduksjon økt med kr 77 000 det siste året, mens tilsvarende økning på samdrifter var på kr 48 000. På enkeltbruk ble de totale kostnadene redusert med kr 55 000 fra 2008 til 2009, mens samdriftene hadde en kostnadsøkning på kr 5 000. Sum tilskudd på enkeltbrukene økte med kr 25 000 det siste året, mens samdriftene hadde en reduksjon i tilskudd på kr 17 000.

Familiens arbeidsfortjeneste er driftsoverskudd fratrukket en beregnet forrentning av jordbrukets eiendeler. Fra 2008 til 2009 er satsen for rentekravet halvert fra 6 prosent til 3 prosent. Dette medfører en økning i familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i samdriftene på 22 prosent, til kr 300 300 i 2009. Store enkeltbruk har investert mer i eiendeler enn samdriftene, og halvert rentefot får enda større utslag på familiens arbeidsfortjeneste per årsverk, som økte fra kr 79 600 i 2008 til kr 235 100 i 2009.

Figur 2.7 viser familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i samdrifter og store melkebruk i perioden 2005–2009. I 2005 og 2006 var det ikke nok bruk med i utvalget til at vi kunne lage en gruppe med store enkeltbruk.

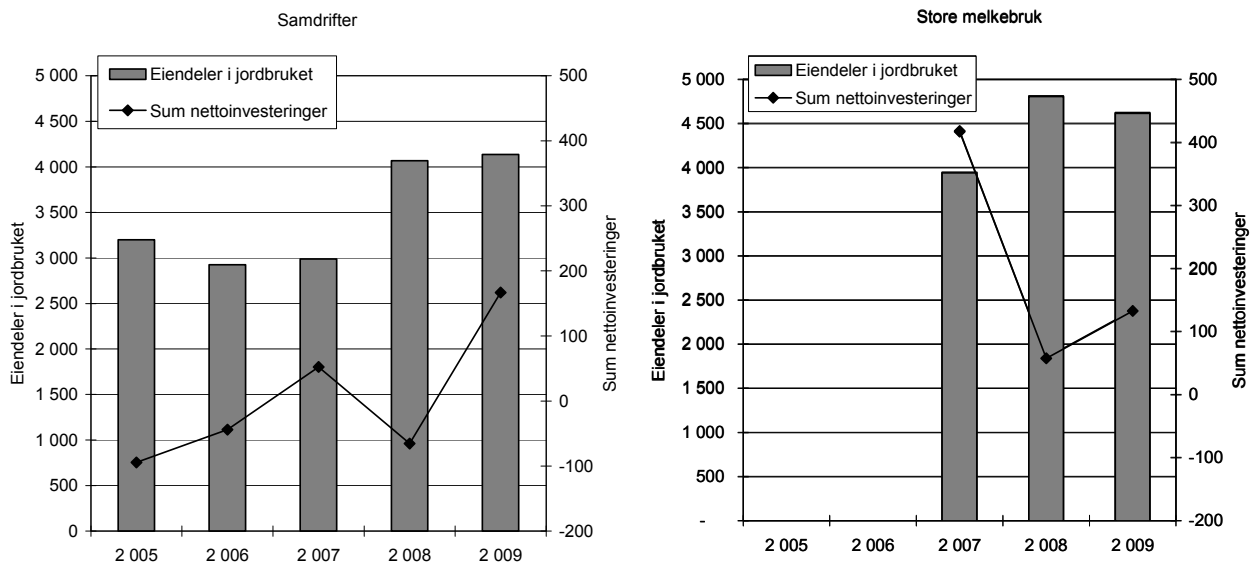
---

³ Ifølge tall fra SLF

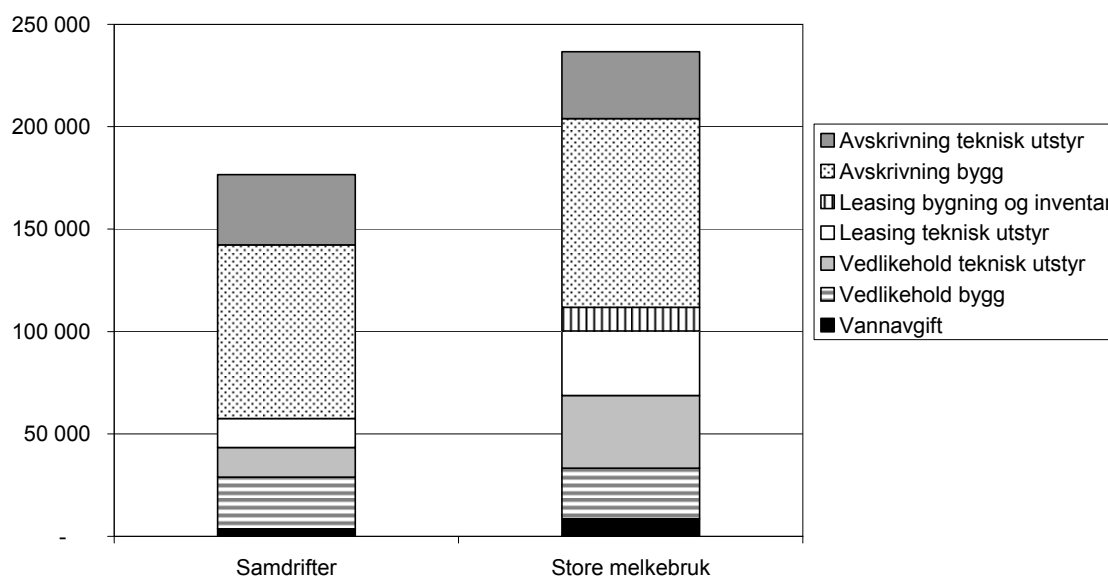
Figur 2.7 Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i samdrifter og store melkebruk. 2009-kroner

Figur 2.8 viser sum eiendeler og sum nettoinvesteringer i samdrifter og store enkeltbruk med melkeproduksjon. Figuren viser at store melkebruk har større verdier i jordbruket enn samdriftene, og også at det investeres mer på store enkeltbruk. Samdriftene hadde nettoinvesteringer på kr 167 000 med hovedvekt på jord, grøfter og vannanlegg i 2009. De to siste årene er det i sum investert i melkekvote for kr 143 000 på store enkeltbruk og for kr 12 000 på samdriftene.

Figur 2.8 Eiendeler i jordbruket og sum nettoinvesteringer i samdrifter og store enkeltbruk. 2009-kroner

Figur 2.9 viser ulike kostnader til bygning og teknisk inventar på samdrifter og store melkebruk i 2009. Sum kostnader til bygning i samdrifter er kr 176 800, og på store melkebruk er det kr 228 000. Store melkebruk har betydelig større kostnader til teknisk utstyr, både leasing og vedlikehold.

Figur 2.9 Kostnader til bygning og teknisk inventar på samdrifter og store melkebruk, 2009

Nettoinntekten hos samdriftene har økt med kr 121 000 det siste året. Det skyldes i liten grad jordbruket, men at faktiske renteutgifter er redusert med kr 70 000, økning i lønnsinntekter og vesentlig økning i driftsoverskudd fra andre næringer.

Nettoinntekten hos store enkeltbruk har økt med kr 208 000. Noe skyldes at renteutgiftene er redusert med kr 72 000, men hovedårsaken er resultatforbedringer i jordbruket. Lønnsinntektene er redusert med kr 30 000.

Sum arbeidstimer i jordbruket for store enkeltbruk har økt med 230 timer siste år til 4350 mot samdriftenes 4600.

Tabell 2.2 Samdrifter sammenlignet med store enkeltbruk, nøkkeltall 2009

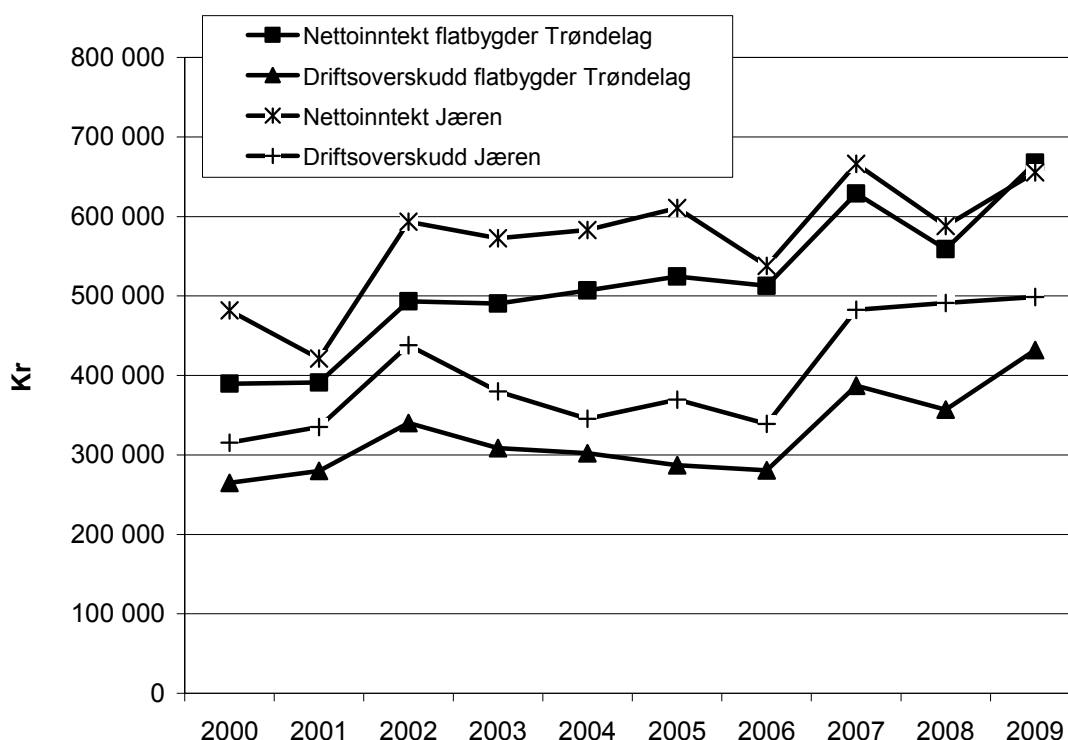
	Samdrifter Midt-Norge	Store melkebruk, Trøndelag
Driftsoverskudd	778 200	611 400
Familiens arbeidsfortjeneste	656 900	475 800
Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk	300 300	235 100
Lønnsevne	736 900	572 800
Lønnsevne per time	159,60	131,70
Vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk	304 800	251 400

For mer detaljerte opplysninger om forskjeller i driftsresultat, og analyser av lønnsomheten i samdrifter og på enkeltbruk se tabell 10 i kapittel 13 og NILF-notat nr 2009-15.

2.5 Sammenligning av melkebruk fra flatbygdene i Trøndelag og Jæren

Jæren har skilt seg ut på landsbasis med godt økonomisk resultat, store avlinger og arbeidsinnsats. I dette kapitlet presenteres det forskjeller og likheter mellom flatbygder i Trøndelag og Jæren og mulige årsaker til hvorfor det er slik. For å sammenligne Trøndelag og Jæren, har vi tatt utgangspunkt i gjennomsnittstall fra melkebruk i de to områdene. Gruppen «Trøndelag» består her av flatbygder fra kommunene Trondheim, Ørland, Agdenes, Rissa, Orkdal, Melhus, Malvik, Steinkjer, Stjørdal, Frosta, Levanger, Verdal og Inderøy. Gruppen «Jæren» består her av kommunene Stavanger, Randaberg, Sola, Sandnes, Hå, Klepp, Time og Gjesdal. For begge områdene har antallet bruk i driftsgranskingen gått ned i løpet av siste 10-års periode, fra 46 til 23 bruk for flatbygdene i Trøndelag og fra 23 til 17 bruk for Jæren.

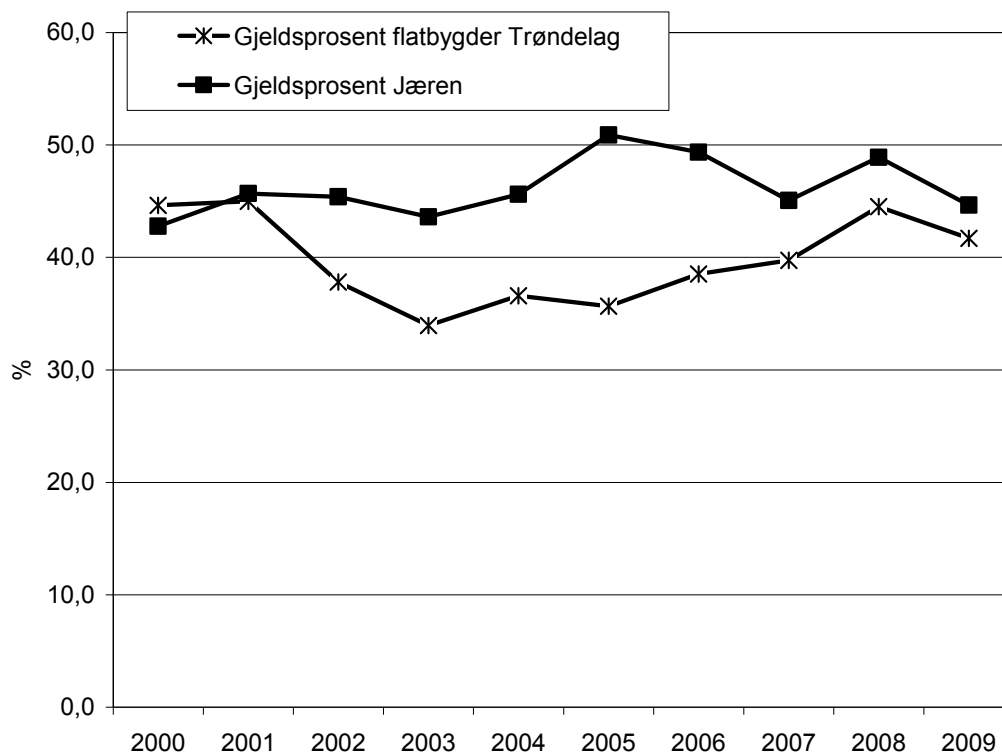
I figur 2.10 er det en oversikt over nettoinntekt og driftsoverskuddet for flatbygdene i Trøndelag og Jæren. Nettoinntekta har økt for begge områder fra 2008 til 2009, men i motsetning til tidligere har Trøndelag kr 12 000 mer i nettoinntekt enn Jæren. Jæren har et driftsoverskudd på nesten kr 500 000 i 2009, som er nesten kr 70 000 mer enn i Trøndelag.

Figur 2.10 Nettoinntekt og driftsoverskudd i melkeproduksjonen for flatbygdene i Trøndelag og Jæren, 2009 - kroner

Utviklingen i gjeldsprosent for Jæren og flatbygdene i Trøndelag er vist i figur 2.11. Jæren har høyest gjeldsprosent på omtrent 45 prosent i 2009. I flatbygdene i Trøndelag har gjeldsprosentsen økt fra ca. 33 i 2003 til over 40 prosent i 2008 og 2009. Både Jæren og Trøndelag har hatt en nedgang fra 2008 til 2009.

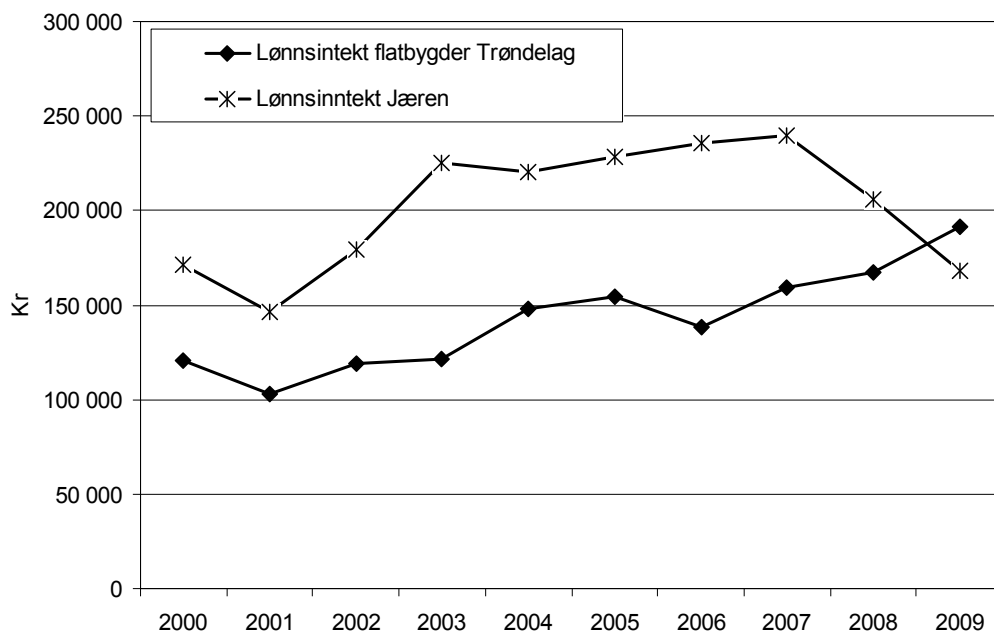
Figur 2.11 Gjeldsprosent i melkeproduksjonen for flatbygdene i Trøndelag og Jæren

Utviklingen i jordbruksareal, leid areal og areal grovfôr og beite er vist i tabell 2.3 for noen utvalgte år på Jæren og flatbygdene i Trøndelag. Jæren har hatt en vekst i leid areal de siste årene, fra 8,3 prosent i 2000 til 28,7 prosent i 2009. Trøndelag har i samme periode økt fra 23,6 prosent til 34 prosent leid areal. For grovfôr og beite har Trøndelag hatt omtrent samme andelen areal over hele perioden, mellom 84 og 86 prosent av totalarealet, mens Jæren bruker større andel av jordbruksarealet til grovfôr og beite, mellom 96 og 99,5 prosent.

Tabell 2.3 Jordbruksareal, leid areal og areal grovfôr og beite i melkeproduksjonen for flatbygdene i Trøndelag og Jæren, utvalgte år mellom 2000–2009

	Flatbygder Trøndelag				Jæren			
	2000	2004	2007	2009	2000	2004	2007	2009
Jordbruksareal daa	233	259	307	312	218	237	299	328
Leid areal %	23,6	30,5	33,2	34,0	8,3	9,7	28,8	28,7
Grovfôr og beite %	84,5	83,3	83,5	85,5	96,0	97,0	98,8	99,5

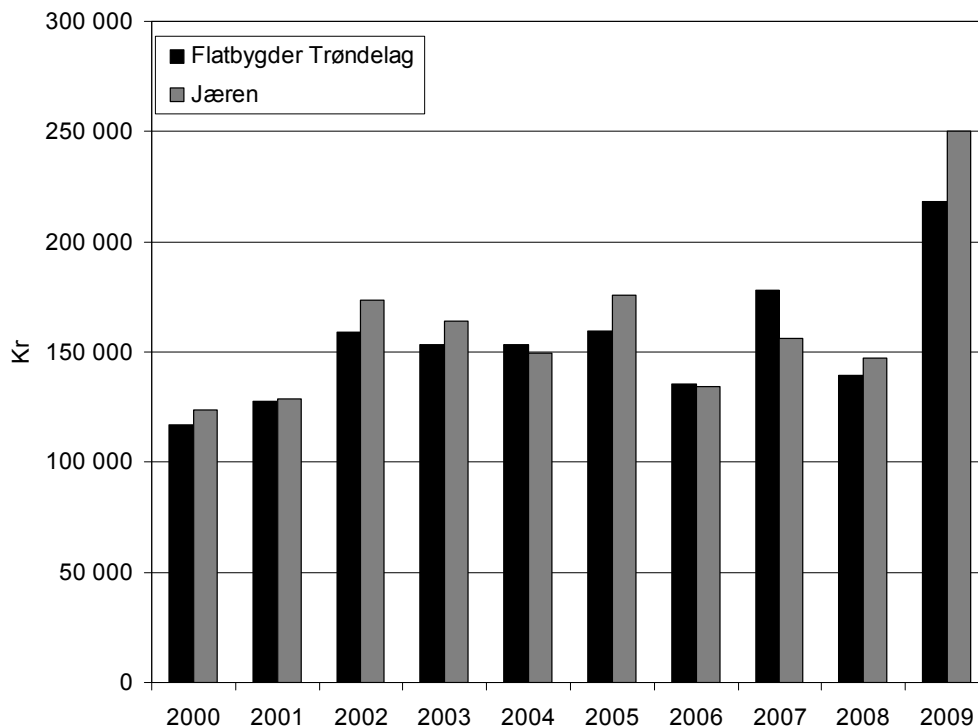
I figur 2.12 er det en oversikt over gjennomsnittlig lønnsinntekt for flatbygdene i Trøndelag og Jæren. Jæren har hatt mer i lønnsinntekter enn Trøndelag helt frem til 2008. Trøndelag har økt lønnsinntekten til drøyt kr 190 000, mens Jæren har hatt en reduksjon de siste årene til under kr 170 000.

Figur 2.12 Lønnsinntekt for flatbygdene i Trøndelag og Jæren

Figur 2.13 viser utviklingen i familiens arbeidsfortjeneste per årsverk. Det har vært en svingende utvikling for både flatbygdene i Trøndelag og Jæren, der 2009 skiller seg ut med en kraftig økning i begge områder. Jæren har hatt størst arbeidsfortjeneste per årsverk mesteparten av årene. Den har variert mellom kr 125 000 til kr 250 000 mellom 2000 og 2009. For flatbygdene i Trøndelag har familiens arbeidsfortjeneste per årsverk vært fra kr 125 000 til kr 220 000 fra 2000 til 2009. Nedgang i rentekostnader samtidig med økt pris på melk kan være forklaringer på økningen i 2009.

Familiens arbeidsinnsats ser ut til å ha vært relativt stabil de siste 10 årene. For Trøndelag har den variert mellom 2 790 og 2 850 timer per år, og for Jæren har den variert mellom 2 570 og 2 730 timer per år.

Figur 2.13 Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i melkeproduksjonen, flatbygdene i Trøndelag og Jæren. 2009 kroner

Utviklingen i avling per dekar grovfôr og beite, årskyr, kraftfôr per årsku, grovfôr per årsku, melk per årsku og pris per liter melk er vist i tabell 2.4. Jæren har flere årskyr i snitt og mer avling per daa grovfôr og beite. Den store nedgangen i avling i Trøndelag i 2007 skyldes tørke i noen områder og ekstrem nedbør i andre områder. Melk per årsku er relativt likt for Jæren og flatbygdene i Trøndelag, for begge områdene har det økt fra over 6 000 kg til over 7 000 kg. Samtidig har kraftfôrkostnad og dekar grovfôr per årsku økt for flatbygdene i Trøndelag og Jæren. Jæren har mindre forbruk av både kraftfôr og grovfôr per årsku, samtidig har Jæren hatt størst kraftfôrkostnad i 2009. Dette tyder på at Jæren har en mer effektiv produksjon, grunnet både bedre avling og samtidig mindre forbruk av fôr per årsku. Dette selv om de får omtrent like mye melk per årsku som Trøndelag. Pris på melk per liter har økt fra over 3 kr per liter til over 4 kr per liter fra 2000 til 2009. Jæren fikk mest per liter i 2000 og 2009, mens flatbygdene i Trøndelag har mottatt høyest literpris i 2007, i 2004 fikk de i gjennomsnitt lik pris per liter melk.

Tabell 2.4 Oversikt over avling per daa grovfôr og beite, antall årskyr, melk per årsku, kraftfôr per årsku, grovfôr per årsku og pris per liter melk for flatbygdene i Trøndelag og Jæren, utvalgte år mellom 2000–2009. 2009 kroner

	Flatbygder Trøndelag				Jæren			
	2000	2004	2007	2009	2000	2004	2007	2009
Avling per daa grovfôr og beite, FEm	425	449	333	442	560	555	579	525
Årskyr, stk	14,9	15,6	19,0	21,2	24,7	25,7	33,7	33,6
Kraftfôr per årsku, kr	9 000	8 492	9 714	10 200	6 894	8 045	9 394	10 900
Grovfôr per årsku, daa	13,2	13,8	13,5	12,6	8,5	8,9	8,8	9,7
Melk per årsku, kg	6 312	6 812	7 215	7 273	6 054	6 665	7 352	7 387
Pris per liter melk, uten tilskudd	3,71	3,91	4,23	4,16	3,89	3,91	4,14	4,31

Effektiviteten i produksjonen kan sies mer om ut fra tabell 2.4. Tabellen viser alt kjøtt per årsku i kg og arbeidsforbruk per årsku (timer). Trøndelag har mer kjøtt per årsku enn Jæren utenom år 2008. Gjennomsnittet for de siste 5 årene er 112 kg kjøtt per årsku for flatbygdene i Trøndelag og 103 kg for Jæren. Dette kan forklare at forbruket av kraftfôr og grovfôr per årsku er høyere i Trøndelag enn på Jæren. Det er også brukt flere timer per årsku i Trøndelag enn Jæren. Gjennomsnitt de siste 5 årene er 150 timer per årsku for flatbygdene i Trøndelag og 92 timer for Jæren. En forklaring på forskjellen kan være at Jæren har større besetninger enn Trøndelag, i gjennomsnitt over 10 årskyr mer enn i Trøndelag.

Tabell 2.5 Oversikt over effektivitet i produksjonen, kjøtt per årsku og timer per årsku for flatbygdene i Trøndelag og Jæren. 2005–2009

	Flatbygder Trøndelag					Jæren				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Kjøtt per årsku, kg	107	122	103	111	116	94	108	93	117	101
Timer per årsku	168	164	148	135	135	104	92	93	88	81

2.5.1 Oppsummering

Sammenligningen kan tyde på at Jæren har en mer effektiv produksjon, noe av dette kommer av naturgitte årsaker da det er høyere avlingsnivå på Jæren enn i flatbygdene i Trøndelag. Familien får mer i arbeidsfortjeneste, de jobber flere timer i jordbruket samtidig som de har høyere lønnsinntekt utenom jordbruket. De siste årene har det skjedd en endring, slik at bruk fra flatbygdene i Trøndelag har mer lønnsinntekt utenom jordbruket enn Jæren i 2009. Jæren har også mer gjeld, noe som er en følge av større produksjonsvolum, og både flatbygdene i Trøndelag og Jæren har redusert gjelda betydelig siden 2008.

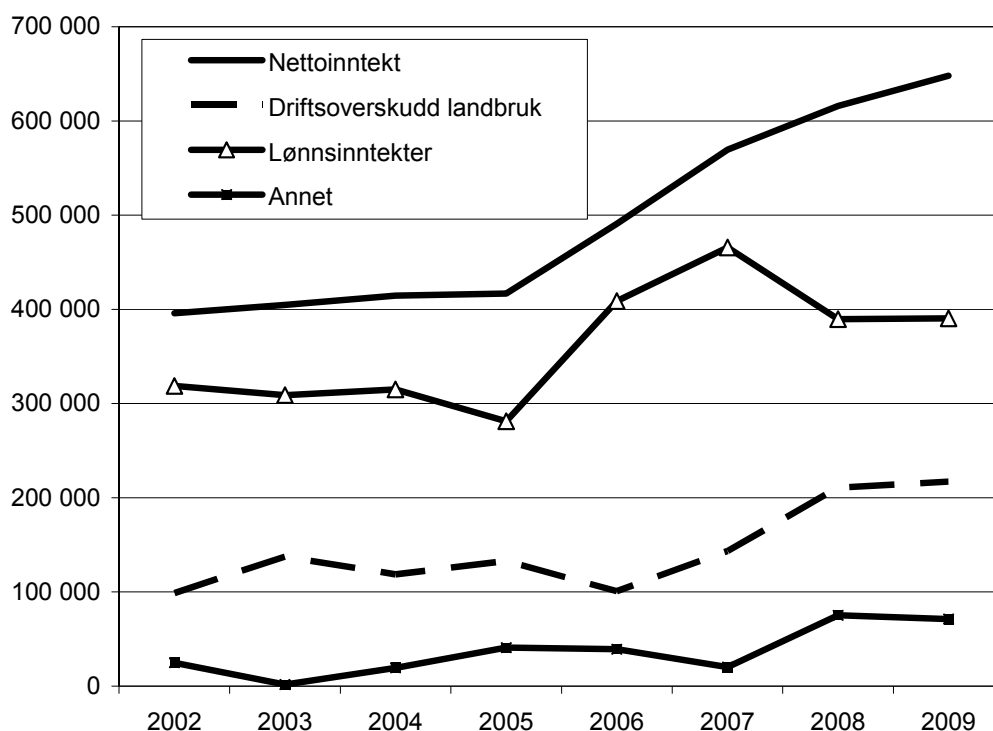
Trøndelag produserer mer kjøtt per årsku, samtidig bruker de flere timer og mer kraftfôr og grovfôr per årsku enn Jæren. Det blir produsert omtrent like mye melk per årsku i de to områdene. Jæren har til gjengjeld flere årskyr, noe som er med på å forklare at timeantallet per årsku er lavere enn i Trøndelag.

3 Kjøttproduksjon på ammekyr

Antall bruk som driver ensidig kjøttproduksjon har økt de siste årene. Fra 2002 har vi med en egen gruppe bruk som driver kjøttproduksjon på ammekyr (se tabell 11 i kapittel 13). Av de 13 brukene vi hadde med i 2009, var det 9 besetninger med tunge raser (Charolais, Limousin og Simmenthaler), og 4 besetninger med lette raser (Hereford og Aberdeen Angus). I gjennomsnitt er det født 25 kalver og levert 5 300 kilo storfekjøtt per buskap i 2009. En del av besetningene er underveis i en overgang fra NRF, der kjøttferaser krysses inn. En del bruk er også under oppbygging med hensyn til dyretall. Driftsomfanget er fremdeles lite, og enkelte i gruppa later til å ha et relativt arbeidskrevende driftsopplegg, men det finnes også eksempler i gruppa på at arbeidsforbruket kan være ganske lavt. Familiens arbeidsinnsats i jordbruket var i gjennomsnitt i underkant av ett årsverk i 2009.

3.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

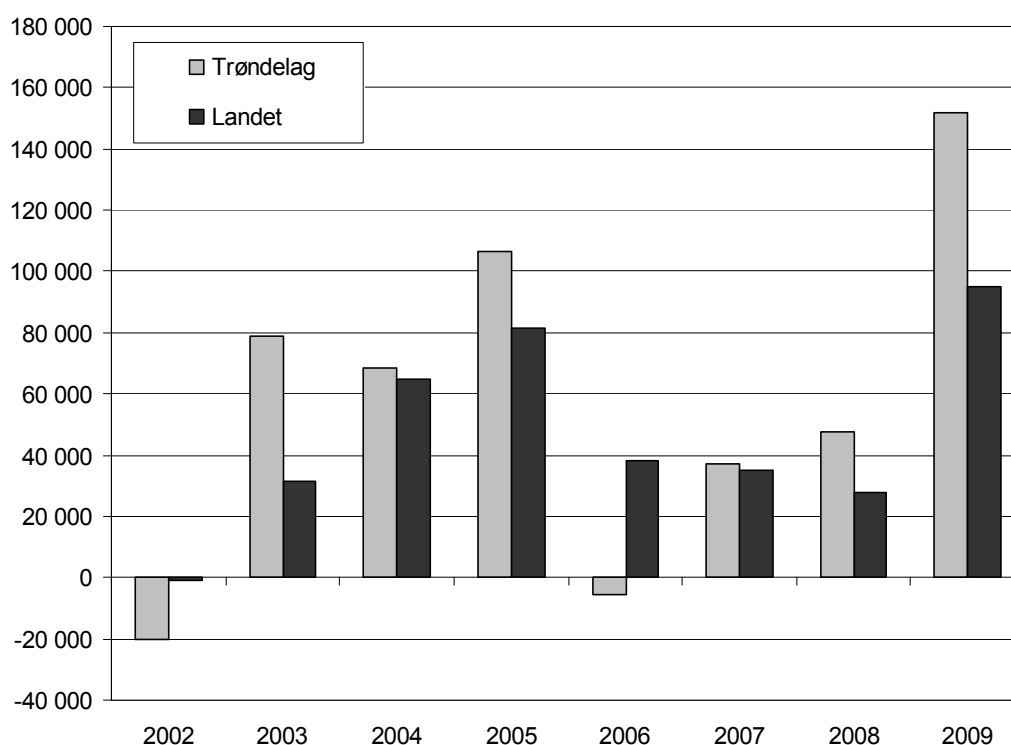
Figur 3.1 viser fordeling av brukerfamiliens samlede inntekt. På bruk med ammeku er det lønnsinntekter utenom bruket som står for det meste av nettoinntekta. I begrepet «driftsoverskudd landbruk» inngår driftsoverskudd fra jordbruk, skogbruk og tilleggsnæring. Lønnsomheten varierer sterkt fra bruk til bruk, men vi ser at nettoinntekten i gjennomsnitt har steget jevnt fra 2005 til 2009. I en liten gruppe som dette, vil også variasjoner på enkeltbruk gjøre store utslag.

Figur 3.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2009-kroner

Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i ammekuproduksjon har hatt betydelige variasjoner fra år til år, og var på det høyeste nivået i 2009, med kr 152 200 per årsverk (figur 3.2). På landsbasis var familiens arbeidsfortjeneste på kr 95 100 per årsverk. Det er flere årsaker til den sterke økningen det siste året. Blant annet har utskifting av bruk gjort at det er flere bruk med mer profesjonell produksjon som har kommet inn i gruppa. Omsatt kilo slakt økte med ca. 650 kilo det siste året, og prisene på kjøtt har gått opp. De siste årene har også produksjonen fått et løft gjennom jordbruksforhandlingene, med et eget driftstilskudd til ammeku. I gjennomsnitt for ammekubrukene i Trøndelag har sum tilskudd økt fra kr 285 000 i 2008 til kr 343 000 i 2009.

Skal arbeidsfortjenesten per årsverk komme på samme nivå som i melkeproduksjonen, må enten driftsoverskuddet opp, kapitalbindingen ned, eller arbeidsforbruket betydelig ned. Det er rimelig å anta at arbeidsforbruket per årsku er vesentlig lavere i større besetninger, og at den gruppa vi har med i statistikken, i så måte har for lav produksjon til å gi et tilfredsstillende økonomisk resultat.

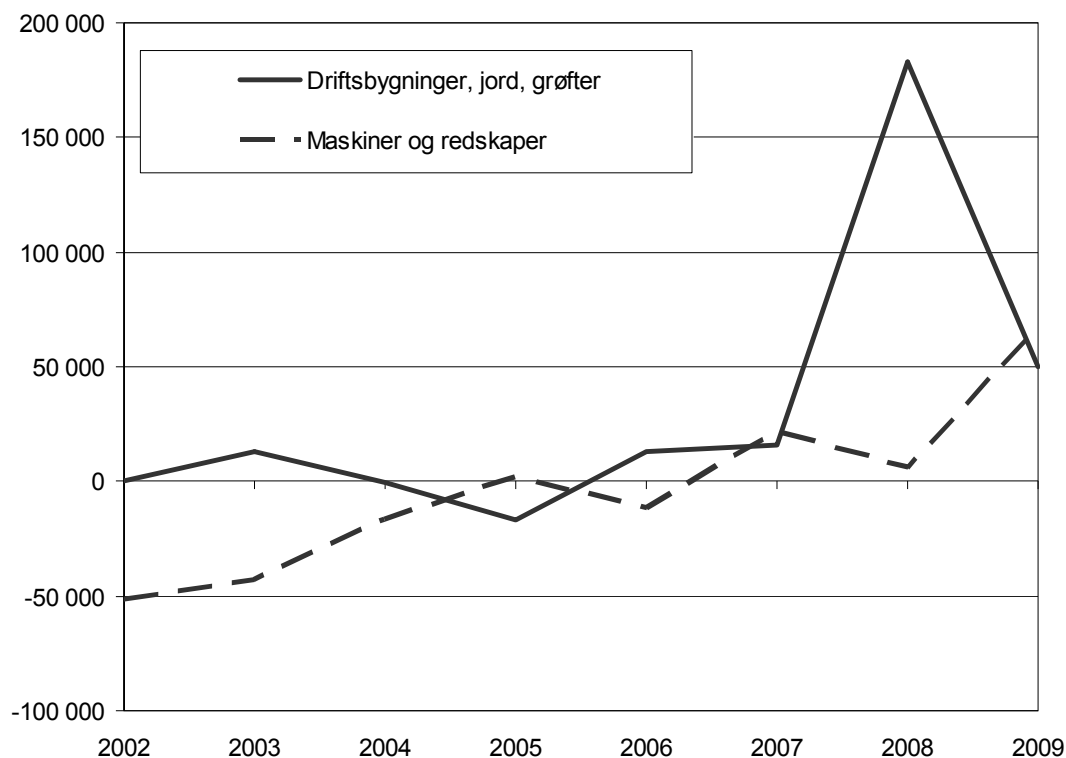

Figur 3.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per årsverk. 2009-kroner

3.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

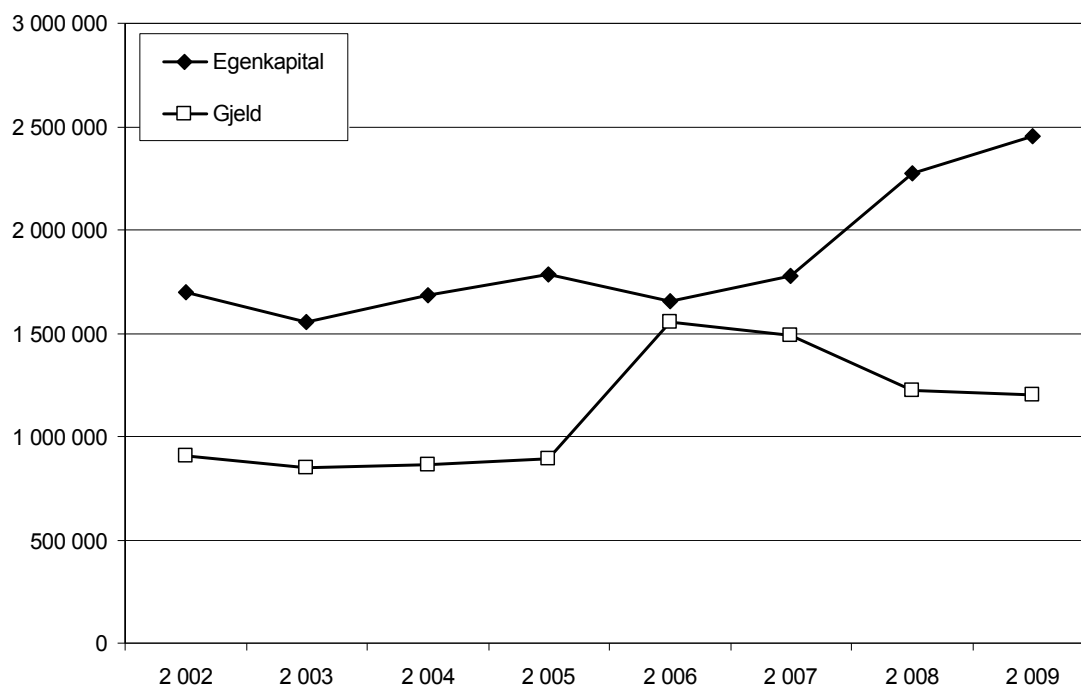
Mange av brukene har tidligere drevet med melkeproduksjon, og har derfor fremdeles store faste kostnader knyttet til bygninger og mekanisk utstyr. Brukene har derfor vært preget av lite nyinvesteringer, men relativt store avskrivninger slik at nettoinvesteringene i perioden fra 2002 til 2006 var negative (figur 3.3). I 2007 var nettoinvesteringen positiv med kr 35 400, og økte til kr 183 600 i 2008. Den store økningen i 2008 skyldes at ett bruk i gruppa investerte i ny driftsbygning. I 2009 var

gjennomsnittlig nettoinvestering på kr 117 800, noe mer på maskiner enn på driftsbygning.

Figur 3.3 Nettoinvesteringer på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2009-kroner

Figur 3.4 viser utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med ammeku i Trøndelag. I og med at det er bare 12–13 bruk i gruppa med ammekuproduksjon i Trøndelag, vil enkeltbruk gjøre store utslag på figuren, og noe av årsaken til svingningene skyldes utskifting av bruk. I gjennomsnitt var gjelda på brukene på kr 908 000 i 2002, og kr 1 199 000 i 2009, med en kraftig økning fra 2005 til 2006. På ammekubruk på landsbasis var gjelda på kr 1 361 000 i 2009.

Figur 3.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2009-kroner

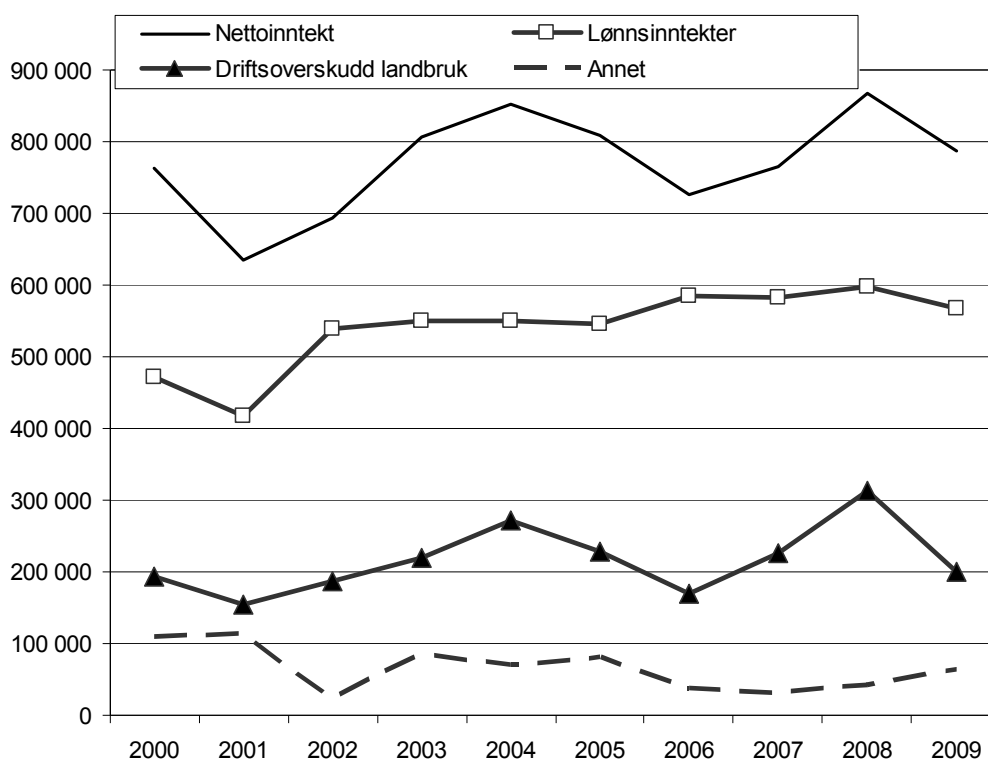

4 Kornproduksjon

I 2009 var det 16 bruk med ensidig kornproduksjon som var med i statistikk materialet i Trøndelag. Bygg er hovedproduksjon, med mindre innslag av havre og hvete. Totalt kornareal har ligget i overkant av 300 dekar per bruk de siste årene.

4.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

Lønnsomheten i kornproduksjonen er direkte avhengig av avlingsnivå og kornkvalitet, og varierer derfor mye fra år til år (figur 4.1). Likevel kan en si at det er felles for kornbrukene at driftsoverskudd i landbruket er lavt, men nettoinntekta høy. Se også tabell 12 i kapittel 13.

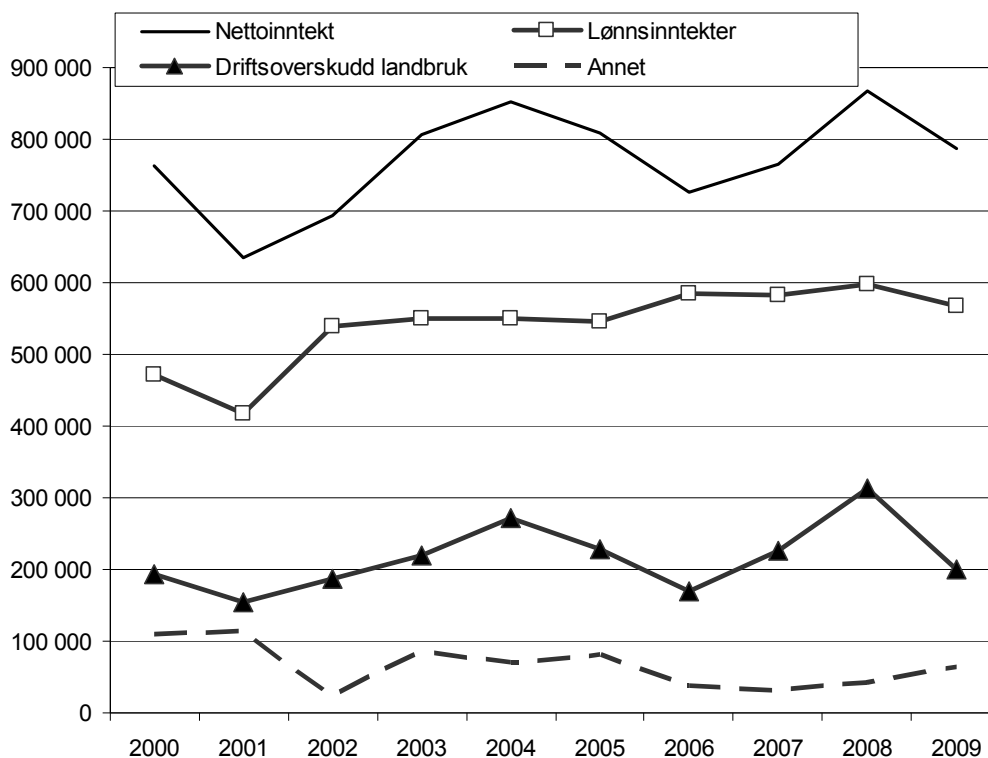
Figur 4.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn. Kroner per bruk. 2009-kroner

Arbeidsmessig utgjør ikke kornproduksjonen på de brukene vi har med i statistikken, mer enn et halvt årsverk for brukerfamilien, mens arbeidsinnsatsen i lønnet arbeid utenom bruket, utgjør bortimot ett og et halvt årsverk.

Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i kornproduksjon varierer mye fra år til år (figur 4.2). I perioden 2003–2005 var arbeidsfortjenesten betydelig høyere på bruk med driftsformene korn og korn/svin enn på bruk med andre driftsformer. På grunn av lavere

avlinger var imidlertid fortjenesten i kornproduksjonen lav i årene 2006–2007, før gode kornår i Trøndelag i 2008 og 2009 gjorde at fortjenesten igjen gikk opp.

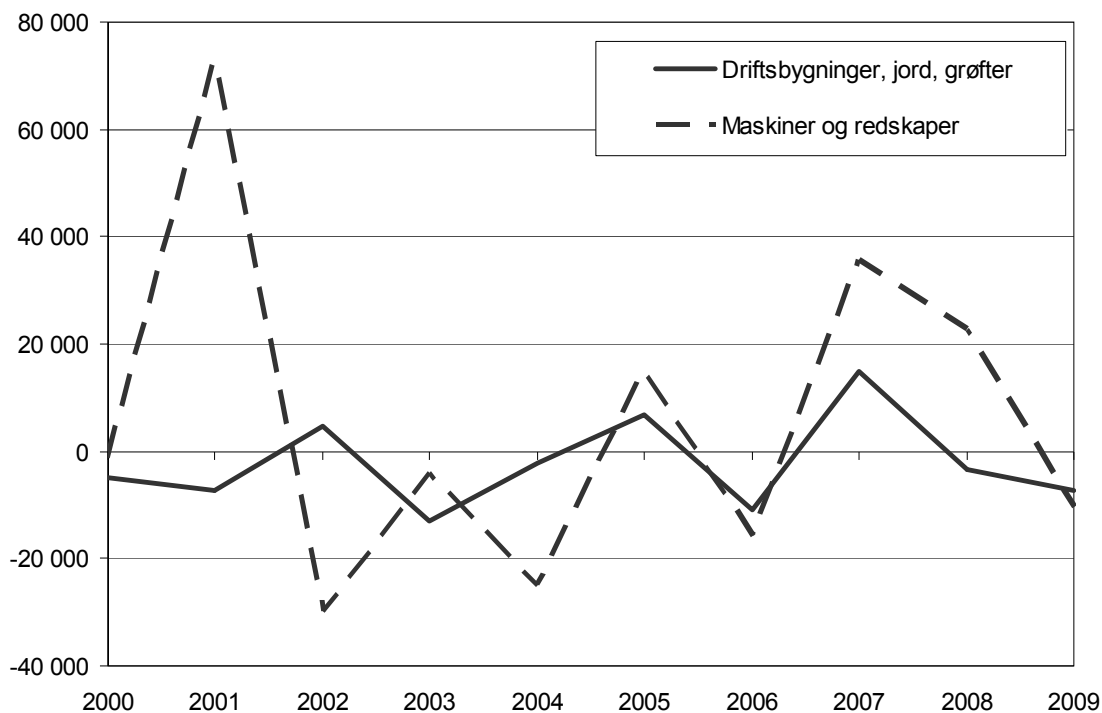
Figuren viser at kornbruk i Trøndelag i hele 10-årsperioden har oppnådd bedre arbeidsfortjeneste enn landsgjennomsnittet. Forskjellen var stor i 2008, og enda større i 2009. Hovedårsaken til forskjellen i 2009 var at det var dårlige avlinger på kornbrukene på Østlandet, og de fleste kornbruk har beliggenhet enten i Trøndelag eller på Østlandet. I tillegg har trøndelagsbrukene i 2009 i gjennomsnitt utbetalt kr 70 000 mer i tilskudd enn brukene på Østlandet. Totale produksjonsinntekter i Trøndelag var på kr 501 200 per bruk, mens på Østlandet var gjennomsnittet på kr 268 600 i 2009.

Figur 4.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn. Kroner per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

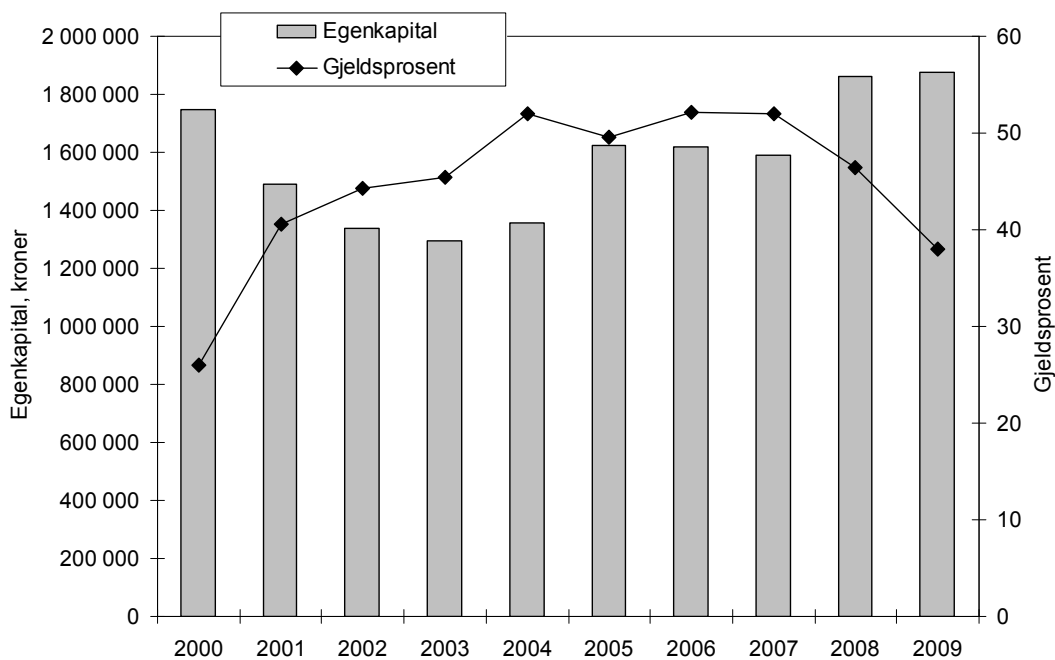
4.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Figur 4.3 viser at nettoinvesteringene på kornbrukene stort sett har ligget rundt null siden 2000, men var i sum på kr 47 200 i 2007, kr 19 000 i 2008 og negative nettoinvesteringer på kr 17 500 i 2009. Det er spesielt maskininvesteringene som varierer fra år til år. I ei lita gruppe kan utslagene på gjennomsnittstallene bli store når flere brukere investerer samtidig. Det er året 2001 et eksempel på.

Figur 4.3 Nettoinvesteringer på bruk med korn. Kroner per bruk. 2009-kroner

Grappa med kornbruk i Trøndelag består av bare 13–15 bruk, og det har vært en del utskifting av bruk i perioden. Figur 4.4 viser utviklingen av gjeldsprosent og egenkapital på bruk med korn i Trøndelag.

Figur 4.4 Utviklingen av egenkapital og gjeldsprosent på kornbruk. Kroner per bruk. 2009-kroner

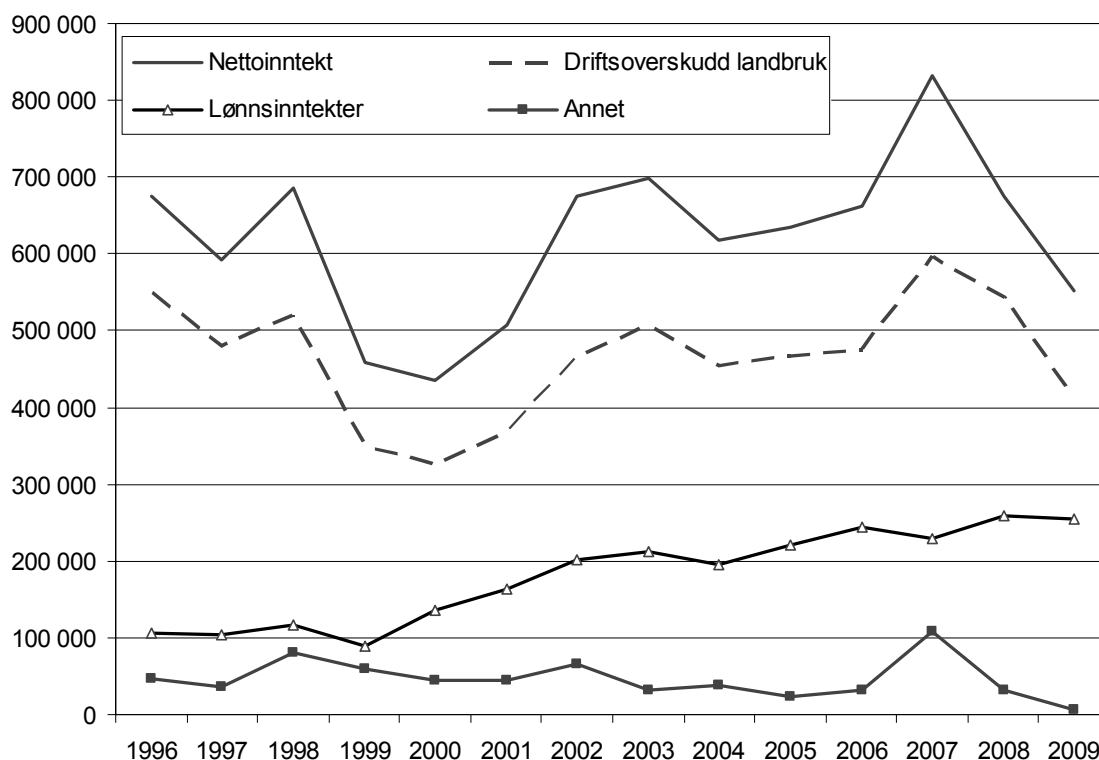
5 Kombinert kornproduksjon/svinehold

Som for kornproduksjon, har lønnsomheten i kombinasjonen korn/svin tradisjonelt variert mye, som et resultat av svingninger både i kornavlinger og prisen på svinekjøtt. De siste årene har det vært 12 bruk med driftsformen korn/svin i Trøndelag.

5.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

Over tid har fôrforbruket per kg tilvekst gått ned. Besetningene har blitt større, og drifta mer effektiv. I statistikken for Trøndelag har besetningene økt fra 32 avlsgris per bruk i 1999 til 53 avlsgris per bruk i 2009. Nettoinntekta for svinebøndene svinger mer i takt med endringene i driftsoverskudd fra landbruket enn for de andre driftsformene (figur 5.1). Dette kommer av at inntekta fra jordbruket utgjør en større andel av totalinntekta enn for de andre driftsformene.

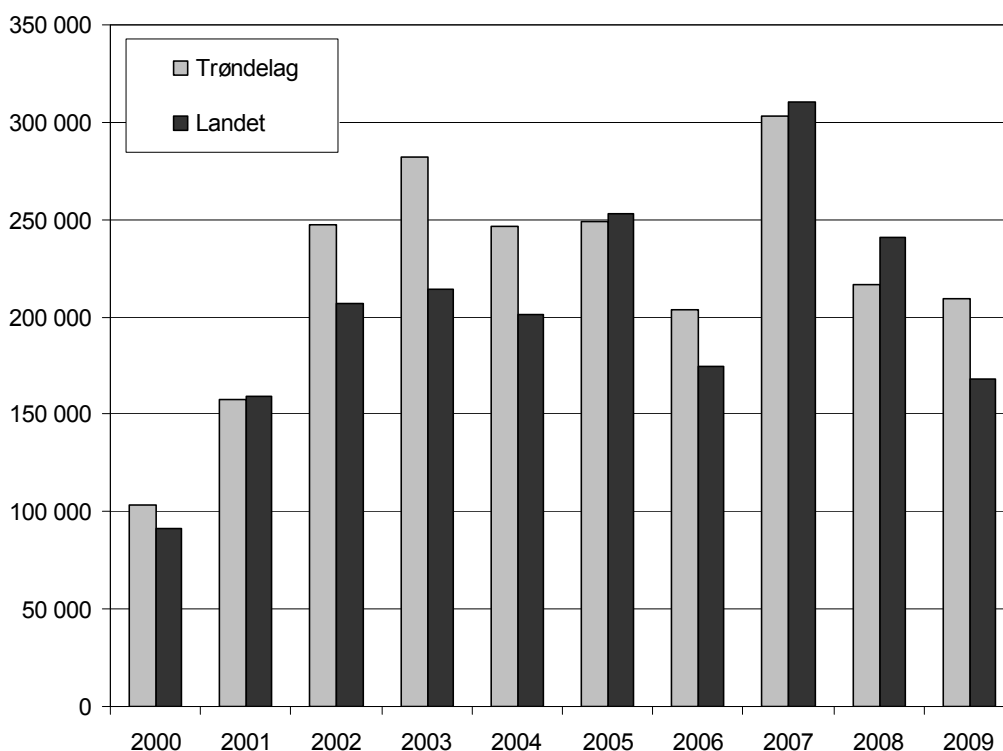
En årsak til nedgangen i nettoinntekt fra 2007 til 2008 var at renteutgiftene økte med kr 70 000 i perioden. Det siste året er imidlertid renteutgiftene redusert med kr 47 000. Produksjonsinntektene hadde totalt sett en liten økning på ca. kr 12 000 det siste året, mens utgiftene til kraftfôr økte med kr 126 000 i samme periode, og dette var hovedårsaken til at driftsoverskuddet fra jordbruket gikk ned med kr 111 500 fra 2008 til 2009. Lønnsinntektene i gruppa har vært relativt stabile over flere år.

Figur 5.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn/svin. Kroner per bruk, 2009-kroner

I figur 5.2 er familiens arbeidsfortjeneste per årsverk for korn/svin i Trøndelag sammenlignet med landstall. Figuren viser at i de fleste årene har brukene i Trøndelag større arbeidsfortjeneste på egen arbeidsinnsats enn brukene på landsbasis. I 2007 gjorde imidlertid gruppa på landsbasis et kraftig hopp oppover, hovedsaklig på grunn av økning i mengde og pris på slaktegris, og økning i mengde og pris på smågris. Bruk med korn/svin i Trøndelag hadde også en stor økning i arbeidsfortjenesten i 2007, men ikke så mye som gruppa på landsbasis.

I 2008 gikk arbeidsfortjenesten betydelig ned igjen i begge områdene, selv om inntektene fra korn gikk opp. Fra 2007 til 2008 økte antall omsatt kilo svinekjøtt med 21 prosent, til 57 200 kilo, og i 2009 ble det omsatt 62 400 kilo svinekjøtt i Trøndelag. Årsaken til at resultatet likevel gikk ned i 2008, var blant annet stor økning i kostnadene, spesielt på kraftfôr. Også i 2009 er hovedårsaken til ytterligere nedgang at kostnadene øker mer enn inntektene. Arbeidsfortjenesten på landsbasis har gått betydelig mer ned enn tilsvarende i Trøndelag, og hovedårsaken til det er dårlige kornavlinger på Østlandet i 2009.

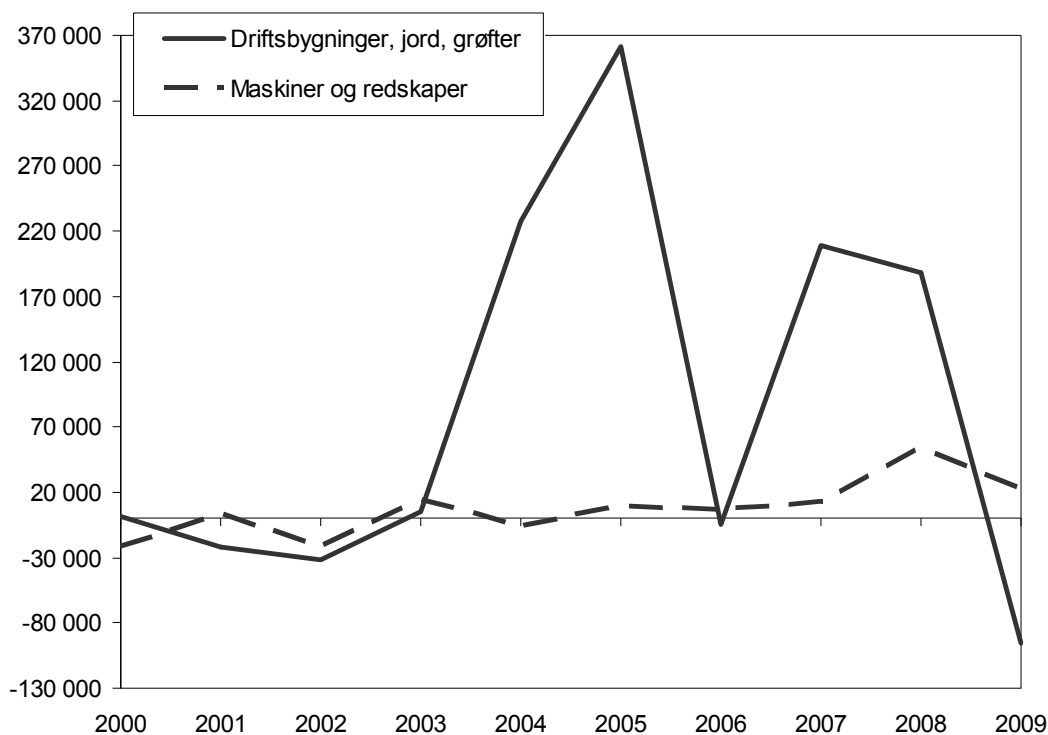

Figur 5.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn/svin. Kroner per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

5.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Nettoinvesteringene for bruk med kombinert korn- og svineproduksjon er vist i figur 5.3. I perioden fra 2000 til 2007 har investeringene i maskiner og redskap ligget rundt null, med en oppgang til kr 51 000 i 2008. Nettoinvesteringene for bygninger har imidlertid hatt kraftige svingninger i årene 2003–2009. I 2009 var nettoinvesteringene totalt sett negative med kr 73 600. I og med at det her er snakk om en forholdsvis liten

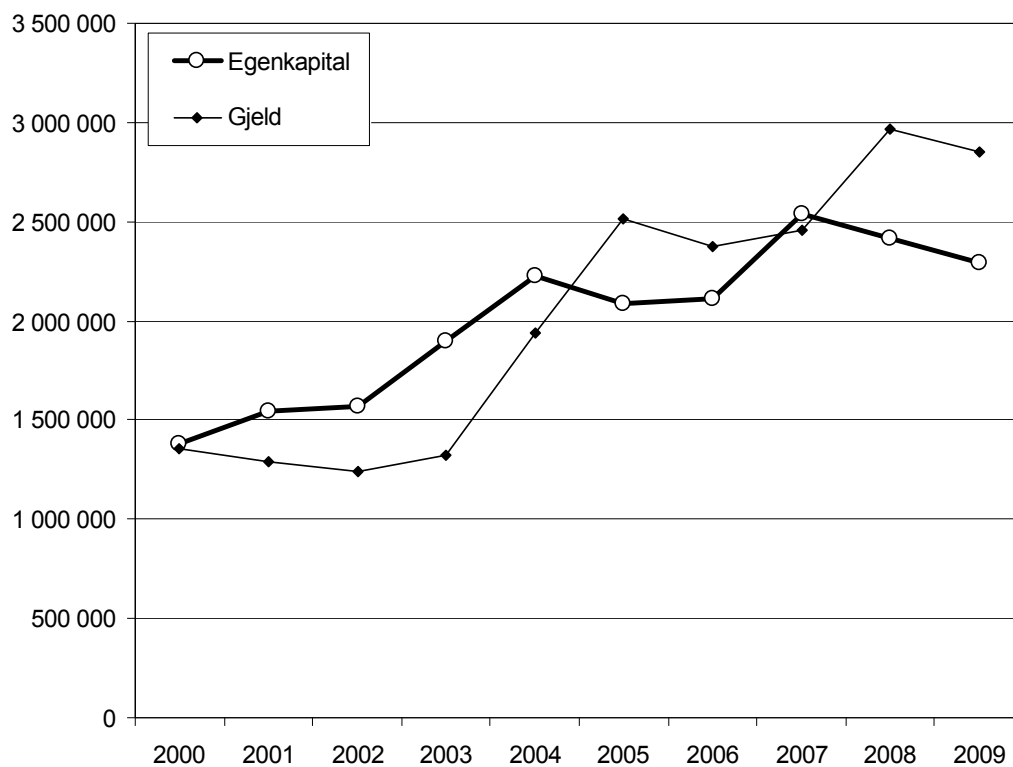
gruppe bruk, vil nettoinvesteringene kunne påvirkes sterkt selv om det er få bruk som står for investeringene.

Figur 5.3 Nettoinvesteringer på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2009-kroner

Figur 5.4 viser utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med korn og svin. Gjelda per bruk har økt fra kroner 1 357 000 i 2000 til kroner 2 852 000 i 2009, og egenkapitalen har i hovedsak hatt samme utvikling. Dette har sammenheng med at det er investert betydelige beløp i driftsbygninger i denne driftsformen de siste årene.

Se flere detaljer om driftsformen korn og svinhold i tabell 13 i kapittel 13.

Figur 5.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med korn og svin. Kroner per bruk. 2009-kroner

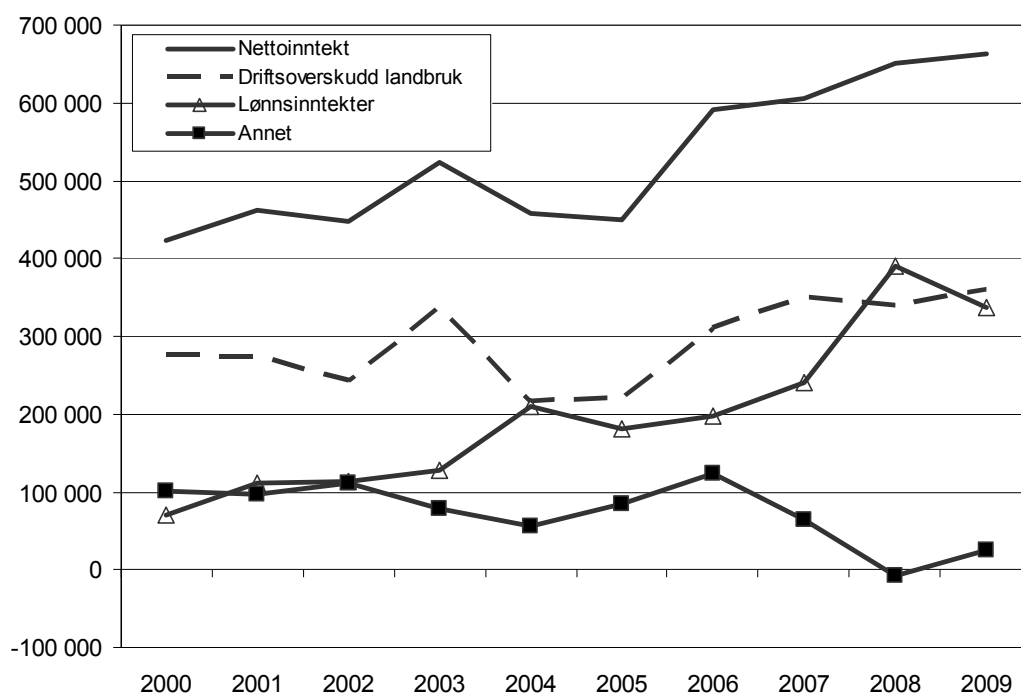
6 Sauehold

I 2009 var det 14 bruk med driftsformen sau i statistikk materialet for Trøndelag. Disse brukene har i gjennomsnitt 197 vinterføra sau, og et totalareal på 253 dekar.

6.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

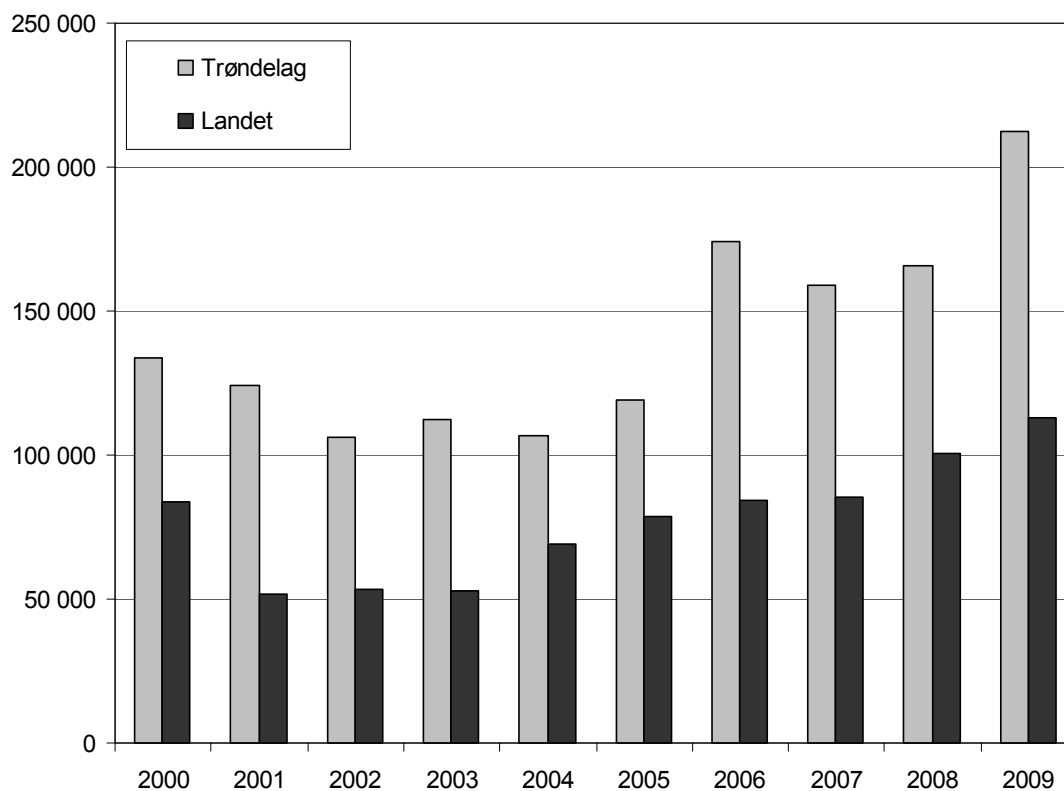
Etter en nedgang i nettoinntekten i 2004 og 2005, har bruk med sau hatt en oppgang i nettoinntekt de siste årene (figur 6.1). Dette har sammenheng med endringer i driftsoverskudd landbruk, som hadde en kraftig økning i 2003, men falt i 2004 til sitt laveste nivå i 10-årsperioden. På sauebrukene har skogbruk hatt relativt mye å si for de totale inntektene. I 2003 var driftsoverskuddet fra skogbruket spesielt høyt. Det samme gjaldt tilleggsnæringer. Nedgangen i driftsoverskudd i 2004 skyldtes økte investeringer og økning i faste kostnader. Driftsoverskuddet fra jordbruk økte med om lag 10 prosent årlig fra 2007 til 2009, men overskuddet fra skogen gikk ned i perioden, så totalt sett ble det liten endring på overskudd fra landbruket de siste to årene. Se flere detaljer om driftsformen sauehold i tabell 14 i kapittel 13.

Nettoinntekta på bruk med sau har bare hatt en liten økning de siste to årene, selv om lønnsinntektene gikk betydelig opp i 2008. Årsaken til det er at inntekter fra «annet» gikk mye ned. Det var i hovedsak tap på verdipapirer som var årsaken til nedgangen i 2008.

Figur 6.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd m.m. på bruk med sauehold. Kroner per bruk, 2009-kroner

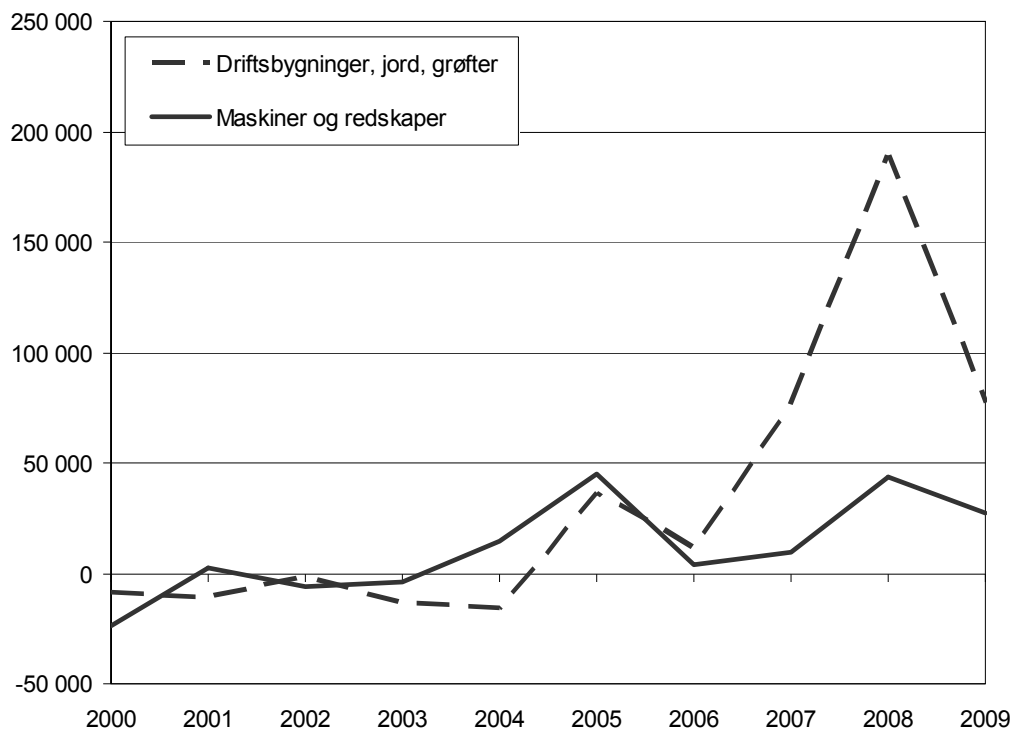
Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen på sauebrukene som var med i regnskapsundersøkelsene i Trøndelag, var 197 vinterfôra sauer (vfs.) i 2009. For hele landet var størrelsen 142 vfs. Den store forskjellen i besetningsstørrelse er den vesentligste årsaken til at regnskapsundersøkelsene viser en høyere årsverkfortjeneste i Trøndelag enn i landet som helhet, se figur 6.2. Det siste året har priser på både kjøtt og ull gått ned, men blant annet økte tilskudd, reduserte faste kostnader og betydelig redusert rentekrav har gjort at arbeidsfortjenesten gikk opp det siste året.

Figur 6.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med sauehold. Kroner per årsverk. 2009-kroner. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

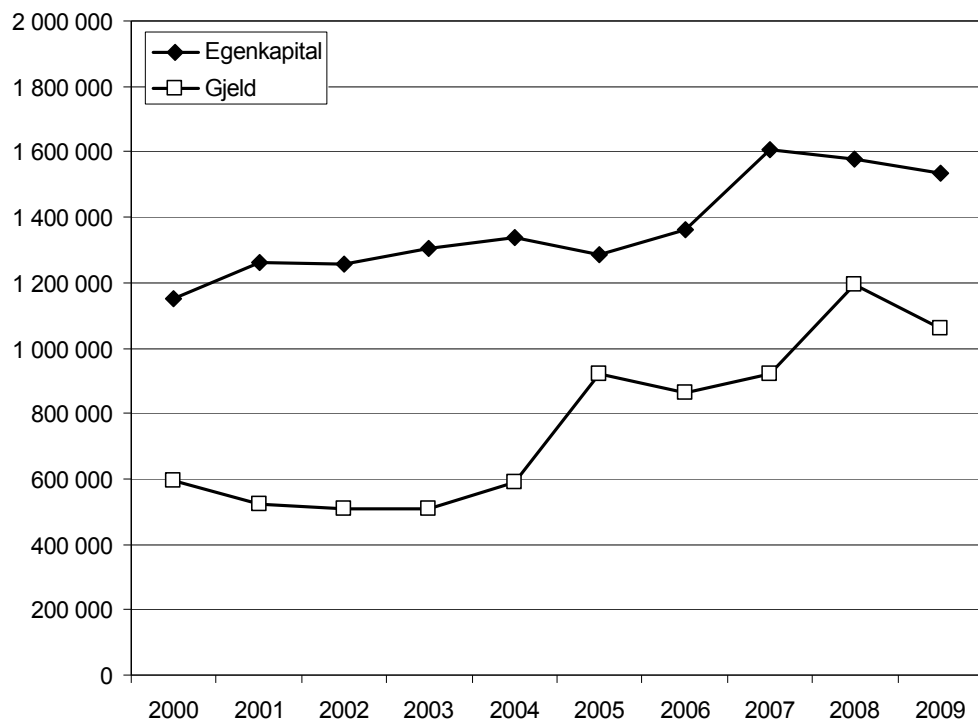
6.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Som det framgår av figur 6.3 var nettoinvesteringene i saueholdet lave i årene 2000-2006. De tre siste årene er det investert betydelige beløp i driftsbygninger. Siden antallet bruk med sauehold i driftsstatistikken for Trøndelag er lite, vil tilfeldige sammentreff lett få store utslag.

Figur 6.3 Nettoinvesteringer på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2009-kroner

Figur 6.4 viser utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med sau. Sau er den driftsformen med lavest gjeld, med kroner 1 060 500 per bruk i 2009. Gjelda hadde en betydelig økning fra 2007 til 2008, noe som har sammenheng med investeringene som ble gjort på driftsbygninger. Egenkapitalprosenten er på 59 prosent i 2009.

Figur 6.4 Utviklingen av gjeld og kroner egenkapital på bruk med sau. Kroner per bruk. 2009-kroner

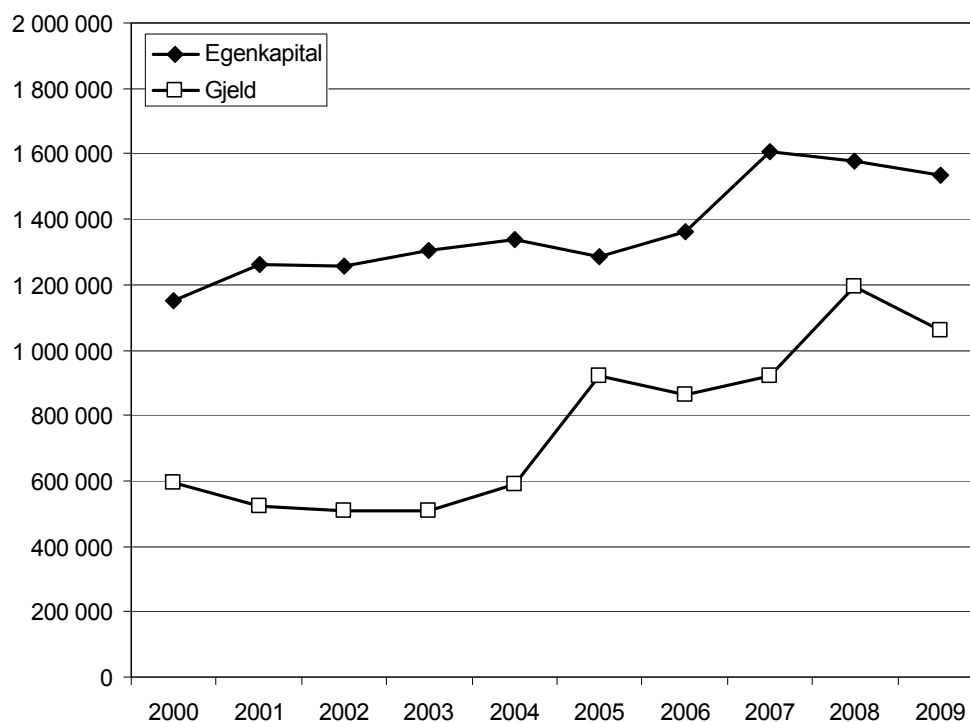
7 Produktivitetsutvikling og sammenligning av driftsformer

Driftsgranskningene for Trøndelag har tall for fem driftsformer der antall regnskap er stort nok til at gjennomsnittstall kan publiseres. Dette gjelder melkeproduksjon, ensidig kornproduksjon, kombinert kornproduksjon/svinehold, sauehold og fra 2002 storfekjøttproduksjon på ammekyr. Resultater for hver av disse er omtalt i de foregående kapitler. I dette kapitlet er noen partielle indikatorer for produktivitet omtalt. Partiell betyr at en bare tar hensyn til noen produkter og noen innsatsfaktorer. I tillegg sammenlignes familiens arbeidsfortjeneste per årsverk (lønnsomhet), og brukets gjeldsbelastning for disse driftsformene.

7.1 Utvikling i effektivitet i jordbruket

Figur 7.1 viser fire indikatorer for arbeidsproduktivitet. I driftsformene korn og korn/svin er det store variasjoner på grunn av variabelt avlingsnivå. Det gjør at disse driftsformene viser en varierende utvikling fra år til år. For korn/svin viser figuren en sterk økning fra 2007 til 2009. Dette skyldes at omsetningen av kg kjøtt på slaktegris har økt betydelig. Det var et rekordår for korn i 2008 og et godt men dårligere år i 2009 for Trøndelag. Økning av effektiviteten på sau skyldes økning i omsatt sauekjøtt og nedgang i arbeidstimer i jordbruket de to siste årene. Melk har hatt en jevn stigning den siste 10-års perioden, med en brattere stigning fra 2006, noe som blant annet skyldes en sterkere vekst i besetningsstørrelsen.

Figur 7.1 Produktivitetsutvikling i jordbruket i Trøndelag 2000-2009. Gjennomsnitt av årene 1995–1997=100

7.2 Familiens arbeidsfortjeneste

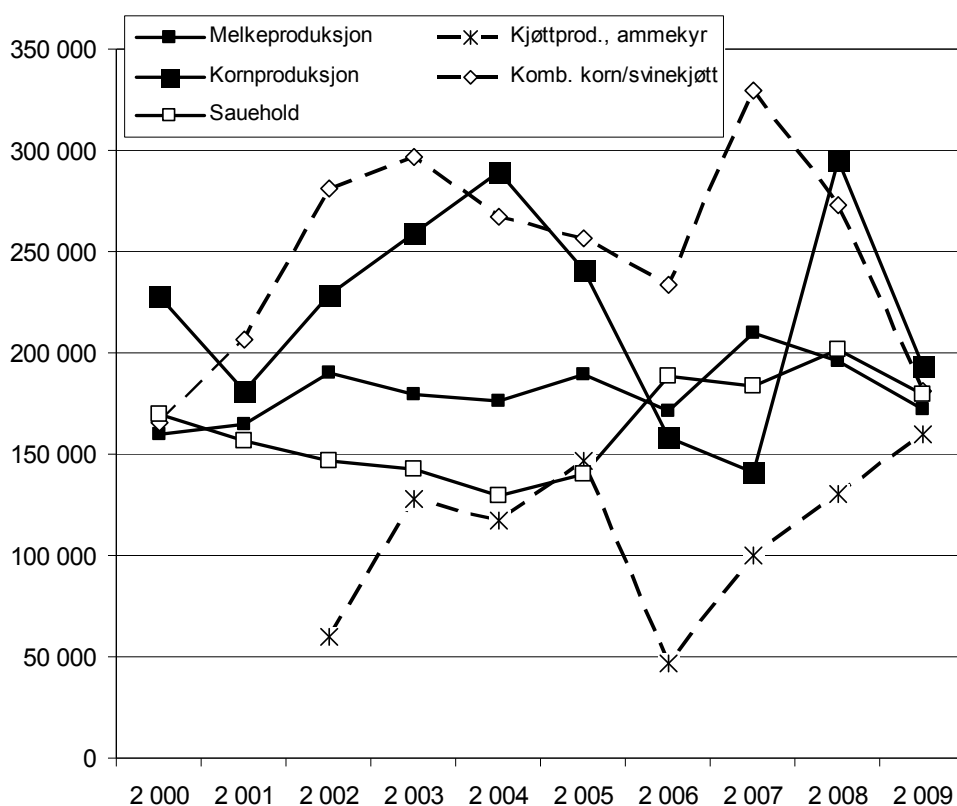
Figur 7.2 viser familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i jordbruket for fem driftsformer. For familiens arbeidsfortjeneste er svingningene for driftsformene korn og korn/svin de mest dramatiske de to siste åra. Variasjoner i avlinger mellom år vil det alltid være i kornproduksjonen, og arbeidsfortjenesten per årsverk er direkte avhengig av hvor mye korn som omsettes. Kornavlingene i 2001 var de laveste siden 1995. I 2006 og 2007 var det dårlige kornavlinger mens 2008 var et veldig godt år med rekordavling på bygg (453 kg per daa) og god avling på havre. I 2009 var det god avling i Trøndelag men ikke så bra på bygg som året før, men langt bedre enn på Østlandet som hadde et dårlig år. Kostnadene til handelsgjødsel økte sterkt. Til tross for at satsen på avkastning på innsatt kapital i jordbruket ble satt ned fra 6 til 3 prosent ble det en nedgang i årsverkfortjenesten⁴. Driftsformen kombinert korn og svineproduksjon har hatt nedgang i arbeidsfortjeneste per årsverk både i 2008 og 2009 til tross for økt omsetning av svinekjøtt det siste året på 9 prosent for denne gruppa. Høyere kraftfôrkostnader, økte gjødselkostnader og lavere avling på korn er hovedårsaken.

Ammeku utmerker seg med størst økning i familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i 2009. Ammekuproduksjonen hadde negativ arbeidsfortjeneste både i 2002 og 2006 men har hatt en sterk økning fra 2007 til 2009. Fra 29 000 i 2008 til 159 000 i 2009.

Melkeproduksjonen og saueproduksjonen har hatt mest stabil utvikling, men den positive utviklingen det siste året skyldes mest den før omtalte satsen på avkastning av innsatt kapital i jordbruket.

⁴ Se rentefot alle år under «Rentekrav» i kapittel 14

På grunn av endringer i beregningsmetoden for familiens arbeidsfortjeneste, er tallene fra og med 2002 ikke direkte sammenlignbare med tallene for tidligere år.

Figur 7.2 Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i jordbruket etter driftsform. 2009-kroner

7.3 Utviklinga i egenkapital og gjeld

Utvikling i egenkapitalprosent i ulike driftsformer er vist i tabell 7.1. I 2009 var egenkapitalprosenten 51 i snitt for de brukene som er med i driftsgranskningene i Trøndelag. I melkeproduksjonen har utviklinga i egenkapitalprosent vært relativt stabil. Dvs. bruk fra 20 årskyr og oppover har betydelig høyere nettoinvesteringer, høyere gjeld og lavere egenkapitalprosent enn bruk under 20 årskyr. For store melkebruk med et snitt på 41 årskyr er egenkapitalprosenten på 41 i 2009. For kornbrukene har store maskininvesteringer samt utskiftninger av små bruk som inngår i statistikken ført til en nedgang i egenkapitalprosent til og med 2007. De to siste årene er gjelda redusert, spesielt fra 2008 til 2009. Det er 13–15 kornbruk med i utvalget for driftsgranskningene. Nettoinvesteringen har vært negativ for gruppa de to siste år.

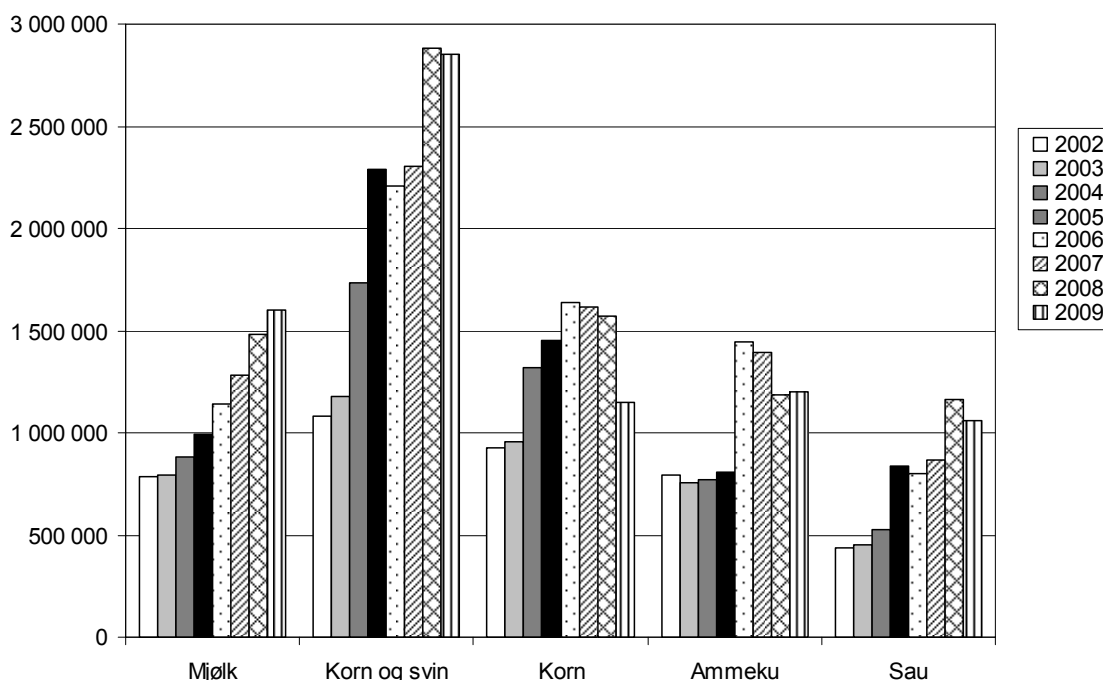
Kombinert korn og svin har vært på investeringstoppen siden 2004 og har hatt nedgang i egenkapitalandel siden da. Driftsformene ammeku og sau har høy egenkapitalprosent. Dette kommer blant annet av at begge driftsformer har store inntekter utenom jordbruket. Når det gjelder sau, kommer store deler av inntektene på høsten slik at målepunktet ved årsskiftet viser høy egenkapitalprosent. Begge

driftsformene har investert en del de siste årene og hatt en nedgang i egenkapitalandel i den forbindelse, men har hatt stigning det siste året.

Tabell 7.1 Egenkapitalprosent

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Melk	60	60	63	64	63	63	60	61	61	60
Korn/ svin	50	54	56	59	53	45	47	51	46	45
Korn	74	59	56	55	48	50	48	48	54	63
Ammeku			65	65	66	67	51	54	65	68
Sau	66	71	71	72	69	58	61	64	58	60
Alle bruk	61	61	61	62	64	61	60	57	58	60

Figur 7. 3 viser gjeldsutvikling per driftsgrein fra 2002–2009. Driftsformen korn/svin har en betydelig høyere gjeldsbelastning enn de andre driftsformene. Driftsformen ensidig kornproduksjon har hatt en markant nedgang i gjeld fra 2008 til 2009. Ett enkeltbruk med høy gjeldsbelastning vedrørende tilleggsnæring er ikke lenger med i statistikken, og det vil være med å påvirke tallene i denne tabellen. De andre kornbrukene i utvalget har liten endring i gjeld det siste året.

Figur 7.3 Gjeldsutvikling per driftsgrein fra 2002–2009

8 Tilleggsnæring og annen næring

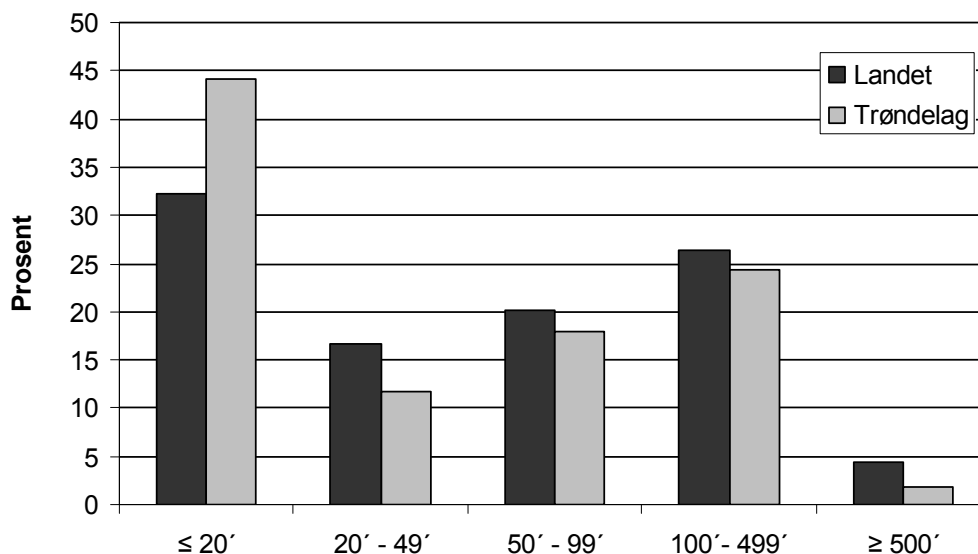
Vi vil i kapittel 8.1 presentere hovedtall for tilleggsnæringsaktivitet i Trøndelag, sammenlignet med landet for øvrig. I kapittel 8.2 presenterer vi tall for annen næring for Trøndelag og landet.

8.1 Tilleggsnæringer i driftsgranskingene

De siste årene har det blitt satt sterkere fokus på næringsaktivitet som tar utgangspunkt i landbruksressursene (arealer, bygninger og maskiner), men som ikke er jordbruk eller skogbruk.

Omsetning

I Trøndelag har 87 prosent av brukene omsetning på tilleggsnæring i 2009, og på landsbasis er tilsvarende andel 79 prosent. Omsetningen på enkeltbruk varierer fra ca. kr 500 til ca. 1,1 mill. kroner. Figur 8.1 viser hvordan brukene fordeler seg ved ulike størrelser av omsetningen. Vi ser at andelen bruk med omsetning under kr 20 000 er betydelig høyere i Trøndelag enn i resten av landet. Ser vi på alle bruk som har omsetning, blir gjennomsnittlig omsetning i Trøndelag kr 91 800 per bruk, mot kr 130 800 i landsgjennomsnitt.

Figur 8.1 Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2009

For å kunne si noe om hvor mange som driver med tilleggsnæring av et visst omfang, har vi valgt å se på bruk som har omsetning på over kr 20 000 i tilleggsnæringen. Tabell 8.1 viser at i Trøndelag gikk andelen bruk med tilleggsnæring ned med 6 prosentpoeng fra 2005 til 2007, men holdt seg stabil i årene etterpå. På landsbasis gikk andelen noe opp i fra 2005 til 2007, og også her har den vært uforandret i årene etterpå. Gjennomsnittlig omsetning i tilleggsnæring for disse brukene i Trøndelag var på kr 159 400 per bruk i 2008, mens landsgjennomsnittet var kr 189 400 per bruk.

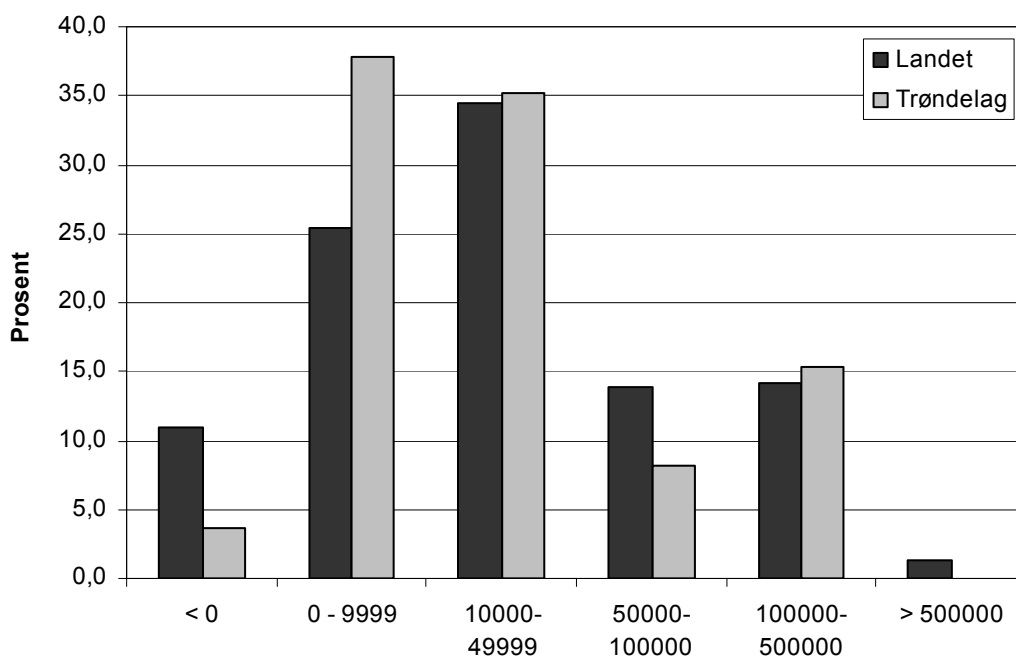
Tabell 8.1 Antall bruk totalt i Driftsgranskingene, og andel bruk med over kr 20 000 i omsetning på tilleggsnæring, Trøndelag og landet

	Landet		Trøndelag	
	Antall bruk totalt	Andel med over kr 20 000 i omsetning	Antall bruk totalt	Andel med over kr 20 000 i omsetning
2005	928	51	148	55
2006	912	53	141	53
2007	902	54	138	49
2008	861	54	129	49
2009	848	54	127	49

Driftsoverskudd

Når en ser på driftsoverskudd i tilleggsnæring, er det på landsbasis kr 57 800 i gjennomsnitt per bruk for alle bruk som driver med tilleggsnæring. Tilsvarende tall for Trøndelag er kr 49 600. For landet er det beregnet driftsoverskudd i tilleggsnæring på 688 bruk, og 111 av disse er lokalisert i Trøndelag.

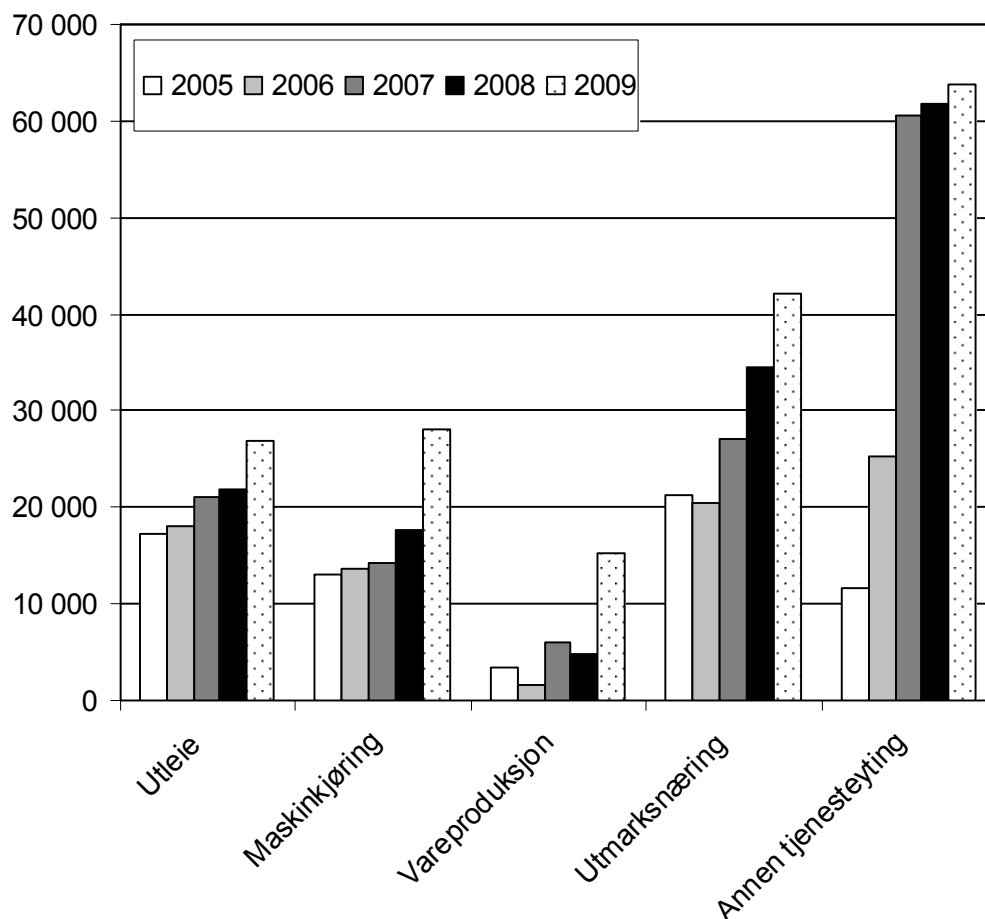
Figur 8.2 viser hvordan det totale driftsoverskuddet per bruk fordeler seg på ulike nivå. Andelen bruk som i 2009 fikk beregnet underskudd i tilleggsnæringer var høyere for landet som helhet enn for Trøndelag (11 % for landet mot 4 % i Trøndelag). Figuren illustrerer også at brukene i Trøndelag har litt lavere driftsoverskudd enn landet totalt sett. I Trøndelag oppnådde 23 prosent av brukene et samla driftsoverskudd over 50 000 kroner, mens tilsvarende andel for landet var 29 prosent av brukene.

Figur 8.2 Prosentvis fordeling av brukene etter driftsoverskudd i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. 2009

Alle inntekter, kostnader, eiendeler og arbeidsforbruk innen tilleggsnæring har vi klassifisert i ulike driftsgreiner, der vi skiller mellom de ulike aktivitetene: utleie, maskinkjøring, vareproduksjon, utmarksnæring, turisme, annen tjenesteyting og annen biologisk produksjon. Omlag 60 prosent av brukene med tilleggsnæring har driftsresultat på flere enn én driftsgrein innenfor tilleggsnæring, og denne andelen er lik for både landet og Trøndelag. Samme bruk kan altså ha resultat både på f.eks. utleie og maskinkjøring. Dette medfører at summen av antall registrerte driftsoverskudd på de ulike driftsgreinene er betydelig høyere enn antall bruk. I 2009 hadde 24 prosent av brukene i Trøndelag driftsresultat på tre eller flere driftsgreiner, mens tilsvarende tall for landet var 25 prosent av brukene.

I det følgende vil vi presentere resultatene for de enkelte driftsgreinene, og her vil da mange bruk inngå flere steder. Figur 8.3 viser gjennomsnittlig driftsoverskudd i de ulike driftsgreinene for trøndelagsbrukene. For driftsgreinene turisme og annen biologisk produksjon har vi for få opplysninger til at vi kan presentere noen resultater, derfor er disse driftegneinene utelatt i figuren.

Figur 8.3 Gjennomsnittlig driftsoverskudd per driftsgrein per bruk. Trøndelag. Nominelle kroner

Fra 2005 til 2009 har alle driftsgreinene hatt økning i driftsoverskudd. I 2005 var det utmarksnæring som hadde det høyeste driftsoverskuddet, mens det i alle år etterpå har vært annen tjenesteyting som har størst driftsoverskudd. Under annen tjenesteyting inngår blant annet Inn på tunet, landbruksverksted, saueklipping og klauvskjæring. I Trøndelag er det flest observasjoner på utmarksnæring og deretter på maskinkjøring. Driftsgreina annen tjenesteyting er den gruppa som har færrest observasjoner alle år, med mellom 8 og 13 bruk hvert enkelt år. For hver av de andre driftsgreinene har vi over 25 bruk hvert år.

Arbeidsforbruk

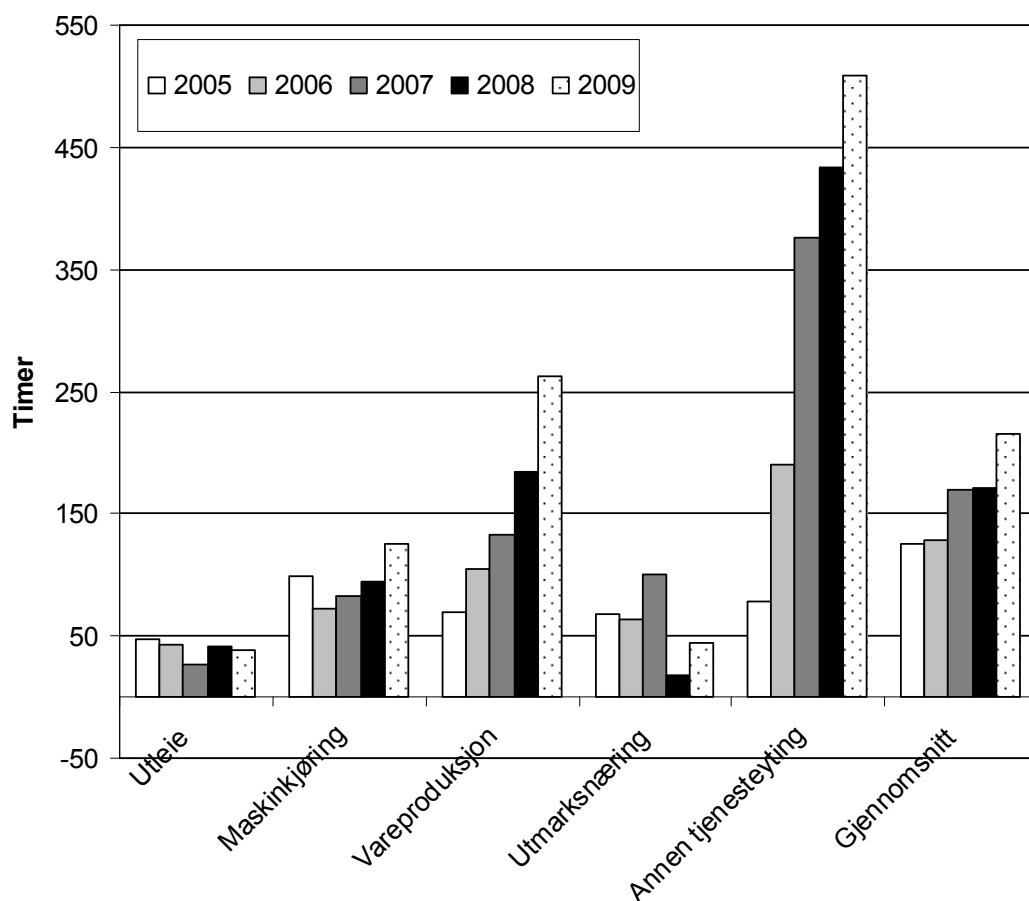
Hvert år har mellom 80 og 100 bruk i Trøndelag registrert arbeidstimer i tilleggsnæring. Den totale arbeidsinnsatsen var i 2005 og 2006 gjennomsnitt ca. 125 timer per bruk, og økte til ca. 170 timer i 2007 og 2008, og i 2009 var gjennomsnittet på 215 timer per bruk.

Figur 8.4 viser utviklingen i gjennomsnittlig arbeidsinnsats i de ulike driftsgreinene i Trøndelag fra 2005 til 2009. Her ser vi at det er brukene som driver med annen tjenesteyting, som har det klart største arbeidsforbruket. Arbeidsinnsatsen for disse brukene har økt fra 78 timer per bruk i 2005 til 509 timer i 2009. Men det er viktig å påpeke at det i denne gruppa er ganske få bruk som inngår, mellom 8 og 12 bruk hvert

år. Hovedårsaken til økningen i 2009 er at det kom inn et nytt bruk i driftsgranskingene som driver nokså stort med Inn på tunet.

Driftsgreinen vareproduksjon har også hatt en jevn økning i timeforbruk i perioden, fra 70 timer per bruk i 2005 til 260 timer i 2009. Det var 18 bruk i gruppa i 2009. Økningen det siste året kommer spesielt på 2–3 bruk som har økt omfanget av materialsalg fra eget sagbruk.

Aller flest registreringer har vi for driftsgreinen maskinkjøring, med ca. 60 bruk hvert år. Disse brukene hadde et gjennomsnitt på 126 timer per bruk i 2009.

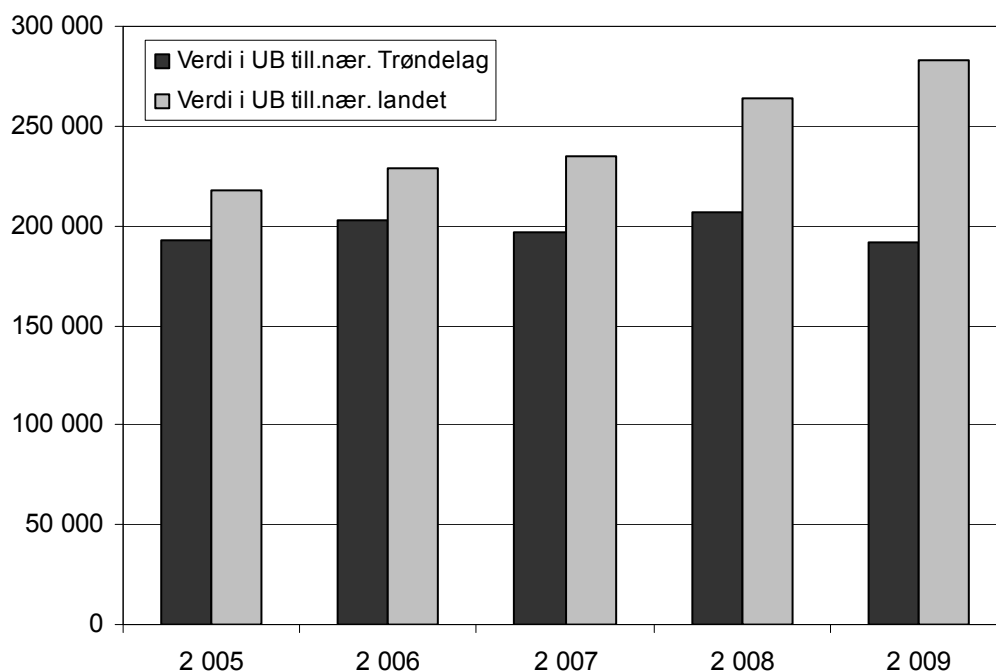
Figur 8.4 Arbeidsinnsats i ulike driftsformer. Bruk i Trøndelag

Investeringer og balanseverdier

I Trøndelag var det 12 bruk som foretok investeringer i tilleggsnæring i 2009. Disse utgjør 11 prosent av brukene med driftsoverskudd i tilleggsnæring, og tilsvarende andel for landet var 7 prosent. Med investeringer mener vi her påkostninger så store at de ble balanseført. Gjennomsnittlig investering på bruk i Trøndelag var på 126 800 kroner per bruk. Landstallene viser at det var 83 bruk som foretok investeringer, og at gjennomsnittlig beløp var 231 600 kroner per bruk.

Figur 8.5 viser hvilke verdier som er balanseført under tilleggsnæring. Vi har brukt verdien i utgående balanse. I 2009 var det 51 bruk i Trøndelag som hadde registrert verdier i balansen, noe som tilsvarer 46 prosent av brukene som har driftsoverskudd. For landet som helhet var det 410 bruk med balanseverdier, og det tilsvarer 60 prosent av de med driftsoverskudd. Verdi i utgående balanse i 2009 var 191 800 kroner for

brukene i Trøndelag, og 282 600 kroner for landet som helhet. Det er altså en mindre andel av trøndelagsbrukene som har balanseførte verdier på tilleggsnæring enn for landet som helhet, og balanseverdiene er også lavere i Trøndelag, og forskjellene er blitt større de siste årene.

Figur 8.5 Verdi i utgående balanse i tilleggsnæring, per bruk. Trøndelag og landet. Nominelle kroner

Betydningen av tilleggsnæring på bruksnivå

I tabell 8.2 har vi satt opp en oversikt over hvor stor andel av den totale inntjeningen på bruket som kommer fra henholdsvis tilleggsnæring, jordbruk, lønnsinntekt og annet. Her er alle bruk i driftsgranskningene med i utvalget. Linja vi har kalt «annet» består av driftsoverskudd fra skogbruk, annen næring, pensjoner, resultat av aksjer, familiens arbeid på nyanlegg og renteinntekter. Vi har her gjort et skille på flatbygder og andre bygder i Trøndelag, og sammenlignet med landet som helhet.

Tabell 8.2 Ulike næringer sin andel av total inntjening på bruket. Trøndelag og landet

Region		1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009
Trøndelag	Tilleggsnæring	1	3	2	5	4	6	5
	Jordbruk	56	51	50	44	43	40	43
	Lønnsinntekt	27	32	31	40	39	41	44
Flatbygder	Annet	16	15	16	12	14	13	8
Trøndelag	Tilleggsnæring	2	5	4	6	4	4	6
	Jordbruk	58	52	50	49	50	47	46
	Lønnsinntekt	21	25	27	30	30	31	36
Andre bygder	Annet	19	19	18	14	15	18	13
Landet	Tilleggsnæring	3	6	5	5	6	6	6
	Jordbruk	48	42	42	43	40	41	37
	Lønnsinntekt	33	35	36	37	38	38	40
	Annet	17	18	17	15	16	15	17

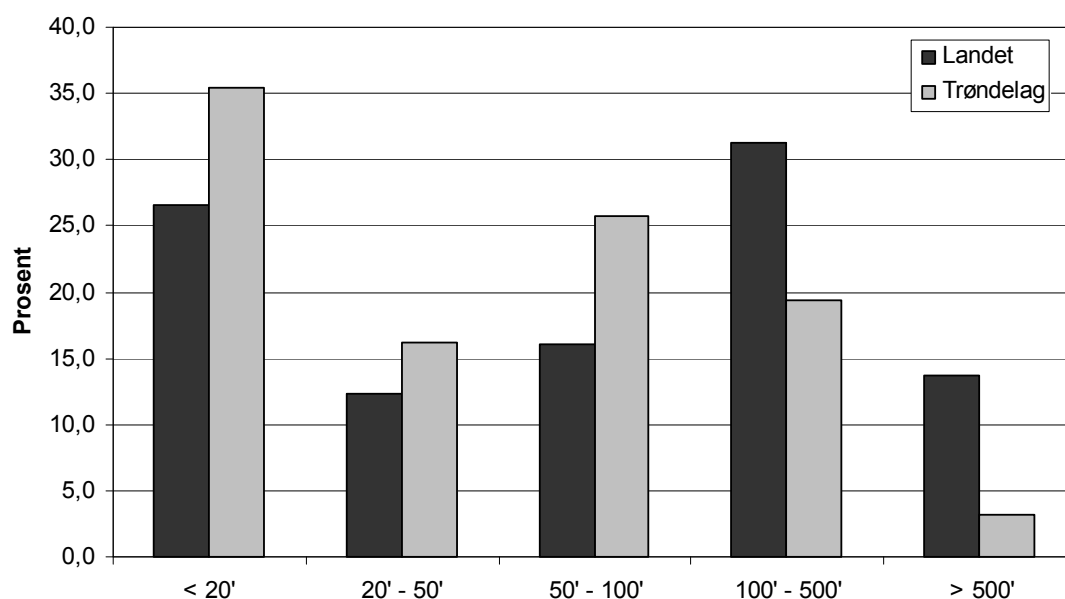
På flatbygdene i Trøndelag utgjorde tilleggsnæringer 5 prosent av den totale inntjeningen på brukene i 2009, og tilsvarende 6 prosent i andre bygder. For landet som helhet utgjorde tilleggsnæringene 6 prosent av totalen. Jordbruket betydde mest i andre bygder, med 46 prosent. Lønnsinntektene utgjør den største andelen på flatbygdene i Trøndelag, med 44 prosent av totalen, mens i andre bygder utgjør lønnsinntektene 36 prosent.

8.2 Annen næring i driftsgranskingene

I dette kapitlet vil vi se nærmere på næringsvirksomhet som drives på landbrukseiendommene, men som ikke er jordbruk, skogbruk eller tilleggsnæring. Dette kaller vi annen næring, og her benyttes ikke landbruksressurser i produksjonen. Eksempler kan være frisørsalong, snekkerfirma og regnskapskontor.

Omsetning

I Trøndelag var det 31 bruk i 2009 som har registret omsetning i annen næring. Disse utgjør 24 prosent av driftsgranskingsbrukene i landsdelen. Gjennomsnittlig omsetning i annen næring for disse var 120 300 kroner per bruk. Tilsvarende for landet som helhet var 211 bruk, noe som utgjør 25 prosent av brukene, med en gjennomsnittlig omsetning på 367 900 kroner. Dette betyr at aktiviteter innenfor annen næring er om lag like utbredt i Trøndelag som i landet for øvrig, men at omfanget per bruk er betydelig mindre i Trøndelag. Figur 8.6 viser hvordan brukene fordeler seg på ulike størrelser av omsetningen.

Figur 8.6 Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i annen næring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2009

I Trøndelag har 65 prosent av brukene med annen næring omsetning over 20 000 kroner, mens tilsvarende andel for landet er 73 prosent. Det er færre som driver med annen næring enn med tilleggsnæring, men omfanget på annen næring er større enn omfanget i tilleggsnæring. Det er mange av de samme brukene som driver med både tilleggsnæring og annen næring.

I tabell 8.3 presenteres tall over andel bruk med annen næring og gjennomsnittlig omsetning på disse brukene for årene 2005 til og med 2009. Her er tall både for landet som helhet og Trøndelag. Vi ser at mellom 20 og 30 prosent av brukene både i Trøndelag og landet har omsetning på annen næring. Tabellen viser at gjennomsnittlig omsetning har økt betydelig fra 2005 til 2009 for landet som helhet. I Trøndelag har omsetningen vært mer stabil, og gjennomsnittet ble redusert fra 2007 til 2009. Her er det viktig å huske på at gruppa er liten, og at enkeltbruk gjør store utslag.

Tabell 8.3 Utbredelse av annen næring og gjennomsnittlig omsetning per bruk 2005 – 2009, kroner

	Landet		Trøndelag	
	Andel bruk med annen næring	Omsetning per bruk, kr	Andel bruk med annen næring	Omsetning per bruk, Kr
2005	21	168 900	22	142 500
2006	26	159 300	27	144 100
2007	24	236 500	24	140 100
2008	25	267 600	26	134 500
2009	25	367 900	24	120 300

Driftsoverskudd

Når en ser på driftsoverskudd i annen næring, blir det betydelig mindre forskjell mellom Trøndelag og landet. Brukene i Trøndelag hadde et gjennomsnittlig driftsoverskudd på 72 100 kroner per bruk i annen næring i 2009. Landstallene viser et driftsoverskudd på 116 800 kroner per bruk. I Trøndelag kom 9 prosent av brukene ut med et underskudd i annen næring, mot 16 prosent i landet for øvrig. For landet som helhet oppnådde 40 prosent av brukene med annen næring et driftsoverskudd over 50 000 kroner, mens det var 33 prosent av trøndelagsbrukene som hadde overskudd over 50 000 kroner.

Tabell 8.4 viser hvordan driftsoverskuddet i annen næring har utviklet seg fra 2005 til 2009 i både landet og Trøndelag. Det var relativt få endringer fra 2005 til 2008, men på landsbasis var det en økning til 2009, mens det i Trøndelag var nedgang fra tidligere år.

Tabell 8.4 Driftsoverskudd annen næring. Sum per bruk 2005 til 2009, kroner

	Landet	Trøndelag
	Driftsoverskudd per bruk	Driftsoverskudd per bruk
2005	87 000	85 300
2006	80 400	89 500
2007	93 800	74 400
2008	99 600	80 600
2009	116 800	72 100

Annen næring deles videre inn i ulike driftsgreiner, men tall for hver enkelt driftsgrein kan vi ikke presentere for Trøndelag, på grunn av at det er for få bruk i hver gruppe. Landstallene viser at flest bruk (28 %) driver med annen tjenesteyting, inkludert landbruksarbeid for andre. Denne gruppa oppnådde et driftsoverskudd på 120 800 kroner per bruk. Bruk som driver innen anlegg og transportvirksomhet kom ut med det høyeste driftsoverskuddet, med 150 800 kroner per bruk.

Arbeidstimer

Av trøndelagsbrukene var det 30 bruk som hadde registrert arbeidstimer i annen næring i 2009, og disse hadde i gjennomsnitt arbeidet 276 timer. Det er en reduksjon på 65 timer per bruk fra 2008. Totaltallene for landet viser at 205 bruk har timer i annen næring, og at gjennomsnittet var 582 timer per bruk, noe som er en økning på 32 timer per bruk fra 2008. At det er flere bruk med omsetning enn med registrerte timer skyldes blant annet bruk som har utleie av fast eiendom, og at det her er svært lite arbeidstimer bak inntektene. På landsbasis er det innen driftsgreinen byggevirksomhet det ble lagt ned størst arbeidsinnsats, med 730 timer i gjennomsnitt på disse brukene.

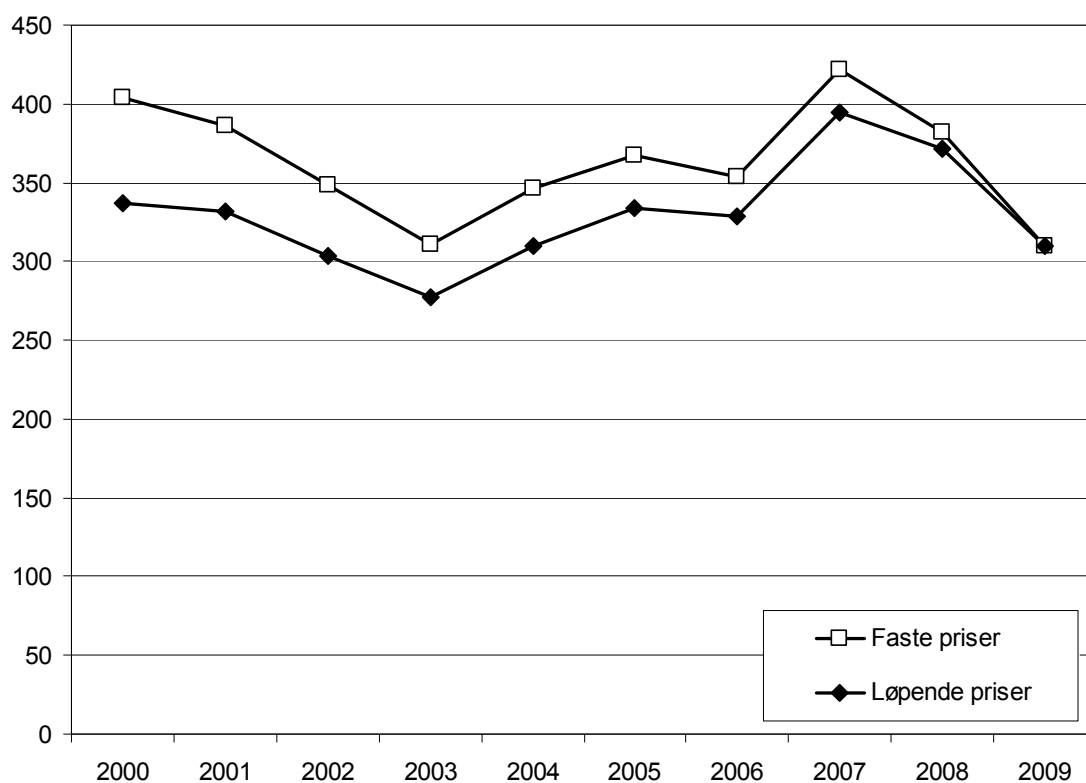

9 Gardsskogbruket

Gardsskogbruket er representert ved et eget utvalg blant de brukene som er med i driftsgranskningene for jordbruket, der det er satt spesielle krav til skogstørrelse (minst 50 m³ balansekvantum). Nedenfor er det presentert resultater for Midt-Norge, som foruten de to Trøndelagsfylkene også omfatter kommunene nord for Romsdalsfjorden i Møre og Romsdal fylke og Helgeland i Nordland fylke.

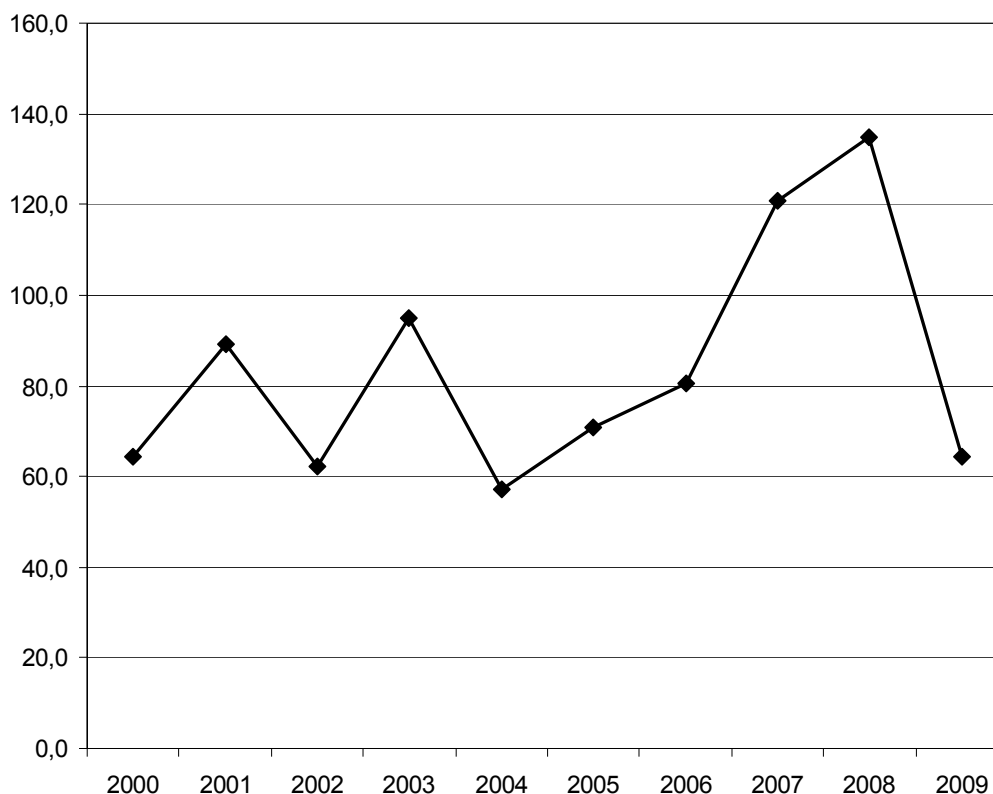
I skogbruksgranskningene for 2009 var det med 45 bruk fra Midt-Norge. På disse brukene ble det ble i gjennomsnitt avvirket 133 m³. Det er 130 m³ mindre enn i 2008, og avvirkingen har ikke vært på dette nivået siden 2004 da den var 123 m³.

Figur 9.1 viser oppnådd pris på bartrevirke. Som det går fram av figuren, har de løpende prisene i årene 2000 til 2001 endret seg med bare kr 5 per m³, fra kr 337 til 332. I 2003 falt prisen til kr 277. I perioden 2004 til 2008 har prisene steget mye og i 2008 var prisen kr 371 kr per m³. Fra 2008 til 2009 har det igjen vært en nedgang i prisen fra 371 til 310 kr per m³. Dersom en regner i faste priser er 2000 og 2007 de beste årene.

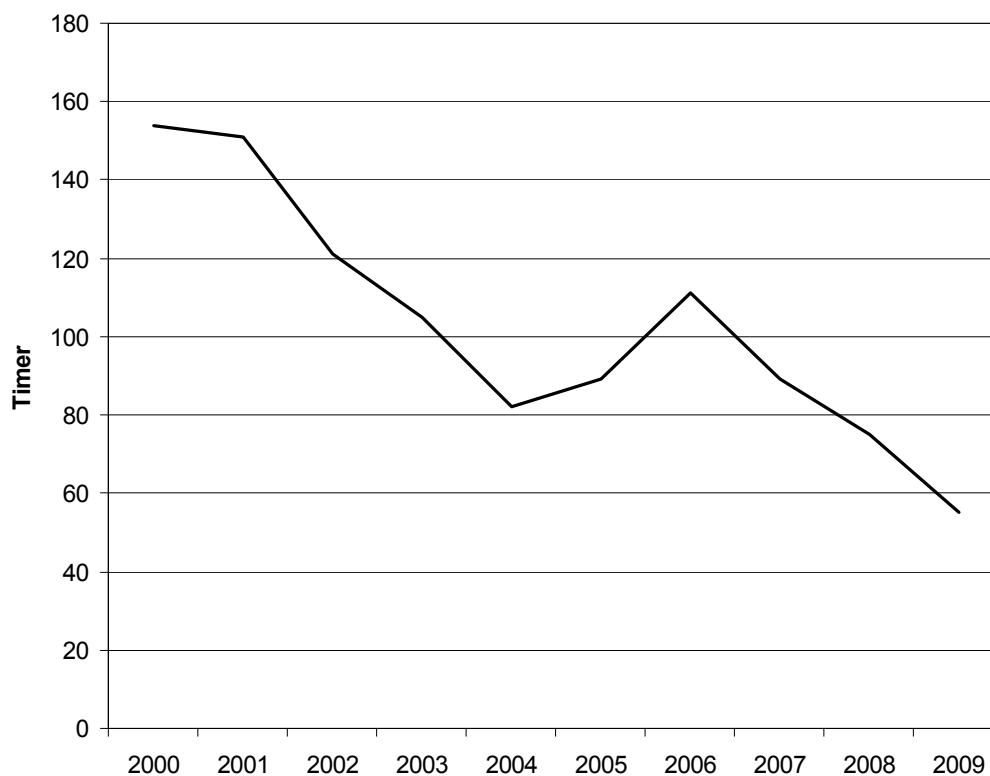
Figur 9.1 Oppnådd pris på bartrevirke. Kroner per m³

Figur 9.2 viser avvirkingen uttrykt i prosent av balansekvantum. Figuren viser at avvirkningsprosenten har vært svært varierende fra år til år. Fra 2004 til 2008 har avvirkningsprosenten steget fra ca. 60 prosent til 137 prosent av det tømmerkvantum som kan tas ut uten å forringe skogen på lang sikt (balansekvantum). Fra 2008 til 2009 har avvirkningsprosenten sunket til 64 prosent som er nesten på nivå med år 2004.

Figur 9.2 Avvirkning i % av balansekvantum

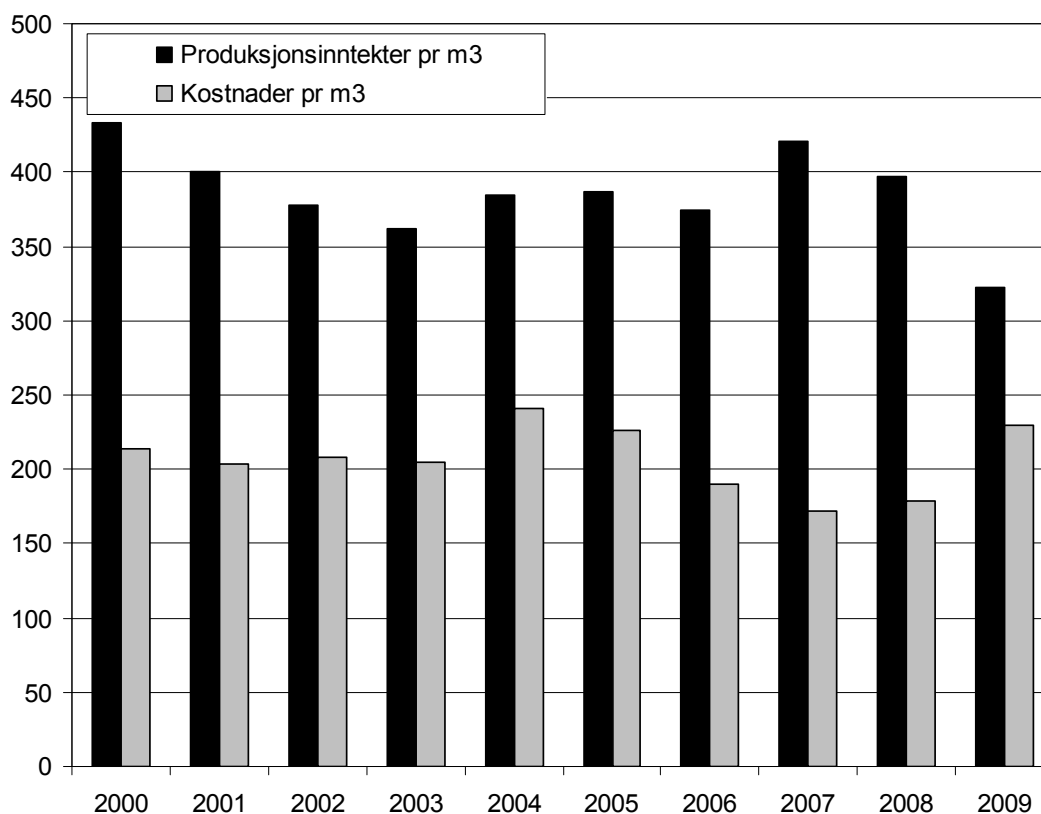
Figur 9.3 viser at familiens arbeidsinnsats i skogen gikk sterkt ned fra 2000 til 2004, fra 154 timer til 82 timer. Familiens arbeidsinnsats var under 80 timer i 2008, og har blitt redusert ytterligere til 55 timer i 2009. Nedgangen i arbeidsinnsats har sammenheng med at den generelle aktiviteten i skogbruket har gått ned i mange år, men også at skogeierne i større grad velger å sette bort arbeidet til entreprenører. Dessuten har det nok vært utført mindre kulturarbeid i perioden. Ifølge skogbruksgranskingene for Midt-Norge ble 15 prosent av avvirkningen foretatt av entreprenør i 2000. I perioden 2003–2005 var andel avvirket kvantum av entreprenør steget til ca. 65 prosent og i 2008 var andelen avvirkning utført av entreprenør gått opp til 86 prosent. Ellers ser det ut til å være slik at i år med stor avvirkning er andelen av entreprenørdrift større, og motsatt, når avvirkningsnivået er lavt, er også andelen av entreprenørdrift mindre.

Figur 9.3 Familiens arbeidsinnsats i skogen

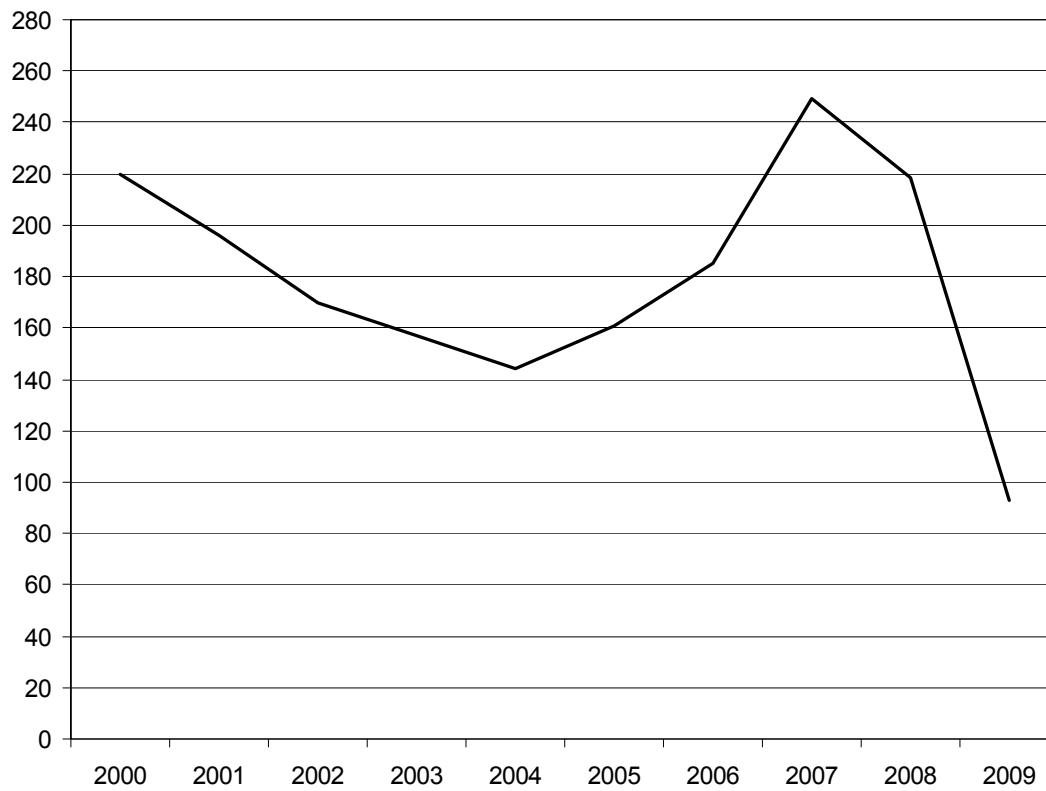
Figur 9.4 viser produksjonsinntekter og kostnader per m³. I faste 2009-kroner var produksjonsinntektene kr 434 per m³ i 2000. Inntektene per m³ var på det laveste i 2003 da de var kr 362. Etter en oppgang i 2004 og 2007 sank inntektene til kr 398 per m³ i 2008 og kr 323 i 2009.

I gjennomsnitt for 10-årsperioden utgjør kostnadene i overkant av 54 prosent av produksjonsinntektene. For 2009 er denne prosentandelen 71 prosent, som er den høyeste andelen i perioden. I 2007 utgjorde andelen 41 prosent. Dette er den laveste andelen i perioden.

Figur 9.4 Produksjonsinntekter og kostnader per m³ i gardsskogbruket. 2009-kroner

Figur 9.5 viser klart at driftsoverskuddet per kubikkmeter har sunket i perioden fra 2000 til 2004. Årsaken til dette er hovedsaklig lavere priser. Her må en også være klar over at verdsettingen av brukerens egen arbeidsinnsats ikke inngår i driftsoverskuddsberegningen. Fra 2004 til 2007 økte imidlertid driftsoverskuddet per kubikkmeter fra kr 144 til kr 249 for så å synke til kr 219 i 2008 og til under 93 i 2009. Lavere driftsoverskudd per kubikkmeter i 2008 og 2009 skyldes i første rekke lavere tømmerpriser og betydelig økning i kostnadene i 2009.

Figur 9.5 Driftsoverskudd i kroner per m³. 2009-kroner

10 Investeringer, gjeld og kostnader

I dette kapitlet presenterer vi resultater fra en spørreundersøkelse gjennomført av NILF i 2008 og 2010 på oppdrag fra fylkesmennene i begge trøndelagsfylkene. I tillegg ser vi på investeringer og gjeld på bruk i Trøndelag, og på utviklingen av byggekostnader generelt.

10.1 Nedgang i investeringslyst i Trøndelag

Fylkesmannens Landbruksavdeling (FMLA) i Nord- og Sør-Trøndelag ønsket å kartlegge kapasitetsutvikling og investeringer i husdyrrom i landsdelen. Både Innovasjon Norge, bankene, TINE m.fl. har en del informasjon om dette, men FMLA kom til at landbrukskontorene i kommunene er den instansen som på grunn av lokalkunnskapen har best samlet oversikt på dette området. På oppdrag fra FMLA har NILF gjennomført en grov kartlegging av investeringsomfang i husdyrholdet blant kommunene i Sør- og Nord-Trøndelag. Kartleggingen ble basert på en spørreundersøkelse blant landbruksansvarlige i kommunene, supplert med informasjon fra andre kilder. Med unntak av to av de minste kommunene i hvert fylke, kom det inn svar fra alle de 49 kommunene i landsdelen.

I 2008 ble kommunene spurt om anslag for antall husdyrplasser som var fornyet som nybygg eller ved større restaureringer i perioden 2005–2007, om forventet igangsetting av bygging i 2008, og om investeringslyst i landbruket. I 2010 ble de spurt om antall husdyrplasser ved nybygg/restaureringer i 2008 og 2009, og om forventninger for 2010.

Investeringslyst er mer et uttrykk for interesse eller ønske om å investere, og lar seg ikke alltid realisere. For å finne en omtrentlig verdi på investeringene, ble anslagene for antall nybygde eller restaurerte husdyrplasser multiplisert med enhetspriser for bygninger fra Handbok i driftsplanlegging, for de forskjellige husdyrslagene. Ifølge disse enkle kalkulasjonene ble det i trøndelagsfylkene til sammen investert i nye/fornyede husdyrplasser for ca. 540 mill. kroner i 2005 og ca. 900 mill. kroner per år i 2007 og 2008. I 2009 var investeringene nede på ca. 640 mill. kroner. (Tabell 10.1 og tabell 10.2).

Tabell 10.1 Sum investeringer i husdyrplasser i Sør-Trøndelag, mill. kroner

Driftsform	2005	2006	2007	2008	2009
Melkeproduksjon	202	238	316	310	210
Ammekuhold	7	9	12	10	14
Sauehold	17	13	18	16	28
Kyllingproduksjon	32	4	7	47	20
Svinehold	8	9	23	30	21
Sum	266	273	376	413	293

Kilde: Spørreundersøkelsen blant kommunene og Handbok for driftsplanlegging

Tabell 10.2 Sum investeringer i husdyrplasser i Nord-Trøndelag, mill. kroner

Driftsform	2005	2006	2007	2008	2009
Melkeproduksjon	188	184	292	275	229
Ammekuhold	15	44	26	27	17
Sauehold	4	11	9	18	14
Kyllingproduksjon	19	57	85	103	8
Svinehold	45	77	123	52	80
Sum	271	373	535	475	348

Kilde: Spørreundersøkelsen blant kommunene og Handbok for driftsplanlegging

De største beløpene er investert i driftsbygninger i melkeproduksjon, men prosentvis er det kyllingoppdrett som har økt mest i årene 2007 og 2008. For landsdelen under ett var investeringene i kyllingoppdrett i 2008 nesten 3 ganger så store som i 2005.

Brukes en avskrivningstid på 30 år for driftsbygninger, burde den årlige nyinvesteringen i husdyrplasser, ved jevn investeringstakt ligge på minst 3,3 prosent av antall husdyr innenfor hver driftsform, det vil for eksempel si vel tre plasser per 1000 melkekyr. En slik investeringstakt forutsetter at husdyrtallet skal opprettholdes.

I 2009 «trengtes» det etter dette nybygg/fornyng av bygninger tilsvarende minst 1 700 plasser for melkekyr i Trøndelag. Spørreundersøkelsen tyder på at det ble investert i ca. 2 000 melkekuplasser. Med den store investeringsbølgen i nye/fornyede driftsbygninger for melkekyr på 1970-tallet, og med påfølgende lave bygningsinvesteringer de siste 25 årene, kunne en forvente en ny investeringsbølge på begynnelsen av 2000-tallet. Utviklingen fram mot større bruksenheter og ny teknologi de siste årene burde også forsterke denne bølgen. I motsatt retning virker det faktum at antallet melkebruk i Trøndelag er redusert med to tredeler siden 1979 og antallet melkekyr er redusert med vel en fjerdepart.

Samme beregningsmåte for sauehold som for melkebruk, viser at investeringer i plasser for avlsdyr av sau i 2005 lå på ca. 50 prosent av behovet i forhold til dyretall. Etter den tid har dyretallet gått ned og investeringene betydelig opp, slik at i 2009 ble det fornyet bortimot 3 200 av de 3 300 dyreplassene som beregningene tilsier.

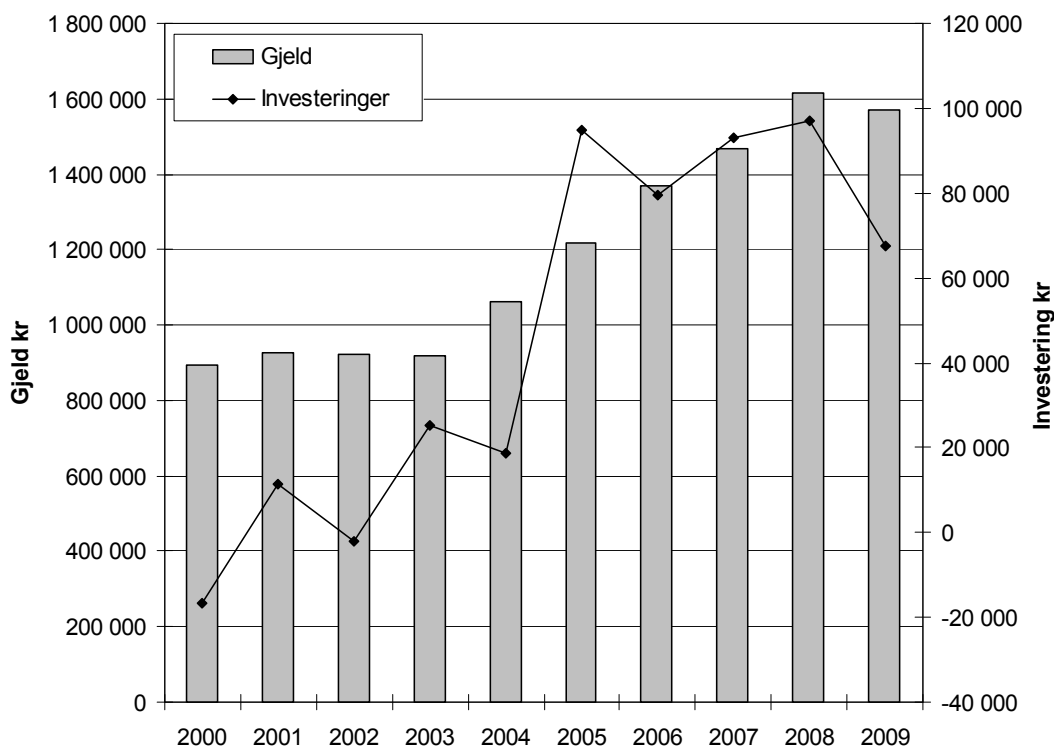
For svinehold ser det ut til at husdyrplassene fornyes i vesentlig sterkere grad. Sannsynligvis er en brukstid på 30 år i lengste laget i svinehold, både på grunn av strengere krav til dyrevelferd, hard slitasje og hyppige endringer i teknologiske løsninger. Årsaker til de relativt store investeringene i grisehus siden 2006 finnes sannsynligvis ellers i økning opp mot konsesjonsgrense når en større ombygging likevel er i gang. Konsesjonsgrensene ble økt med 50 prosent i april 2003.

Lysten til å investere i driftsbygninger ser generelt ut til å være avtakende i begge trøndelagsfylkene, og spesielt i Nord-Trøndelag. I undersøkelsen i 2008 så kommunene i nord mer optimistisk på å investere i husdyrplasser enn kommunene i sør. I 2010 er det svært liten forskjell. Nedgangen ser ut til å gjelde spesielt innen kyllingoppdrett og melkeproduksjon. Innen kyllingoppdrett er det markedsdekningen som effektivt bremser investeringene. Innen melkeproduksjon er trolig usikkerheten rundt framtidig lønnsomhet mer utslagsgivende. Etter kommunenes vurdering er det i begge fylkene klart avtakende interesse for investeringer i samdrifter i melkeproduksjon. Forventningen om igangsettelse av nye byggeprosjekter er vesentlig lavere i 2010 enn i 2008.

Les mer i sluttrapporten «Optimismen tar hvileskjær? Kapasitetsutvikling og investeringer i husdyrplasser i Trøndelag 2005–2009» på www.nilf.no.

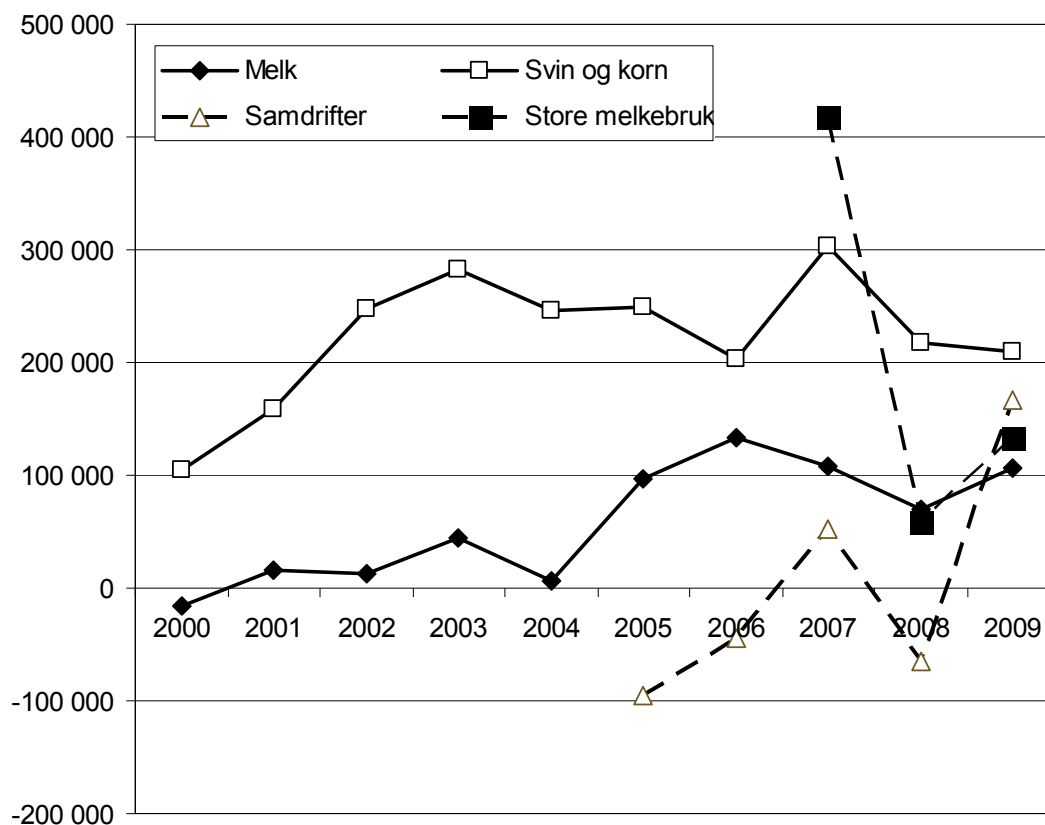
10.2 Nettoinvesteringer i jordbruket, gjeld og byggekostnader

Figur 10.1 viser utviklingen for nettoinvesteringer i jordbruket og gjeld for alle bruk i driftsgranskingene i Trøndelag. I perioden 2000–2004 investeres det svært lite, og gjelda er nesten uendra gjennom hele denne perioden. Fra 2005 øker investeringene, og vi ser også den samme økningen i samla gjeld, men økningen i gjeld er noe større enn investeringene.

Figur 10.1 Gjeld og investering for alle bruk i Trøndelag, 2009- kroner

I figur 10.2 er det vist en oversikt over nettoinvesteringene for noen utvalgte produksjoner i Trøndelag. For perioden 2000–2009 er det en oversikt over nettoinvesteringene for melkeproduksjon og kombinert svinehold og kornproduksjon. For samdrifter i melkeproduksjon har vi med oversikt for perioden 2005–2009 mens det for store melkebruk er det med oversikt for perioden 2007–2009. Gjennom hele perioden ligger nettoinvesteringene for svin og korn mye over nettoinvesteringene for melkebrukene totalt. Mye av dette skyldes at det i 2003 kom nye forskrifter til svineprodusentene når det gjaldt dyreholdet, med bl.a. nye krav til innredninger og dette førte da til at de produsenter som ville drive videre, måtte investere i nye bygninger. I samme periode økte også grensene for konsesjonsfri drift i svineholdet slik at mange utvidet omfanget av svineholdet når de likevel skulle bygge nytt for å tilfredsstille forskriftene om hold av svin fra 2003. Melkeprodusentene har investert lite gjennom hele perioden, men det har tatt seg noe opp siden 2005. Fra og med 2007 har vi data for en del store melkebruk, og vi ser at hos disse ligger investeringsnivået betraktelig høyere enn for de andre melkebrukene.

Figur 10.2 Nettoinvestering for bruk med melk, svin og korn, samdrifter og store melkebruk i Trøndelag. 2009-kroner

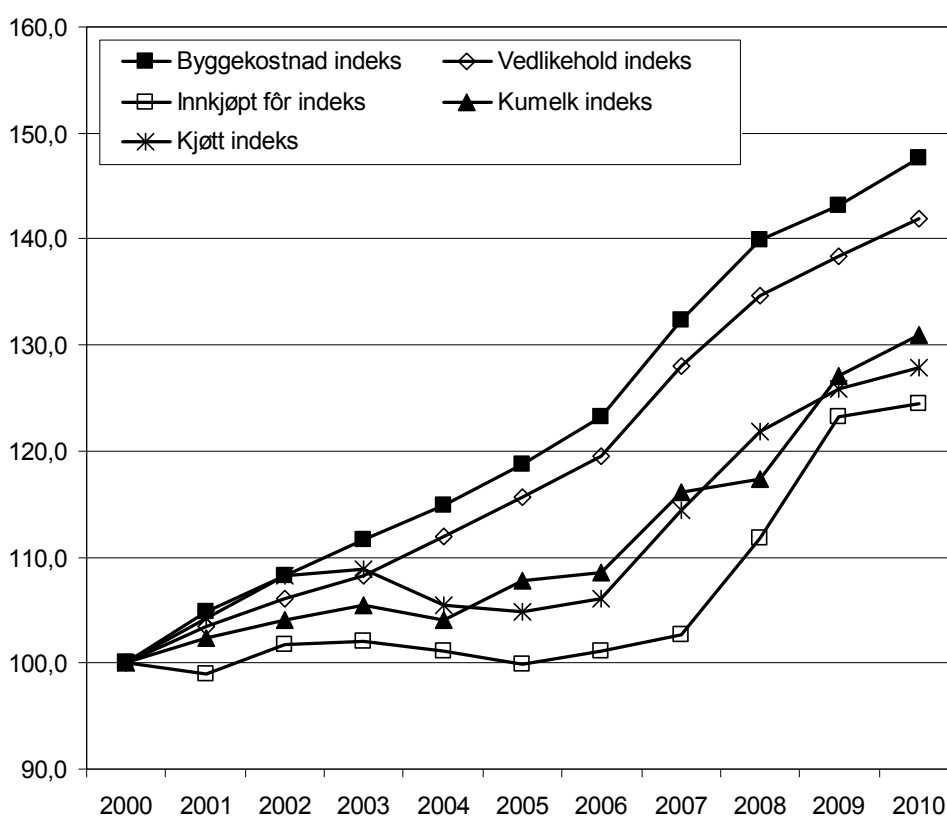
Byggekostnader i jordbruket

I figur 10.3 har vi sett på utviklingen i byggekostnadene i jordbruket for perioden 2000–2010. Samtidig ser vi på utviklingen i melk- og kjøttprisen samt diverse innsatsfaktorer. I løpet av denne perioden har byggekostnadene økt med nesten 48 prosent, vedlikeholdskostnadene i overkant av 40 prosent, mens melk- og kjøttprisen har økt med litt under 30 prosent. Minst har prisen på innkjøpt fôr steget, ca. 25 prosent. Hovedårsaken til den sterke økningen i byggekostnadene kan tilskrives lønnskostnadene. Disse har økt mye mer enn andre innsatsfaktorer i løpet av denne perioden. Når vi så vet at lønnskostnadene utgjør ca. 50 prosent av byggekostnadene, er det naturlig at byggekostnadene øker mye. Videre betyr det mye at jordbruk bare er en av mange sektorer som byggebransjen skal betjene, og at sektorer med sterkere prispress også slår ut i høye byggekostnader for jordbruket.

Dette fører til at behovet for lån og tilskudd til bruksutbygging stadig blir større. I perioden 2000–2010 har offentlig tilskudd økt fra kr 180 000 i 2000 til et maksimumsbeløp på kr 750 000 eller 30 prosent av byggekostnadene i 2010. Tabell 10.3 viser totale byggekostnader, offentlige tilskudd til bruksutbygging, egeninnsats og behov for lån til et fjøs for 20 kyr i 2000 og 2010. Ut fra dette ser vi at investeringskostnadene til et fjøs for 20 kyr har steget fra kr 3 060 000 i 2000 til kr 4 520 000 i 2010. Regner vi med maksimalt offentlig tilskudd og egeninnsats på 5 prosent av byggekostnadene, blir lånebehov kr 2 727 000 i 2000, i 2010 er dette økt til kr 3 544 000.

Tabell 10.3 Totale byggekostnader, offentlige tilskudd, egeninnsats og lånebehov

	2000	2010
Byggekostnader 20 kyr	3 060 000	4 520 000
Offentlige tilskudd	180 000	750 000
Egeninnsats 5 %	153 000	226 000
Lånebehov	2 727 000	3 544 000

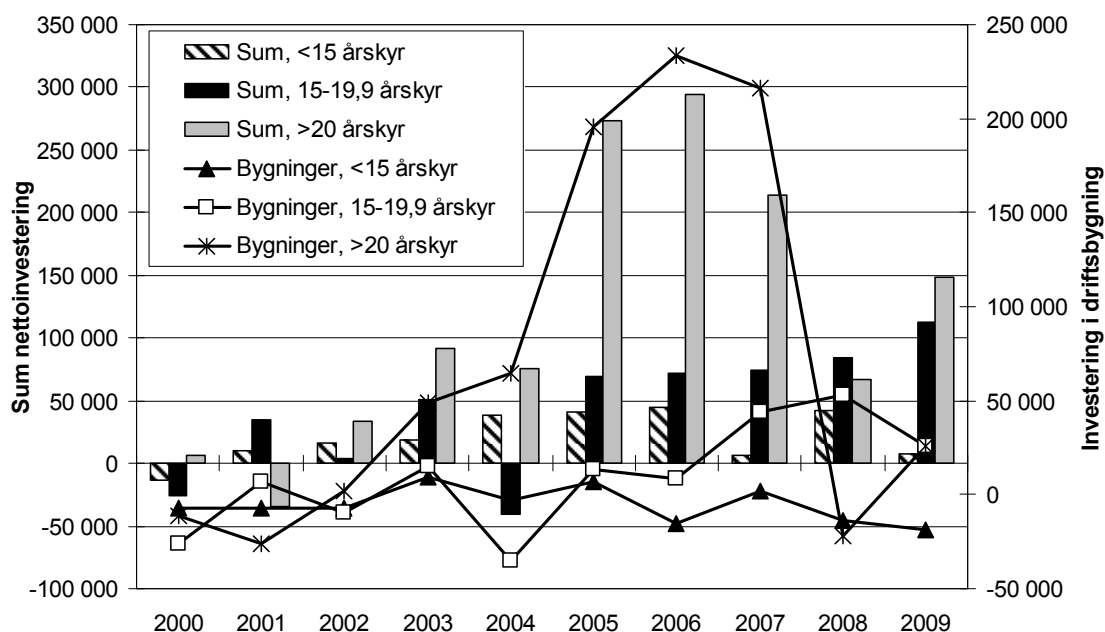

Figur 10.3 Utvikling i byggekostnader i perioden 2000–2010 sammenlignet med diverse produkter og innsatsfaktorer

10.3 Investering og investeringsbehov i melkeproduksjon

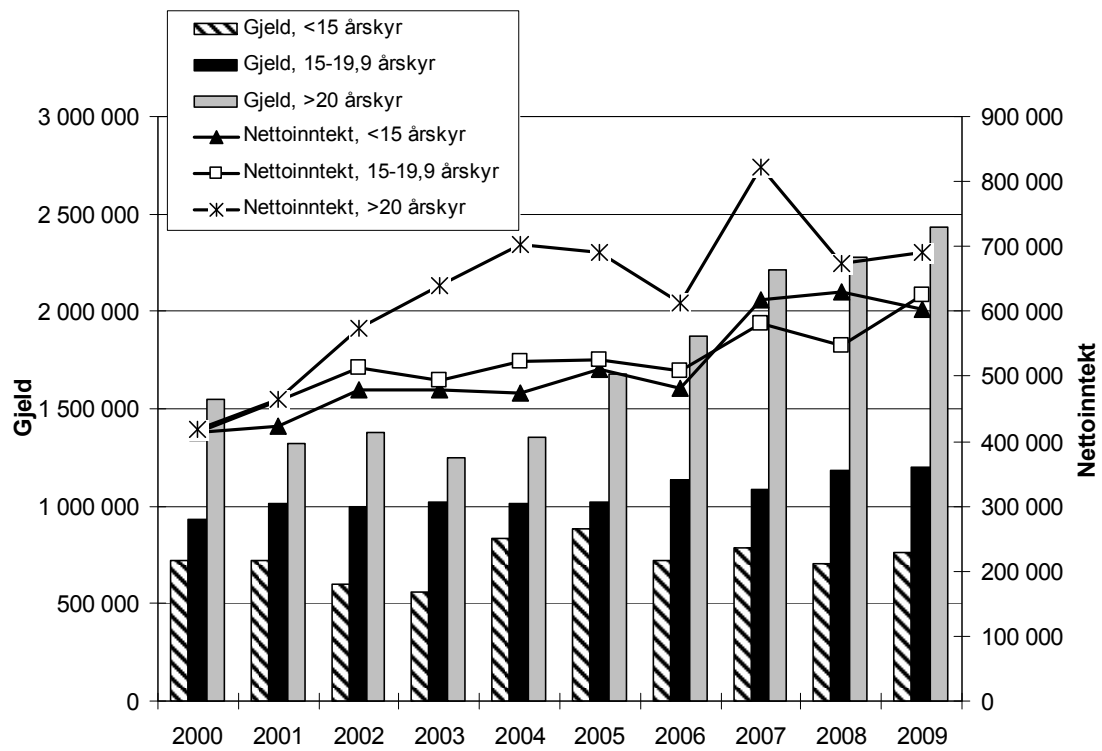
Melkeproduksjon er den driftsformen som betyr mest for jordbruket i Trøndelag. Vi har derfor sett nærmere på totale nettoinvesteringer og nettoinvesteringer i driftsbygninger på melkebruk i Trøndelag for perioden 2000–2009. I perioden 2000–2004 er det investert lite både i driftsbygninger og totalt hos melkebøndene i Trøndelag. Fra 2005 øker investeringene, spesielt for driftsbygninger på de største melkebrukene, mens det for gruppene med under 15 årskyr og 15–19,9 årskyr fortsatt er liten investeringslyst. Dette tyder på at bruk med mindre enn 20 årskyr er usikre på framtida og er lite lystne på å investere i nye driftsbygninger. Utviklingen i byggekostnader som vi så på i forrige avsnitt, kan være en forklarende faktor på dette. Nybygg på små bruk er ikke lønnsomme nok til at disse melkeprodusentene finner det regningssvarende å bygge nye

driftsbygninger. For å gjennomføre en utbygging på disse brukene, ender en opp med så stor gjeld at nettoinntekta etter en utbygging blir mindre enn før utbygging.

Figur 10.4 Sum nettoinvestering og nettoinvestering i driftsbygning for 3 forskjellige bruksstørrelser, under 15 årskyr, 15–19,9 årskyr og over 20 årskyr, 2009-kroner

Figur 10.5 viser gjeld og nettoinntekt for de samme tre gruppene av melkeproduksjonsbruk. For de to gruppene med mindre enn 20 årskyr er det ikke stor forskjell i nettoinntekt, men den har økt noe i perioden 2006–2009. Gjelda har vært ganske stabil gjennom hele perioden for begge gruppene. Bruk med mer enn 20 årskyr har hatt en bedre utvikling i nettoinntekta enn de to andre gruppene. Nettoinntekta var nokså lik for alle tre gruppene i 2000, men i årene etter har de største melkeprodusentene fått høyere nettoinntekt enn de andre to gruppene. Gjeldsutviklinga for den største gruppa viser økning, spesielt fra 2005 og fram til 2009. Dette henger sammen med at denne gruppa har investert mer i løpet av denne perioden, og at disse investeringene i stor grad er lånefinansiert. Forskjellen i nettoinntekt mellom de tre gruppene er kanskje mindre enn vi kunne vente, mye av årsaken til dette ligger nok i at de minste gruppene driver med et driftsapparat som er gammelt, og dermed har mye mindre gjeldsbelastning og mindre gjeldsrenter. Samtidig har de minste gruppene etter hvert fått et stort investeringsbehov, spesielt når det gjelder bygninger. Det vil derfor være av stor interesse å registrere hva som skjer på disse brukene i årene framover. Forsvinner melkeproduksjonen på denne type bruk? Blir melkekvotene solgt, eller leid ut og drifta lagt om til andre produksjoner?

Figur 10.5 Gjeld og nettoinntekt for 3 forskjellige bruksstørrelser, under 15 årskyr, 15–19,9 årskyr og over 20 årskyr, 2009-kroner

11 Jordbruksfradrag

Siden tusenårsskiftet har skatt og inntektsfradrag vært en del av inntektspolitikken i jordbruksforhandlingene. Fra og med skatteåret 2000 har vi hatt et eget inntektsfradrag i jordbruket, heretter kalt jordbruksfradraget.

Det blir gitt jordbruksfradrag i alminnelig inntekt til skatteyttere som har hatt inntekt fra jordbruk, gartneri eller hagebruk over halvparten av året, og til skatteyttere som driver med honningproduksjon og pelsdyrhold, selv om virksomheten ikke blir drevet i tilknytning til jordbruk. Skatteyteren skal ha bodd på driftsenheten minst halve året. Det er ikke krav om at skatteyteren eier virksomheten dersom vilkårene ellers er oppfylt. Andre fradrag kan redusere effekten av jordbruksfradraget.

Verken størrelsen på jordbruksfradraget eller reglene for å oppnå fradrag ble endret for 2009. Et «krone for krone»-fradrag opp til kr 54 200 i næringsinntekt fra jordbruket lå i bunnen. Sats ut over dette var 32 prosent på overskytende inntekt opp til kr 328 600. Maksimalt jordbruksfradrag for 2009 var kr 142 000. For å oppnå dette, måtte skatteyteren ha en næringsinntekt fra jordbruk på minst kr 328 600. Jordbruksfradraget gis i form av egen fradragspost på selvangivelsen og går som fradrag i alminnelig inntekt på lik linje med renteutgifter.

Tabell 11.1 viser hvordan fradraget er bygd opp, og endringer siden 2000. Tabellen viser også hvor stor jordbruksinntekten må ha vært for at skatteyteren skal ha oppnådd maksimalt fradrag.

Tabell 11.1 Jordbruksfradraget, 2000–2009. Kroner

	2000	2001	2002	2003– 2005	2006	2007	2008– 2009
Bunnfradrag, kroner	18 000	36 000	36 000	36 000	36 000	45 000	54 200
Frادrag, prosent			9	19	19	32	32
Maksimalt fradrag, kroner	18 000	36 000	47 500	61 500	71 500	142 000	142 000
Jordbruksinntekt (minimum) som trengs for å oppnå maksimalt fradrag, kroner	18 000	36 000	163 800	170 200	228 800	348 100	328 600
Kroner spart skatt ved fullt fradrag	6 480	10 640	13 300	17 220	20 020	39 760	39 760

I driftsgranskingene er alle de sentrale resultatmålene som tradisjonelt har vist inntekt og inntektsutvikling, upåvirket av skatteforhold og endringer i skatteregler. Eventuelle skattereduksjoner på bakgrunn av jordbruksfradraget vil derfor ikke påvirke resultatene i driftsgranskingene. Siden regnskapsåret 2007 har driftsgranskingene brukt et supplerende resultatmål: Skattejustert vederlag til arbeid og egenkapital.

I gjennomsnitt for driftsgranskingsmaterialet var maksimal skattereduksjon for 2009 kr 29 400, en nedgang på kr 1 000 fra 2008. Inntektsvirkningen av jordbruksfradraget, med 33 prosent marginalsatt, er kalkulert til kr 43 900 per deltakerbruk for 2009. Beløpet er kr 1 500 lavere enn for 2008. Inntektsvirkningen utgjør i overkant av kr 27 800 per årsverk, en nedgang på kr 1 400. I gjennomsnitt oppnådde deltakerbrukene i driftsgranskningene 74 prosent av maksimalt jordbruksfradrag for 2009. Andelen var 2 prosentpoeng lavere enn i 2008. Nedgangen skyldes i hovedsak nedgang i næringsinntekt fra jordbruket.

I gjennomsnitt for alle deltakerne i driftsgranskningene var jordbruksfradraget per bruk kr 105 100 i 2009, en nedgang på kr 3 500 fra 2008. Denne nedgangen bryter med utviklingen som er registrert før, for det har vært sammenhengende økning i gjennomsnittlig jordbruksfradrag i driftsgranskningene fra 2000 til 2008.

I 2009 var 6 prosent av deltakerne uten jordbruksfradrag, mot 4 prosent i 2008. Maksimalt fradrag ble oppnådd på 39 prosent av brukene. Tilsvarende andel i 2008 var 43 prosent.

Ser vi på jordbruksfradraget relatert til regioner (tabell 11.2), finner vi mindre forskjeller. Nord-Norge hadde høyest gjennomsnittlig jordbruksfradrag i 2009 med kr 117 700. Flest bruk uten fradrag var på Østlandet. Det var i hovedsak kornbruk i flatbygdene på Østlandet og sauebruk i de andre bygdene på Østlandet som ikke hadde stor nok næringsinntekt til å kvalifisere for jordbruksfradrag. Inntektsvirkningen per årsverk var størst i flatbygdene på Østlandet, på grunn av færre årsverk per bruk. På Jæren oppnådde 56 prosent av brukene maksimumsfradrag. Av brukene i Østlandets flatbygder var det bare 33 prosent som oppnådde fullt fradrag, og i den regionen finner vi det laveste gjennomsnittlige jordbruksfradraget. Inntektsvirkningen per årsverk var likevel større i Østlandets flatbygder enn på Jæren, på grunn av lavere arbeidsforbruk per driftsenhet.

Tabell 11.2 Jordbruksfradrag gruppert etter region

Regioner	Antall bruk	Antall bruk med maks fradrag	Antall bruk uten fradrag	Jordbruks - fradrag, kroner	Inntektsvirkning, kroner per årsverk
Østlandet, flatbygder	189	62	27	90 500	29 400
Østlandet, andre bygder	135	36	9	95 900	26 600
Jæren	48	27	1	116 100	24 800
Agder og Rogaland, andre bygder	80	33	3	111 100	27 000
Vestlandet	162	63	6	107 600	26 200
Trøndelag, flatbygder	65	28	1	113 900	33 700
Trøndelag, andre bygder	62	26	1	116 400	26 700
Nord-Norge	107	50	1	117 700	29 700
Alle	848	330	49	105 100	27 800

Mange av deltakerne har ikke oppnådd maksimalt jordbruksfradrag på grunn av for lav næringsinntekt fra jordbruket. Tabell 11.3 viser at det er stor forskjell mellom driftsformer med tanke på gjennomsnittlig jordbruksfradrag i Trøndelag. Kornproduksjon og ammeku har lavest gjennomsnittlig fradrag blant de registrerte driftsformene, og bruk med kombinert korn- og svinproduksjon oppnådde det høyeste jordbruksfradraget. Om lag 43 prosent av brukene i Trøndelag oppnådde maksimalt

jordbruksfradrag i 2009, mot 47 prosent i 2008. Knapt 2 prosent hadde så lav næringsinntekt at de ikke fikk fradrag. På tross av lavere jordbruksfradrag per bruk har kornbrukene den høyeste inntektsvirkningen per årsverk. Dette skyldes lavt arbeidsforbruk, omlag 0,6 årsverk i gjennomsnitt på disse brukene. Innenfor melkeproduksjon og kombinert korn og svineproduksjon, er gjennomsnittlig jordbruksfradrag langt høyere. Likevel er inntektsvirkning per årsverk på disse brukene lavere enn i kornproduksjonen. Årsaken er at gjennomsnittlig arbeidsforbruk er mellom 1,5–2 årsverk i disse produksjonene.

Tabell 11.3 Jordbruksfradrag gruppert etter driftsform, Trøndelag

Driftsformer	Totalt antall bruk	Ant. bruk med maks fradrag	Ant. bruk uten fradrag	Jordbruksfradrag, kroner	Inntektsvirkning per årsverk
Melkeproduksjon	66	32	0	125 400	26 000
Ammeku	13	3	1	86 300	38 100
Kornproduksjon	16	1	0	83 400	58 400
Korn og svineprod.	12	9	1	127 300	32 500
Sauehold	14	6	0	116 600	34 800
Flatbygder	65	26	1	113 900	33 700
Andre bygder	62	28	1	116 400	26 500
Alle bruk	127	54	2	115 100	29 800

12 Reduserte klimagassutslipp – hvordan finne effektive tiltak på gardsnivå?

Det er et mål at jordbruket skal bidra til å få ned klimagassutslippene fram mot 2020 med 1,2 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, noe som tilsvarer mer enn 20 prosent reduksjon av jordbrukssektorens nåværende utslipp. En vesentlig del av reduksjonen skal oppnås ved økt effektivitet i husdyrholdet og ved redusert nitrogengjødsling.

Det er produksjonen på de enkelte gardene som til sammen bestemmer de totale utslippene av klimagassene metan fra vomgjæringa hos drøvtyggere og fra husdyrgjødsel, lystgass fra jord og gjødsel og karbondioksid fra bruk av fossilt brensel og karbontap fra jord. Det er behov for bedre kunnskap om sammenhengene mellom endringer i gardsdrifta og klimagassutslipp, og det er behov for verktøy som kan beregne effekten av tiltakene på den enkelte gard. Derfor er det satt i gang et samarbeid mellom forskere i Norge og Canada med sikte på å tilpasse den canadiske HOLOS-modellen til norske forhold og derved utvikle grunnlaget for et tiltaksorientert rådgivningsverktøy for norske gardsbruk. HOLOS-modellen beregner gardens totale klimagassutslipp på grunnlag av areal, jordsmonn, klima, forbruk av egne og innkjøpte driftsmidler og produksjonsresultat i plante- og husdyrproduksjonen. Formålet med verktøyet som modellen inngår i, er å beregne endring i klimagassutslipp ved tiltak på gardsnivå.

En klimagasskalkulator på gardsnivå må være i stand til å tallfeste variasjonen mellom gardar i utslipp som skyldes ulikheter i naturgrunnlag, innsatsfaktorer og produksjonsresultat i plante- og husdyrproduksjonen. For å teste modellens evne til å avspeile variasjonen i driftsopplegg under norske forhold, er det laget datasett for ulike driftsformer, basert på jordsmonndata fra Norsk institutt for skog og landskap, værdata fra Meteorologisk institutt og driftsgranskingsdata fra NILF. Mange av driftsgranskingsdataene er omregnet fra pengebeløp til mengde innsatsfaktorer. Med utgangspunkt i dette materialet undersøkes modellens evne til å reflektere variasjonen i klimagassutslipp mellom gardar. Denne tilnæringsmåten gir også et uttrykk for spredningen i klimagassutslipp mellom gardar. Det gir også grunnlag for å anslå et potensial for reduserte utslipp innenfor eksisterende økonomiske og naturgitte rammevilkår. Økonomiske resultat på gardsnivå vil bli sammenholdt med estimerte klimagassutslipp for å finne mulige sammenhenger mellom økonomi på garden og utslipp av klimagasser.

I Sverige er det utviklet et rådgivningsverktøy for beregning av klimagassutslipp på gardsnivå (Beräkningsverktyg för Klimatkollen). I Canada er det utviklet et rådgivningsverktøy bygd på HOLOS-modellen. Det svenske beregningsverktøyet tar ikke hensyn til naturgrunnlag på samme måte som det vår modell og HOLOS-modellen gjør. Slik som i HOLOS-modellen må vårt rådgivningsverktøy forankres i representative geografiske områder. Et første steg i den retning går ut på å lage et sett av inngangsvariabler for jord- og klimadata i seks jordsmonn kartlagte områder i Norge. Brukerne (gardbruker, rådgiver eller forvaltning) kan så velge de agroklimateiske forhold som likner mest og legge inn sine egne, robuste og lett tilgjengelige driftsdata. I prosjektet tas det sikte på å utvikle en prototype av et slikt verktøy.

13 Tabellsamling 2005–2009

Tabellsamlingen inneholder tall fra driftsgranskingene for årene 2005 til 2009.

- 1 Alle bruk
- 2 Melkeproduksjon, alle bruk
- 3 Melkeproduksjon, sammenligning av lav- og høygruppe
- 4 Melkeproduksjon, størrelsesgruppe under 15 årskyr
- 5 Melkeproduksjon, størrelsesgruppe 15–19,9 årskyr
- 6 Melkeproduksjon, størrelsesgruppe fra og med 20 årskyr
- 7 Melkeproduksjon, kystbygder
- 8 Melkeproduksjon, indre bygder
- 9 Melkeproduksjon, fjellbygder
- 10 Melkeproduksjon, samdrift
- 11 Kjøttproduksjon på ammekyr
- 12 Kornproduksjon
- 13 Kombinert kornproduksjon og svinehold
- 14 Sauehold

Hver tabell er på 3 sider og er delt i 6 deler:

- a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser
- b. Nettoinvesteringer
- c. Produksjonsinntekter per bruk
- d. Kostnader per bruk
- e. Resultatregning
- f. Balanse og egenkapital per bruk

Alle driftsformer - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 1a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	148	141	138	129	127
Brukers alder	46	46	46	47	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	81,8	84,2	86,9	97,6	98,2
Grovfôr, daa	194,5	202,4	210,9	219,0	230,0
Annet areal, daa	1,0	1,6	1,2	1,5	1,9
Jordbruksareal, daa	277,4	288,2	299,1	318,1	330,2
- herav leid areal, daa	72,3	82,0	88,5	99,0	107,2
Korn, FEm pr daa	382	391	331	450	415
Grovfôr, FEm pr daa	392	380	351	385	389
Jordbruksareal, FEm pr daa	387	382	345	404	396
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	11,6	11,7	11,8	12,2	12,2
Kumelk, liter omsatt	68 878	69 356	75 415	78 535	79 173
Melkekvote	69 247	70 046	73 517	75 307	80 317
Produsert melk pr årsku, kg	6 758	6 684	7 081	7 177	7 276
Storfekjøtt, kg omsatt	3 537	3 474	3 741	3 489	3 370
Antall avlsgriser	3,7	3,9	4,4	4,8	5,1
Salgbare smågriser	76	76	81	87	98
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	3 617	4 545	4 123	5 317	5 899
Antall vinterfôra sauer (vfs)	17	18	19	20	23
Kg kjøtt pr vfs	29	28	30	30	31
Ull, kg omsatt pr vfs	5,6	5,1	5,0	4,5	4,6
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 978	1 969	1 934	1 882	1 946
Ektefelle	384	388	373	369	372
Barn under 17 år	19	16	22	21	29
Sum familie	2 381	2 373	2 329	2 272	2 346
Leid arbeid	622	598	631	674	630
Sum timer i jordbruket	3 004	2 971	2 960	2 946	2 976
Sum timer familie i skogbruket	50	63	48	46	49
Sum timer i tilleggsnæring	71	80	95	103	120
Familiens arbeid på nyanlegg	31	54	60	50	27
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 183	1 220	1 318	1 373	1 397
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,66	1,71	1,69	1,90	2,05
Havre, kr pr kg	1,62	1,68	1,82	1,93	2,15
Kumelk, kr pr l	3,52	3,54	3,81	3,94	4,06
Kukjøtt, kr pr kg	28,78	28,57	30,64	32,39	35,12
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,65	34,74	36,52	40,20	42,34
Smågris for salg, kr pr stk.	717	676	805	882	795
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,28	19,98	22,50	23,12	23,32
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	28,46	31,00	35,72	39,64	38,23
Ull, kr pr kg	32,02	32,57	34,25	33,16	30,09

Tabell 1b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	3 153	870	5 613	5 586	1 356
Driftsbygninger	52 600	39 315	64 699	51 503	9 545
Maskiner og redskap	9 474	16 001	10 337	28 101	38 750
Melkekvote (ku og geit)	21 148	17 929	6 511	9 215	17 784
Sum nettoinvesteringer	86 376	74 116	87 160	94 406	67 436

1) Inkl. nyttet halmavling

Alle driftsformer - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 1c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	51 216	53 175	47 506	83 994	84 234
Andre planteprodukter	7 645	10 030	12 286	23 954	20 011
Planteprodukter i alt	58 861	63 205	59 792	107 948	104 244
Storfe, melk	242 374	245 401	287 161	309 578	321 408
Storfe, livdyr	14 579	16 574	20 737	17 209	19 555
Kuslakt	44 539	41 436	49 402	54 862	59 171
Annet storfeslakt	78 539	75 618	88 903	89 960	92 101
Smågriser	20 670	6 117	19 554	16 162	15 836
Slaktegriser	74 229	93 412	95 697	123 905	136 032
Avlsgriser	8 615	10 174	11 265	13 484	6 890
Sauer, livdyr og slakt	17 110	22 056	25 154	30 343	34 665
Ull	2 507	3 017	3 207	2 885	3 232
Andre inntekter, husdyrholdet	255	14 155	15 996	16 552	14 077
Husdyrprodukt i alt	503 416	527 961	617 076	674 941	702 966
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	53 225	51 175	58 249	60 096	59 486
Arealtilskudd, grovfôr	23 577	23 415	24 163	24 926	26 102
Arealtilskudd, korn	18 017	20 003	20 897	23 898	23 860
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	65 891	66 174	69 648	74 126	80 931
Bunnfradrag	-5 574	-5 071	-5 159	-4 225	-3 102
Driftstilskudd melk/Driftstilsk. kjøttfeprod.	37 637	35 424	35 629	37 851	40 109
Distriktstilskudd storfe	26 082	25 566	28 886	29 679	30 239
Distriktstilskudd sau	2 763	2 686	2 937	3 385	4 066
Grunntilskudd sau	1 815	1 867	2 156	2 202	2 561
Beitetilskudd	5 235	5 611	9 425	12 999	15 734
Regionale miljøtilskudd		3 234	2 174	3 235	11 482
Refunderte avløserutgifter	42 892	44 086	46 551	51 287	52 686
Andre tilskudd	9 813	15 046	15 676	15 853	10 263
Tilskudd i alt	281 373	289 215	311 230	335 311	354 416
Leieinntekter, traktor og redskap	9 954	7 816	6 531	9 367	11 039
Andre inntekter	5 630	1 846	3 531	4 531	1 100
Produksjonsinntekter i alt	859 234	890 043	998 160	1 132 098	1 173 766

Tabell 1d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	146 790	164 758	178 030	208 972	231 654
Andre førkostnader inkl. beiteleie	10 048	10 887	11 565	13 074	12 765
Såvarer	7 764	10 051	9 437	12 449	10 632
Handelsgjødsel og kalk	27 964	30 120	33 117	39 326	52 274
Plantevernmidler	2 888	3 690	2 700	3 630	4 392
Konserveringsmidler	5 877	5 941	6 255	7 940	7 185
Andre forbruksartikler m.v.	40 616	43 764	46 393	51 704	57 529
Kjøp av dyr	17 293	28 137	23 835	28 354	27 836
Sum variable kostnader	259 240	297 347	311 331	365 450	404 266
Leid arbeid	67 431	61 769	67 058	75 781	74 343
Drivstoff	16 688	19 247	19 851	26 450	22 975
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 387	3 850	4 214	5 245	5 623
Vedl.h. driftsbygninger	30 168	26 326	29 267	32 032	32 172
Vedl.h. traktor og maskiner	38 371	37 778	39 345	47 551	43 312
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 191	1 145	1 008	1 099	1 067
Avskr. driftsbygninger	37 631	41 387	47 292	54 681	56 103
Avskr. traktor og maskiner	36 470	38 086	38 910	43 708	45 712
Maskinleie	23 018	29 438	37 030	46 690	47 763
Leie av dyr ²⁾				4	
Leie av bygninger ²⁾			1 271	643	398
Leie av kvote ²⁾			956	1 412	1 897
Andre faste kostnader	82 221	90 082	93 472	107 138	109 616
Sum faste kostnader	336 577	349 108	379 673	442 434	440 980
Kostnader i alt	595 817	646 456	691 004	807 884	845 246
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,05	1,17	1,40	1,37	1,23
Netto mekaniseringskostnader pr daa	406	446	484	555	486

1) Var tidligere en del av arealtilskuddet

2) Var tidligere regnet inn i maskinleie

Alle driftsformer - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 1e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	263 417	243 587	307 156	324 214	328 519
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	42 861	62 281	86 105	119 238	62 774
Familiens arbeidsfortjeneste	220 556	181 307	221 051	204 976	265 745
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	159 661	131 464	160 743	151 016	193 105
Lønnsevne	287 987	243 075	288 109	280 757	340 089
Lønnsevne pr. time	95,88	81,83	97,34	95,30	114,28
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	189 292	172 088	209 744	214 748	223 097
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	174 269	156 118	195 924	196 806	207 468
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	263 417	243 587	307 156	324 214	328 519
Driftsoverskudd, skogbruk	11 931	14 882	25 800	22 839	8 616
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	26 177	30 643	36 565	43 090	39 679
Driftsoverskudd, andre næringer	19 591	24 127	18 858	22 500	18 737
Lønnsinntekt	199 682	215 824	253 400	290 921	297 786
Pensjoner og sykepenger	29 309	30 400	25 607	33 510	30 550
Gevinst/utbytte verdipapir	9 856	7 595	14 404	- 4 107	1 874
Familiens arbeid på nyanlegg	4 375	7 639	8 747	7 664	4 280
Renteinntekter	6 046	6 524	13 967	20 583	10 509
- Renteutgifter	34 569	44 290	61 974	92 077	65 764
- Kårutgifter	7 496	7 880	8 374	11 216	10 571
Nettoinntekt	528 317	529 051	634 156	657 921	664 215
Privatforbruk ekskl. skatt	366 397	384 882	408 956	431 274	448 390
Betalte skatter	136 976	148 624	140 240	155 035	166 161

Tabell 1f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	354 514	317 177	376 889	395 060	420 819
Andre krav	105 385	108 752	151 423	133 285	123 593
Omløpsmidler, jordbruk	169 203	176 980	169 756	223 575	226 022
Omløpsmidler, skogbruk	1 544	1 944	1 776	593	712
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 488	2 409	1 587	2 938	3 716
Omløpsmidler, andre næringer	91 326	129 150	168 053	161 431	186 320
Omløpsmidler i alt	724 461	736 411	869 483	916 882	961 181
Anleggsmidler, jordbruk	1 305 410	1 422 058	1 598 621	1 840 379	1 910 153
Anleggsmidler, skogbruk	75 232	93 390	105 983	118 437	118 138
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	61 387	75 032	83 863	78 947	73 311
Anleggsmidler, andre næringer	6 879	17 536	19 181	31 280	29 595
Privat hovedbygninger	422 801	433 298	464 511	487 235	492 431
Privat, annet	146 057	179 734	185 291	211 374	216 745
Anleggsmidler i alt	2 017 766	2 221 048	2 457 451	2 767 652	2 840 374
Eiendeler i alt	2 742 227	2 957 458	3 326 934	3 684 535	3 801 555
Eiendeler i jordbruket	1 474 613	1 599 038	1 768 376	2 063 953	2 136 175
Kortsiktig gjeld	229 846	248 354	256 270	247 899	256 333
Langsiktig gjeld	876 682	1 023 488	1 118 852	1 323 302	1 314 649
Gjeld i alt	1 106 528	1 271 842	1 375 122	1 571 200	1 570 982
Endring i året, kroner	116 812	125 610	93 218	64 133	65 057
Egenkapital	1 635 699	1 685 617	1 951 812	2 113 334	2 230 573
Egenkapitalprosent	60	57	59	57	59
Endring i året (sparing)	68 317	44 684	138 022	113 373	110 176
Arbeidskapital	494 615	488 057	613 214	668 984	704 848
Endring i året	58 568	44 797	85 299	35 895	35 852
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 2a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	93	84	78	70	66
Brukers alder	46	47	46	47	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	32,3	26,1	28,4	32,4	31,6
Grovfôr, daa	236,5	256,5	273,7	285,9	300,5
Annet areal, daa	0,5	1,1	0,4	0,5	1,4
Jordbruksareal, daa	269,2	283,7	302,4	318,8	333,4
- herav leid areal, daa	82,1	93,4	106,0	116,1	128,4
Korn, FEm pr daa	386	439	395	474	466
Grovfôr, FEm pr daa	403	392	363	404	417
Jordbruksareal, FEm pr daa	398	395	366	411	420
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	17,3	18,5	19,4	21,0	21,8
Kumelk, liter omsatt	102 875	109 632	124 430	135 340	142 615
Melkevote	103 283	111 003	120 655	130 105	144 655
Produsert melk pr årsku, kg	6 766	6 688	7 116	7 204	7 325
Storfekjøtt, kg omsatt	4 796	4 682	5 226	5 166	5 018
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 280	2 327	2 278	2 284	2 353
Ektefelle	427	433	451	485	534
Barn under 17 år	15	18	27	29	33
Sum familie	2 723	2 778	2 756	2 798	2 920
Leid arbeid	735	729	774	854	792
Sum timer i jordbruket	3 458	3 507	3 530	3 652	3 712
Sum timer familie i skogbruket	55	66	53	47	48
Sum timer i tilleggsnæring	75	77	102	115	155
Familiens arbeid på nyanlegg	31	60	64	45	30
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	970	922	1 071	1 007	1 001
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,57	1,58	1,59	1,82	2,00
Havre, kr pr kg	1,32	1,53	1,44	1,63	
Kumelk, kr pr l	3,52	3,54	3,81	3,94	4,06
Kukjøtt, kr pr kg	28,91	28,71	30,76	32,17	34,96
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,48	34,36	36,00	39,48	40,97

Tabell 2b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	4 497	-806	3 749	8 258	2 350
Driftsbygninger	40 556	57 369	82 243	8 607	16 954
Maskiner og redskap	9 571	28 764	-1 844	33 136	55 622
Melkevote (ku og geit)	33 309	29 751	10 397	16 494	31 035
Sum nettoinvesteringer	87 933	115 077	94 545	66 495	105 960

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 2c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	18 397	17 148	16 355	25 206	26 936
Andre planteprodukter	6 422	10 423	11 248	24 237	23 800
Planteprodukter i alt	24 819	27 570	27 603	49 443	50 736
Storfe, melk	362 009	388 496	474 440	533 844	579 086
Storfe, livdyr	17 051	17 610	19 433	21 984	26 736
Kuslakt	59 546	59 466	74 860	84 334	94 677
Annet storfeslakt	107 291	96 128	125 388	127 570	124 284
Andre inntekter, husdyrholdet	927	1 120	2 044	2 161	1 537
Husdyrprodukt i alt	546 824	562 820	696 164	769 892	826 321
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	51 272	49 608	57 630	59 890	60 017
Arealtilskudd, grovfôr	28 830	29 966	31 068	31 553	33 198
Arealtilskudd, korn	6 412	6 565	6 754	8 296	8 450
Arealtilskudd, annet	19	35	51	26	48
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	76 135	76 735	81 669	85 730	90 219
Bunnfradrag	-5 618	-5 119	-5 128	-4 357	-3 197
Driftstilskudd melk ku	54 203	53 687	54 573	60 443	65 800
Distriktstilskudd storfe	39 183	39 974	47 574	50 789	52 630
Distriktstilskudd sau	79	68	128	151	88
Grunntilskudd sau	62	64	134	131	73
Beitetilskudd	2 125	2 097	5 729	9 108	11 271
Regionale miljøtilskudd		3 354	1 577	2 564	8 090
Refunderede avløserutgifter	49 924	54 907	57 691	64 938	69 601
Andre tilskudd	5 629	10 912	13 290	12 627	9 986
Tilskudd i alt	308 254	322 853	352 740	381 889	406 275
Leieinntekter, traktor og redskap	10 804	9 494	8 186	10 694	12 840
Andre inntekter	1 748	930	432	735	645
Produksjonsinntekter i alt	892 449	923 667	1 085 126	1 212 654	1 296 816

Tabell 2d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	136 736	150 018	172 818	203 666	226 798
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	12 213	14 030	15 006	19 756	15 345
Såvarer	6 512	7 841	7 787	10 266	8 840
Handelsgjødsel og kalk	29 412	31 184	35 137	43 531	52 419
Plantevernmidler	1 949	2 039	1 761	2 019	2 619
Konserveringsmidler	8 192	8 864	9 134	11 575	12 129
Andre forbruksartikler m.v.	44 459	49 023	54 766	63 007	71 644
Kjøp av dyr	9 385	14 363	19 385	15 143	15 332
Sum variable kostnader	248 857	277 361	315 795	368 964	405 127
Leid arbeid	82 388	78 178	82 660	98 078	94 018
Drivstoff	17 043	19 901	21 194	28 847	24 580
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 820	4 060	4 194	6 484	5 428
Vedl.h. driftsbygninger	36 152	31 222	36 431	39 787	44 850
Vedl.h. traktor og maskiner	40 090	38 967	41 437	53 549	47 525
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 056	1 086	907	1 082	1 030
Avskr. driftsbygninger	36 874	41 442	48 260	56 693	60 284
Avskr. traktor og maskiner	37 769	39 586	40 128	46 001	49 361
Maskinleie	23 874	28 383	37 175	50 552	54 032
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			1 067	614	661
Leie av kvote ²⁾			1 691	2 603	3 650
Andre faste kostnader	83 460	92 233	98 188	113 912	116 481
Sum faste kostnader	361 526	375 058	413 332	498 201	501 900
Kostnader i alt	610 383	652 419	729 127	867 165	907 027
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,09	1,16	1,35	1,46	1,25
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,13	1,18	1,20	1,41	1,23
Netto mekaniseringskostnader pr daa	433	457	493	598	526

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 2e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	282 065	271 248	355 999	345 489	389 789
- Renter av jordbruksaktiva	43 237	63 353	91 110	125 899	69 130
Familiens arbeidsfortjeneste	238 829	207 896	264 889	219 589	320 659
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	151 901	129 302	162 541	130 961	187 019
Lønnsevne	321 216	286 073	347 549	317 667	414 676
Lønnsevne pr. time	92,90	81,57	98,46	86,99	111,71
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	183 438	170 161	209 723	195 910	217 248
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	166 261	152 553	195 481	172 754	200 090
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	282 065	271 248	355 999	345 489	389 789
Driftsoverskudd, skogbruk	12 150	16 889	29 262	25 570	10 170
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	24 939	28 650	37 090	40 167	46 454
Driftsoverskudd, andre næringer	24 163	28 415	27 204	23 163	22 679
Lønnsinntekt	151 754	140 269	181 093	196 248	203 784
Pensjoner og sykepenger	28 457	34 288	23 554	35 929	37 207
Gevinst/utbytte verdipapir	3 126	2 646	13 813	2 185	1 237
Familiens arbeid på nyanlegg	4 328	8 362	9 124	6 898	4 736
Renteinntekter	6 389	6 443	14 572	19 249	9 420
- Renteutgifter	30 542	38 503	57 708	86 093	67 258
- Kårutgifter	6 634	6 954	7 526	10 048	10 976
Nettoinntekt	500 194	491 752	626 476	598 756	647 241
Privatforbruk ekskl. skatt	335 697	359 638	385 981	388 239	390 014
Betalte skatter	127 002	137 029	129 247	138 061	155 202

Tabell 2f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	365 324	282 617	337 149	386 345	390 729
Andre krav	110 376	115 086	175 143	173 130	163 226
Omløpsmidler, jordbruk	161 756	169 402	174 208	218 135	227 663
Omløpsmidler, skogbruk	2 229	2 804	2 466	647	871
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 937	1 248	1 042	3 034	4 766
Omløpsmidler, andre næringer	67 715	96 887	134 518	123 861	151 868
Omløpsmidler i alt	709 339	668 044	824 525	905 152	939 124
Anleggsmidler, jordbruk	1 328 059	1 477 086	1 705 792	1 941 177	2 145 250
Anleggsmidler, skogbruk	73 572	87 298	111 102	119 539	131 012
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	37 144	48 175	55 656	54 647	82 761
Anleggsmidler, andre næringer	3 297	18 522	19 143	23 270	21 339
Privat hovedbygninger	415 474	436 589	456 633	498 587	510 186
Privat, annet	109 315	128 195	136 141	166 785	142 629
Anleggsmidler i alt	1 966 862	2 195 864	2 484 467	2 804 005	3 033 178
Eiendeler i alt	2 676 201	2 863 908	3 308 992	3 709 157	3 972 302
Eiendeler i jordbruket	1 489 815	1 646 488	1 880 000	2 159 312	2 372 913
Kortsiktig gjeld	240 494	253 956	287 578	283 774	292 158
Langsiktig gjeld	753 218	887 301	992 429	1 194 088	1 306 293
Gjeld i alt	993 712	1 141 257	1 280 007	1 477 861	1 598 451
Endring i året, kroner	76 616	131 536	108 743	66 603	54 499
Egenkapital	1 682 488	1 722 651	2 028 985	2 231 295	2 373 851
Egenkapitalprosent	63	60	61	60	60
Endring i året (sparing)	88 766	51 405	157 676	124 064	172 517
Arbeidskapital	468 845	414 088	536 947	621 378	646 966
Endring i året	34 929	22 775	69 399	46 979	59 403
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk under 30 årskyr. 2009

Tabell 3a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

Gruppe	Lavgruppe	Høygruppe
Antall bruk	17	17
Driftsoverskudd pr kuenhet	< 18 170	> 22 260
Brukers alder	45	47
Arealfordeling og avling		
Korn, daa	15	38
Grovfôr, daa	266	258
Annet areal, daa	2	1
Jordbruksareal, daa	283	296
- herav leid areal, daa	106	110
Korn, FEm pr daa	332	486
Grovfôr, FEm pr daa	391	434
Jordbruksareal, FEm pr daa	386	440
Husdyrproduksjon		
Antall årskyr	18,1	16,7
Kumelk, liter omsatt	113 948	104 079
Melkekvote	116 536	108 339
Produsert melk pr årsku, kg	6 961	7 054
Storfekjøtt, kg omsatt	3 887	3 913
Arbeidsforbruk, timer		
Bruker	2 213	2 204
Ektefelle	576	550
Barn under 17 år	13	51
Sum familie	2 802	2 805
Leid arbeid	998	721
Sum timer i jordbruket	3 799	3 526
Sum timer familie i skogbruket	39	72
Sum timer i tilleggsnæring	228	152
Familiens arbeid på nyanlegg	28	29
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 227	742
Oppnådde priser		
Bygg, kr pr kg	1,90	1,90
Havre, kr pr kg	0,00	0,00
Kumelk, kr pr l	4,06	4,15
Kukjøtt, kr pr kg	34,75	34,80
Annet storfekjøtt, kr pr kg	40,21	40,79

Tabell 3b. Nettoinvesteringer

Gruppe	Lavgruppe	Høygruppe
Jord, grøfter og vannanlegg	-12 212	9 483
Driftsbygninger	45 495	3 069
Maskiner og redskap	63 293	89 141
Melkekvote (ku og geit)	12 482	15 580
Sum nettoinvesteringer	109 057	117 273

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 3c. Produksjonsinntekter pr bruk

Gruppe	Lavgruppe	Høygruppe
Korn	7 356	34 082
Andre planteprodukter	10 666	30 189
Planteprodukter i alt	18 022	64 271
Storfe, melk	462 754	432 436
Storfe, livdyr	19 135	26 219
Kuslakt	71 007	81 017
Annet storfeslakt	94 903	96 301
Andre inntekter, husdyrholdet	0	5 939
Husdyrprodukt i alt	647 799	641 912
Kulturlandskapstilskudd	49 883	55 305
Arealtilskudd, grovfôr	35 684	29 265
Arealtilskudd, korn	2 673	12 902
Arealtilskudd, annet	21	153
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	76 792	86 967
Bunnfradrag	-3 235	-3 176
Driftstilskudd melk ku	65 800	65 800
Distriktstilskudd storfe	50 169	32 788
Distriktstilskudd sau	0	343
Grunntilskudd sau	0	284
Beitetilskudd	8 515	12 166
Regionale miljøtilskudd	6 864	9 697
Refunderte avløserutgifter	75 117	67 122
Andre tilskudd	3 629	15 207
Tilskudd i alt	371 911	384 823
Leieinntekter, traktor og redskap	9 265	13 563
Andre inntekter	400	338
Produksjonsinntekter i alt	1 047 398	1 104 908

Tabell 3d. Kostnader pr bruk

Gruppe	Lavgruppe	Høygruppe
Kraftfôr	180 759	165 735
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 307	7 112
Såvarer	4 274	9 140
Handelsgjødsel og kalk	43 384	43 138
Plantevernmidler	1 431	3 321
Konserveringsmidler	13 799	10 677
Andre forbruksartikler m.v.	70 826	60 529
Kjøp av dyr	19 273	6 214
Sum variable kostnader	344 052	305 867
Leid arbeid	107 728	72 397
Drivstoff	24 986	21 664
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	5 994	4 677
Vedl.h. driftsbygninger	40 492	22 047
Vedl.h. traktor og maskiner	45 048	39 950
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 469	1 280
Avskr. driftsbygninger	55 822	30 715
Avskr. traktor og maskiner	45 415	59 933
Maskinleie	48 903	22 400
Leie av bygninger	35	1 765
Leie av kvote	0	1 812
Andre faste kostnader	103 147	104 375
Sum faste kostnader	479 039	383 015
Kostnader i alt	823 092	688 882
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,52	1,12
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,46	1,41
Netto mekaniseringskostnader pr daa	588	495

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 3e. Resultatregning

Gruppe	Lavgruppe	Høygruppe
Resultatregning i jordbruket		
Driftsoverskudd	224 306	416 026
- Renter av jordbruksaktiva	55 933	50 943
Familiens arbeidsfortjeneste	168 373	365 083
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	98 169	216 675
Lønnsevne	276 101	437 480
Lønnsevne pr. time	73	124
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	141 190	241 702
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	106 712	231 166
Regnskapssammendrag		
Driftsoverskudd, jordbruk	224 306	416 026
Driftsoverskudd, skogbruk	34 264	6 951
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	71 454	29 111
Driftsoverskudd, andre næringer	29 311	15 782
Lønnsinntekt	248 355	155 080
Pensjoner og sykepenger	22 940	45 815
Gevinst/utbytte verdipapir	1 688	-4 761
Familiens arbeid på nyanlegg	4 444	4 513
Renteinntekter	10 027	11 556
- Renteutgifter	69 247	41 466
- Kårutgifter	11 235	13 591
Nettoinntekt	566 307	625 016
Privatforbruk ekskl. skatt	402 365	327 903
Betalte skatter	163 975	139 728

Tabell 3f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

Gruppe	Lavgruppe	Høygruppe
Kontanter og bankinnskudd	406 572	528 004
Andre krav	160 691	142 374
Omløpsmidler, jordbruk	177 213	179 933
Omløpsmidler, skogbruk	880	1 780
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	13 301	2 588
Omløpsmidler, andre næringer	109 177	329 592
Omløpsmidler i alt	867 834	1 184 271
Anleggsmidler, jordbruk	1 749 854	1 589 136
Anleggsmidler, skogbruk	227 022	103 470
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	113 460	115 041
Anleggsmidler, andre næringer	0	72 024
Privat hovedbygninger	628 594	513 597
Privat, annet	148 277	117 387
Anleggsmidler i alt	2 867 208	2 510 656
Eiendeler i alt	3 735 042	3 694 926
Eiendeler i jordbruket	1 927 068	1 769 069
Kortsiktig gjeld	313 212	224 168
Langsiktig gjeld	1 166 260	850 116
Gjeld i alt	1 479 472	1 074 284
Endring i året, kroner	94 465	39 419
Egenkapital	2 255 569	2 620 642
Egenkapitalprosent	60	71
Endring i året (sparing)	105 878	301 609
Arbeidskapital	554 622	960 103
Endring i året	-28 024	202 264

1) Kalkulasjonsrente

3,0 %

3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, under 15 årskyr

Tabell 4a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009	
Antall bruk	33	20	21	15	13	
Brukers alder	48	49	48	50	49	
Arealfordeling og avling						
Korn, daa	24,7	22,5	7,9	22,1	18,2	
Grovfôr, daa	186,7	189,8	212,3	198,3	185,1	
Annet areal, daa	0,8	0,9	0,6	1,1	0,6	
Jordbruksareal, daa	212,2	213,1	220,8	221,5	203,9	
- herav leid areal, daa	58,4	58,5	65,2	71,1	67,3	
Korn, FEm pr daa	1)	373	453	237	352	414
Grovfôr, FEm pr daa	389	391	362	411	468	
Jordbruksareal, FEm pr daa	381	396	357	405	464	
Husdyrproduksjon						
Antall årskyr	13,0	12,9	13,1	12,9	13,2	
Kumelk, liter omsatt	76 953	71 916	81 123	81 860	83 457	
Melkevote	77 604	73 675	78 720	83 374	88 484	
Produsert melk pr årsku, kg	6 745	6 305	6 894	6 972	7 068	
Storfekjøtt, kg omsatt	3 433	2 797	4 031	3 138	2 976	
Arbeidsforbruk, timer						
Bruker	2 212	2 185	2 216	2 063	2 189	
Ektefelle	365	376	247	346	298	
Barn under 17 år	33	34	4	25	27	
Sum familie	2 610	2 595	2 467	2 435	2 514	
Leid arbeid	603	624	671	817	837	
Sum timer i jordbruket	3 213	3 219	3 138	3 252	3 351	
Sum timer familie i skogbruket	79	98	76	81	74	
Sum timer i tilleggsnæring	32	96	127	180	184	
Familiens arbeid på nyanlegg	22	30	46	24		
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 167	1 089	1 356	962	1 160	
Oppnådde priser						
Bygg, kr pr kg	1,59	1,56	1,51	1,68	1,87	
Havre, kr pr kg	1,56	1,47		1,63		
Kumelk, kr pr l	3,52	3,53	3,80	3,97	4,02	
Kukjøtt, kr pr kg	28,59	28,63	30,86	32,54	34,45	
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,37	34,38	35,73	39,20	39,41	

Tabell 4b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-2 166	-947	-701	-325	-606
Driftsbygninger	6 464	-14 064	1 723	-13 376	-18 889
Maskiner og redskap	5 094	31 296	4 675	50 908	23 909
Melkevote (ku og geit)	28 115	25 679	-241	3 905	3 200
Sum nettoinvesteringer	37 508	41 962	5 456	41 113	7 614

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, under 15 årskyr

Tabell 4c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	13 791	12 671	1 719	11 773	11 780
Andre planteprodukter	6 685	9 387	7 414	16 508	17 558
Planteprodukter i alt	20 476	22 058	9 134	28 281	29 337
Storfe, melk	270 618	253 915	308 277	324 639	335 777
Storfe, livdyr	13 769	14 169	10 393	16 962	15 813
Kuslakt	46 682	37 656	51 318	54 744	57 467
Annet storfeslakt	69 056	49 405	94 626	69 369	70 350
Andre inntekter, husdyrholdet	2 567	- 138		124	7 083
Husdyrprodukt i alt	402 692	355 006	464 615	465 838	486 491
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	41 145	38 440	44 387	41 968	38 056
Arealtilskudd, grovfôr	25 910	24 659	31 840	26 554	25 317
Arealtilskudd, korn	5 457	5 464	2 876	5 187	4 161
Arealtilskudd, annet	38	53	100	60	27
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	62 173	57 982	63 869	63 648	69 417
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 231
Driftstilskudd melk ku	52 800	52 800	53 767	59 800	65 800
Distriktstilskudd storfe	30 233	24 216	34 658	29 811	31 315
Distriktstilskudd sau	223				449
Grunntilskudd sau	175				372
Beitetilskudd	1 983	2 118	3 766	6 198	8 678
Regionale miljøtilskudd		1 827	1 026	1 954	3 244
Refunderede avløserutgifter	45 415	53 893	52 222	59 077	57 635
Andre tilskudd	2 876	7 523	15 267	6 400	1 786
Tilskudd i alt	262 928	263 975	298 778	296 658	303 027
Leieinntekter, traktor og redskap	6 028	9 874	6 013	9 616	7 067
Andre inntekter	825	250	119	667	
Produksjonsinntekter i alt	692 949	651 162	778 658	801 059	825 923

Tabell 4d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	95 624	91 831	111 354	109 289	134 609
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	7 452	8 196	7 811	4 156	7 435
Såvarer	5 134	5 645	5 189	9 959	5 286
Handelsgjødsel og kalk	23 531	19 010	24 097	27 623	33 876
Plantevernmidler	1 494	1 661	855	1 174	1 426
Konserveringsmidler	6 825	5 225	7 911	9 270	7 881
Andre forbruksartikler m.v.	32 786	36 834	41 971	42 653	47 681
Kjøp av dyr	6 200	6 160	13 529	6 058	2 780
Sum variable kostnader	179 044	174 561	212 717	210 182	240 975
Leid arbeid	65 339	64 351	67 900	76 005	73 018
Drivstoff	13 440	14 910	18 436	20 728	20 072
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 020	2 621	4 651	5 468	3 521
Vedl.h. driftsbygninger	29 866	27 078	25 133	33 771	23 440
Vedl.h. traktor og maskiner	30 173	29 909	34 666	40 261	32 441
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 297	934	701	938	606
Avskr. driftsbygninger	28 158	26 287	25 968	26 816	22 501
Avskr. traktor og maskiner	28 209	27 984	28 172	33 532	39 429
Maskinleie	10 853	8 354	14 911	12 880	14 015
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			3 410	2 000	
Leie av kvote ²⁾			952	2 892	2 370
Andre faste kostnader	69 603	75 778	77 027	84 751	80 605
Sum faste kostnader	278 956	278 206	301 926	340 041	312 017
Kostnader i alt	458 000	452 767	514 643	550 223	552 992
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,03	0,95	1,29	1,28	1,16
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,08	1,11	1,26	1,40	1,31
Netto mekaniseringskostnader pr daa	392	376	462	519	537

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, under 15 årskyr

Tabell 4e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	234 949	198 396	264 016	250 836	272 930
- Renter av jordbruksaktiva 1)	33 200	41 917	52 198	69 034	34 831
Familiens arbeidsfortjeneste	201 749	156 479	211 817	181 802	238 099
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	134 080	102 890	143 708	118 990	149 224
Lønnsevne	267 088	220 830	279 717	257 807	311 117
Lønnsevne pr. time	83,12	68,60	89,13	79,27	92,85
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	162 634	141 190	182 202	173 182	181 241
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	144 809	119 668	164 190	150 051	160 527

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	234 949	198 396	264 016	250 836	272 930
Driftsoverskudd, skogbruk	13 706	27 185	23 817	25 276	14 834
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	13 516	20 666	44 084	67 544	63 215
Driftsoverskudd, andre næringer	10 581	13 102	23 147	12 600	14 597
Lønnsinntekt	183 899	175 867	231 046	221 844	243 605
Pensjoner og sykepenger	25 469	30 411	19 706	46 130	22 337
Gevinst/utbytte verdipapir	4 312	3 083	3 945	4 774	2 010
Familiens arbeid på nyanlegg	3 074	4 119	6 449	3 649	
Renteinntekter	7 003	4 291	9 925	29 180	11 113
- Renteutgifter	26 901	23 848	39 415	38 039	31 505
- Kårutgifter	6 020	6 558	6 960	10 448	9 190
Nettoinntekt	463 589	446 713	579 758	613 346	603 947
Privatforbruk ekskl. skatt	330 270	323 224	380 758	383 741	404 878
Betalte skatter	110 389	114 050	122 594	147 369	188 820

Tabell 4f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	455 704	172 892	375 575	505 721	459 182
Andre krav	67 024	57 804	84 199	95 167	105 541
Omløpsmidler, jordbruk	120 816	116 408	130 634	147 918	142 398
Omløpsmidler, skogbruk	4 225	2 024	5 621	1 427	462
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 235	888	160	133	
Omløpsmidler, andre næringer	57 940	68 627	75 095	64 256	73 202
Omløpsmidler i alt	707 942	418 642	671 285	814 623	780 783
Anleggsmidler, jordbruk	1 006 559	954 433	920 975	1 037 513	1 024 293
Anleggsmidler, skogbruk	67 451	99 573	101 342	94 396	80 046
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	10 130	19 348	22 368	12 724	50 414
Anleggsmidler, andre næringer	1 467	2 170		14 591	2 185
Privat hovedbygninger	318 140	332 289	387 745	585 724	756 992
Privat, annet	109 662	117 668	156 340	175 888	171 984
Anleggsmidler i alt	1 513 409	1 525 480	1 588 770	1 920 836	2 085 913
Eiendeler i alt	2 221 351	1 944 122	2 260 055	2 735 459	2 866 696
Eiendeler i jordbruket	1 127 375	1 070 841	1 051 610	1 185 432	1 166 691
Kortsiktig gjeld	187 653	150 233	203 904	195 049	202 516
Langsiktig gjeld	614 951	517 443	535 140	493 680	556 669
Gjeld i alt	802 604	667 676	739 043	688 729	759 185
Endring i året, kroner	53 579	-24 789	1 611	75 308	36 233
Egenkapital	1 418 747	1 276 446	1 521 012	2 046 730	2 107 511
Egenkapitalprosent	64	66	67	75	74
Endring i året (sparing)	117 190	27 123	119 082	224 521	71 507
Arbeidskapital	520 289	268 409	467 382	619 574	578 268
Endring i året	94 271	-5 162	68 384	124 171	-60 555
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, 15 - 19,9 årskyr

Tabell 5a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009	
Antall bruk	43	42	32	27	27	
Brukers alder	45	46	45	44	48	
Arealfordeling og avling						
Korn, daa	30,1	20,5	31,2	28,4	27,3	
Grovfôr, daa	240,3	249,4	231,9	232,6	282,9	
Annet areal, daa	0,3	1,6	0,2	0,0	0,1	
Jordbruksareal, daa	270,7	271,4	263,3	261,0	310,3	
- herav leid areal, daa	87,3	92,9	86,2	86,1	118,8	
Korn, FEm pr daa	1)	367	429	377	469	404
Grovfôr, FEm pr daa	399	369	378	416	377	
Jordbruksareal, FEm pr daa	394	371	377	422	379	
Husdyrproduksjon						
Antall årskyr	17,4	17,1	17,4	17,4	17,8	
Kumelk, liter omsatt	101 528	100 036	108 182	110 665	109 279	
Melkevote	102 811	100 454	105 039	105 922	111 858	
Produsert melk pr årsku, kg	6 662	6 642	6 948	7 164	6 975	
Storfekjøtt, kg omsatt	5 144	4 923	4 286	3 952	4 111	
Arbeidsforbruk, timer						
Bruker	2 320	2 343	2 206	2 255	2 224	
Ektefelle	433	441	409	453	628	
Barn under 17 år	7	19	40	28	29	
Sum familie	2 760	2 803	2 655	2 737	2 881	
Leid arbeid	710	668	648	686	686	
Sum timer i jordbruket	3 470	3 471	3 303	3 422	3 567	
Sum timer familie i skogbruket	37	59	45	40	56	
Sum timer i tilleggsnæring	95	82	82	107	185	
Familiens arbeid på nyanlegg	38	46	55	76	65	
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	782	811	844	834	992	
Oppnådde priser						
Bygg, kr pr kg	1,54	1,63	1,52	1,77	1,90	
Havre, kr pr kg	1,30	1,55	1,44			
Kumelk, kr pr l	3,54	3,54	3,83	3,93	4,14	
Kukjøtt, kr pr kg	28,91	28,66	30,45	32,87	34,84	
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,49	34,18	35,56	38,68	40,78	

Tabell 5b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	9 870	-380	1 539	8 459	452
Driftsbygninger	12 457	7 731	40 959	51 765	26 007
Maskiner og redskap	12 435	37 112	5 151	-320	70 233
Melkevote (ku og geit)	28 479	22 264	22 222	22 217	15 918
Sum nettoinvesteringer	63 241	66 728	69 871	82 121	112 610

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, 15 - 19,9 årskyr

Tabell 5c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	15 598	14 058	15 413	21 458	18 683
Andre planteprodukter	5 866	9 573	12 131	25 305	20 390
Planteprodukter i alt	21 464	23 631	27 544	46 763	39 073
Storfe, melk	358 967	353 982	414 067	434 921	452 246
Storfe, livdyr	15 573	17 332	20 748	25 142	23 380
Kuslakt	61 222	56 498	60 866	64 998	75 340
Annet storfeslakt	118 920	98 426	96 196	96 441	109 148
Andre inntekter, husdyrholdet	35	2 220	4 845	5 290	329
Husdyrprodukt i alt	554 717	528 457	596 721	626 792	660 442
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	52 014	48 725	50 494	49 370	55 988
Arealtilskudd, grovfôr	29 259	30 683	28 322	32 165	34 995
Arealtilskudd, korn	6 021	5 347	6 429	6 587	8 828
Arealtilskudd, annet	6	38	20		19
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	77 952	76 991	76 573	77 275	83 170
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 074
Driftstilskudd melk ku	52 800	52 800	53 800	59 800	65 800
Distriktstilskudd storfe	38 063	38 589	39 134	43 154	41 406
Distriktstilskudd sau		136	312	391	
Grunntilskudd sau		129	327	338	
Beitetilskudd	1 609	1 921	5 594	9 763	10 741
Regionale miljøtilskudd		5 039	1 256	3 111	10 565
Refunderede avløserutgifter	50 807	55 632	61 202	67 835	73 706
Andre tilskudd	5 961	9 566	10 892	13 426	13 980
Tilskudd i alt	308 991	320 596	329 354	359 215	396 124
Leieinntekter, traktor og redskap	12 937	9 312	6 178	10 943	9 085
Andre inntekter	1 207	1 098	513	715	1 576
Produksjonsinntekter i alt	899 316	883 094	960 309	1 044 428	1 106 300

Tabell 5d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	137 770	136 619	144 372	163 615	172 003
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	12 602	14 896	10 246	15 767	8 462
Såvarer	5 961	6 871	7 778	7 808	7 484
Handelsgjødsel og kalk	28 270	28 930	29 079	33 187	39 665
Plantevernmidler	1 801	1 557	1 134	1 895	2 636
Konserveringsmidler	7 893	8 220	7 760	9 720	9 579
Andre forbruksartikler m.v.	45 584	45 741	47 936	56 010	65 037
Kjøp av dyr	12 810	13 210	8 311	11 712	15 740
Sum variable kostnader	252 691	256 044	256 617	299 714	320 606
Leid arbeid	78 117	70 002	80 475	82 111	95 505
Drivstoff	16 248	18 523	18 916	28 020	21 453
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 904	4 617	2 983	5 285	5 927
Vedl.h. driftsbygninger	36 105	27 616	30 881	27 771	30 848
Vedl.h. traktor og maskiner	40 476	38 384	35 638	44 046	45 530
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	742	947	667	821	1 192
Avskr. driftsbygninger	36 773	35 998	40 087	43 463	48 415
Avskr. traktor og maskiner	41 156	40 920	40 784	43 545	48 719
Maskinleie	25 539	23 852	25 119	33 793	37 024
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				56	1 133
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	82 358	89 334	89 100	93 450	105 942
Sum faste kostnader	360 417	350 192	364 649	402 360	441 688
Kostnader i alt	613 108	606 236	621 265	702 074	762 294
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,12	1,24	1,33	1,46	1,33
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,18	1,25	1,22	1,45	1,43
Netto mekaniseringskostnader pr daa	441	461	503	616	504

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, 15 - 19,9 årskyr

Tabell 5e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	286 208	276 857	339 044	342 354	344 006
- Renter av jordbruksaktiva 1)	42 410	56 683	78 598	98 686	54 562
Familiens arbeidsfortjeneste	243 797	220 174	260 446	243 668	289 444
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	153 703	137 330	170 836	152 016	176 470
Lønnsevne	321 914	290 176	340 921	325 779	384 948
Lønnsevne pr. time	92,78	83,60	103,21	95,19	107,92
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	183 101	171 669	218 366	207 191	211 282
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	167 842	157 790	203 659	188 537	190 819

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	286 208	276 857	339 044	342 354	344 006
Driftsoverskudd, skogbruk	8 778	17 030	13 041	6 172	6 070
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	32 004	31 984	17 511	31 171	59 948
Driftsoverskudd, andre næringer	14 777	13 197	12 533	14 583	11 707
Lønnsinntekt	126 745	123 234	135 885	149 815	200 559
Pensjoner og sykepenger	30 118	37 423	30 910	33 041	44 203
Gevinst/utbytte verdipapir	3 113	2 852	18 974	2 160	- 2 750
Familiens arbeid på nyanlegg	5 359	6 607	7 968	11 541	10 105
Renteinntekter	5 964	7 542	20 438	16 873	10 181
- Renteutgifter	29 543	37 590	44 304	65 646	48 729
- Kårutgifter	6 149	6 689	7 877	9 711	9 780
Nettoinntekt	477 374	472 447	544 121	532 352	625 519
Privatforbruk ekskl. skatt	326 021	354 026	330 506	357 579	376 354
Betalte skatter	128 261	150 425	111 997	116 878	142 358

Tabell 5f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	305 992	295 524	283 432	330 316	431 549
Andre krav	117 614	123 602	144 793	175 007	148 812
Omløpsmidler, jordbruk	160 284	154 988	140 081	174 974	194 049
Omløpsmidler, skogbruk	789	4 226	1 742	848	1 870
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	969	777		961	4 264
Omløpsmidler, andre næringer	80 222	119 323	207 938	230 736	266 566
Omløpsmidler i alt	665 869	698 439	777 986	912 843	1 047 110
Anleggsmidler, jordbruk	1 289 251	1 293 950	1 474 913	1 533 523	1 699 255
Anleggsmidler, skogbruk	72 894	89 059	100 623	89 570	133 711
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	64 413	73 108	42 509	74 407	118 203
Anleggsmidler, andre næringer	4 651	35 000	46 200	45 259	44 296
Privat hovedbygninger	399 018	392 791	415 661	406 293	401 363
Privat, annet	88 649	118 004	93 313	155 579	125 943
Anleggsmidler i alt	1 918 876	2 001 912	2 173 220	2 304 631	2 522 771
Eiendeler i alt	2 584 745	2 700 351	2 951 205	3 217 475	3 569 881
Eiendeler i jordbruket	1 449 535	1 448 938	1 614 994	1 708 497	1 893 304
Kortsiktig gjeld	229 491	257 869	234 883	226 047	220 044
Langsiktig gjeld	699 838	794 189	782 028	928 247	982 761
Gjeld i alt	929 329	1 052 057	1 016 911	1 154 294	1 202 805
Endring i året, kroner	69 195	102 355	19 101	174 728	50 138
Egenkapital	1 655 416	1 648 294	1 934 294	2 063 181	2 367 075
Egenkapitalprosent	64	61	66	64	66
Endring i året (sparing)	50 535	43 348	138 669	85 489	230 265
Arbeidskapital	436 378	440 571	543 102	686 797	827 066
Endring i året	14 599	7 806	35 222	17 479	165 940
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, fra 20 årskyr

Tabell 6a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009	
Antall bruk	17	22	25	28	26	
Brukers alder	43	44	45	47	47	
Arealfordeling og avling						
Korn, daa	52,6	40,2	42,0	41,8	42,8	
Grovfôr, daa	323,5	330,8	378,6	384,1	376,5	
Annet areal, daa	0,3	0,2	0,5	0,7	3,0	
Jordbruksareal, daa	376,4	371,2	421,1	426,6	422,3	
- herav leid areal, daa	115,0	126,3	165,6	169,0	168,8	
Korn, FEm pr daa	1)	426	442	437	512	518
Grovfôr, FEm pr daa	425	428	351	395	436	
Jordbruksareal, FEm pr daa	423	429	360	406	442	
Husdyrproduksjon						
Antall årskyr	25,3	26,0	27,4	28,8	30,4	
Kumelk, liter omsatt	156 604	162 241	181 605	187 785	206 811	
Melkekvote	154 322	165 076	175 870	178 459	206 798	
Produsert melk pr årsku, kg	6 969	6 919	7 342	7 283	7 593	
Storfekjøtt, kg omsatt	6 560	5 938	7 434	7 423	6 981	
Arbeidsforbruk, timer						
Bruker	2 312	2 426	2 422	2 429	2 570	
Ektefelle	535	471	676	590	554	
Barn under 17 år		0	29	33	39	
Sum familie	2 846	2 897	3 127	3 051	3 163	
Leid arbeid	1 056	941	1 022	1 036	880	
Sum timer i jordbruket	3 903	3 838	4 149	4 087	4 043	
Sum timer familie i skogbruket	55	50	44	36	25	
Sum timer i tilleggsnæring	108	49	105	88	110	
Familiens arbeid på nyanlegg	29	113	90	27	10	
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 063	984	1 122	1 198	929	
Oppnådde priser						
Bygg, kr pr kg	1,58	1,53	1,65	1,89	2,09	
Havre, kr pr kg						
Kumelk, kr pr l	3,49	3,55	3,81	3,95	4,03	
Kukjøtt, kr pr kg	29,23	28,86	30,97	31,69	35,13	
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,57	34,64	36,45	39,94	41,43	

Tabell 6b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	3 839	-1 492	10 315	12 663	5 800
Driftsbygninger	177 808	217 071	202 724	-21 233	25 473
Maskiner og redskap	11 019	10 525	-16 272	55 876	56 305
Melkekvote (ku og geit)	55 610	47 747	4 197	17 719	60 650
Sum nettoinvesteringer	248 275	273 850	200 964	65 025	148 228

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, fra 20 årskyr

Tabell 6c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	34 418	27 116	29 854	36 018	43 086
Andre planteprodukter	7 319	12 986	13 339	27 347	30 462
Planteprodukter i alt	41 737	40 102	43 193	63 365	73 547
Storfe, melk	547 113	576 735	691 293	741 308	832 459
Storfe, livdyr	27 163	21 268	25 344	21 628	35 684
Kuslakt	80 276	84 960	112 549	118 830	133 363
Annet storfeslakt	152 096	134 215	188 593	188 767	166 969
Andre inntekter, husdyrholdet		164	175	235	19
Husdyrprodukt i alt	806 647	817 342	1 017 954	1 070 768	1 168 494
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	69 055	61 446	77 888	79 635	75 181
Arealtilskudd, grovfôr	33 414	33 421	33 935	33 640	35 273
Arealtilskudd, korn	9 253	9 892	10 428	11 609	10 203
Arealtilskudd, annet	15	11	48	32	90
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	98 640	93 296	103 144	105 713	107 940
Bunnfradrag	-6 147	-5 455	-5 400	-4 893	-3 308
Driftstilskudd melk ku	60 476	56 186	56 240	61 407	65 800
Distriktstilskudd storfe	59 387	56 942	69 226	69 391	74 942
Distriktstilskudd sau					
Grunntilskudd sau					
Beitetilskudd	3 706	2 415	7 551	10 036	13 118
Regionale miljøtilskudd		1 526	2 451	2 365	7 942
Refunderte avløserutgifter	56 440	54 444	57 792	65 285	71 320
Andre tilskudd	10 134	16 564	14 699	15 193	9 938
Tilskudd i alt	394 373	380 689	428 002	449 413	468 439
Leieinntekter, traktor og redskap	14 679	9 498	12 581	11 032	19 626
Andre inntekter	4 906	1 227	593	791	
Produksjonsinntekter i alt	1 262 342	1 248 858	1 502 323	1 595 369	1 730 106

Tabell 6d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	213 925	228 497	260 857	292 846	329 796
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	20 474	17 680	27 142	31 961	26 447
Såvarer	10 581	11 687	9 982	12 801	12 026
Handelsgjødsel og kalk	43 714	46 553	52 164	62 029	74 936
Plantevernmidler	3 204	3 302	3 324	2 591	3 198
Konserveringsmidler	11 602	13 402	11 922	14 597	16 903
Andre forbruksartikler m.v.	64 274	66 369	74 258	80 659	90 485
Kjøp av dyr	6 908	24 023	38 480	23 319	21 186
Sum variable kostnader	374 682	411 513	478 130	520 803	574 976
Leid arbeid	126 284	106 356	97 855	125 299	102 974
Drivstoff	26 049	27 068	26 425	33 994	30 083
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 164	4 306	5 360	8 185	5 863
Vedl.h. driftsbygninger	48 472	41 874	53 026	54 597	70 096
Vedl.h. traktor og maskiner	58 366	48 315	54 549	69 831	57 139
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 384	1 492	1 386	1 409	1 075
Avskr. driftsbygninger	54 051	65 611	77 448	85 456	91 502
Avskr. traktor og maskiner	47 758	47 585	49 332	55 049	54 992
Maskinleie	44 939	55 241	71 308	86 893	91 702
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			466	411	500
Leie av kvote ²⁾			4 475	4 958	8 080
Andre faste kostnader	113 144	112 726	127 597	149 265	145 363
Sum faste kostnader	524 611	510 576	569 226	675 348	659 368
Kostnader i alt	899 293	922 089	1 047 356	1 196 150	1 234 345
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,09	1,15	1,39	1,50	1,23
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,11	1,13	1,16	1,38	1,10
Netto mekaniseringskostnader pr daa	462	495	500	609	541

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, fra 20 årskyr

Tabell 6e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	363 049	326 769	454 967	399 219	495 761
- Renter av jordbruksaktiva 1)	64 809	95 573	139 811	182 605	101 407
Familiens arbeidsfortjeneste	298 240	231 197	315 156	216 614	394 354
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	178 770	136 346	166 305	118 516	213 012
Lønnsevne	424 524	337 553	413 012	341 913	497 327
Lønnsevne pr. time	108,77	87,96	99,56	83,66	123,00
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	217 581	189 692	218 122	195 128	235 673
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	200 190	169 964	207 172	167 921	223 350

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	363 049	326 769	454 967	399 219	495 761
Driftsoverskudd, skogbruk	17 657	7 259	54 600	44 433	12 097
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	29 243	29 542	56 275	34 176	24 062
Driftsoverskudd, andre næringer	74 271	71 389	49 391	37 094	38 114
Lønnsinntekt	152 611	140 429	197 001	227 310	187 222
Pensjoner og sykepenger	30 054	31 828	17 371	33 249	37 377
Gevinst/utbytte verdipapir	859	1 855	15 496	821	4 990
Familiens arbeid på nyanlegg	4 153	15 570	12 850	4 160	1 530
Renteinntekter	6 269	6 302	10 966	16 221	7 782
- Renteutgifter	40 138	53 567	90 231	131 553	104 376
- Kårutgifter	9 054	7 823	7 553	10 157	13 113
Nettoinntekt	628 975	569 552	771 133	654 973	691 446
Privatforbruk ekskl. skatt	370 706	403 454	461 376	420 214	396 767
Betalte skatter	156 067	132 346	156 915	153 501	151 732

Tabell 6f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	339 957	357 725	373 629	376 421	314 114
Andre krav	176 226	150 903	290 383	213 086	207 039
Omløpsmidler, jordbruk	244 955	245 098	254 491	297 370	305 204
Omløpsmidler, skogbruk	1 999	801	742	36	37
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 809	2 474	3 116	6 587	7 670
Omløpsmidler, andre næringer	55 057	79 744	90 456	52 733	72 091
Omløpsmidler i alt	822 002	836 746	1 012 816	946 232	906 154
Anleggsmidler, jordbruk	2 050 309	2 301 848	2 660 565	2 818 379	3 168 877
Anleggsmidler, skogbruk	87 169	72 775	132 713	161 908	153 693
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	20 610	26 782	100 446	58 050	62 131
Anleggsmidler, andre næringer	3 425	1 931	590	6 714	7 077
Privat hovedbygninger	646 043	615 021	566 944	540 904	499 792
Privat, annet	160 916	157 220	173 992	172 716	145 279
Anleggsmidler i alt	2 968 471	3 175 577	3 635 250	3 758 671	4 036 849
Eiendeler i alt	3 790 473	4 012 323	4 648 066	4 704 902	4 943 003
Eiendeler i jordbruket	2 295 263	2 546 946	2 915 055	3 115 748	3 474 081
Kortsiktig gjeld	370 900	340 779	425 313	386 970	411 866
Langsiktig gjeld	1 156 639	1 401 298	1 645 866	1 825 653	2 017 080
Gjeld i alt	1 527 539	1 742 077	2 071 178	2 212 623	2 428 947
Endring i året, kroner	140 104	329 358	313 476	-42 323	68 159
Egenkapital	2 262 935	2 270 246	2 576 888	2 492 280	2 514 057
Egenkapitalprosent	60	57	55	53	51
Endring i året (sparing)	130 293	88 860	214 423	107 444	163 053
Arbeidskapital	451 102	495 967	587 504	559 262	494 288
Endring i året	-28 844	76 749	113 998	34 073	8 746
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Kystbygder, alle bruk

Tabell 7a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	24	20	21	19	14
Brukers alder	44	45	46	46	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	22,4	13,5	13,7	15,2	19,9
Grovfôr, daa	242,8	260,0	284,3	296,1	305,1
Annet areal, daa	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4
Jordbruksareal, daa	265,7	274,0	298,6	311,8	325,4
- herav leid areal, daa	89,2	99,7	105,0	110,8	122,5
Korn, FEm pr daa	340	366	386	436	515
Grovfôr, FEm pr daa	388	372	356	392	382
Jordbruksareal, FEm pr daa	382	372	357	394	390
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	17,3	18,8	20,3	21,6	23,3
Kumelk, liter omsatt	102 810	111 535	127 959	141 878	153 635
Melkekvote	105 250	113 905	126 557	137 979	159 846
Produsert melk pr årsku, kg	6 740	6 658	6 978	7 358	7 476
Storfekjøtt, kg omsatt	5 166	4 433	4 905	5 299	6 133
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 425	2 334	2 201	2 278	2 253
Ektefelle	391	402	421	422	605
Barn under 17 år	37	33	41	46	42
Sum familie	2 852	2 769	2 663	2 746	2 900
Leid arbeid	683	672	766	847	823
Sum timer i jordbruket	3 535	3 441	3 429	3 593	3 723
Sum timer familie i skogbruket	31	54	36	21	24
Sum timer i tilleggsnæring	86	72	110	150	181
Familiens arbeid på nyanlegg	24	131	161	60	70
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	960	1 135	1 320	1 291	1 014
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,45	1,47	1,55	1,69	2,07
Havre, kr pr kg	1,25				
Kumelk, kr pr l	3,51	3,55	3,78	3,92	4,02
Kukjøtt, kr pr kg	28,70	28,27	30,22	31,09	34,90
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,01	34,30	35,27	39,91	40,86

Tabell 7b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	1 281	-2 067	13 168	4 961	1 456
Driftsbygninger	36 430	171 383	107 844	-36 781	126 736
Maskiner og redskap	-7 982	32 909	-33 623	14 486	79 733
Melkekvote (ku og geit)	51 939	48 868	21 439	6 295	65 711
Sum nettoinvesteringer	81 668	251 093	108 827	-11 038	273 636

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Kystbygder, alle bruk

Tabell 7c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	9 963	5 573	8 726	13 145	19 271
Andre planteprodukter	6 561	9 579	11 619	26 498	18 160
Planteprodukter i alt	16 524	15 152	20 345	39 643	37 431
Storfe, melk	361 210	396 338	483 401	556 224	617 324
Storfe, livdyr	13 232	14 408	13 479	10 810	17 003
Kuslakt	63 237	57 116	62 739	84 716	89 977
Annet storfeslakt	111 756	94 030	125 326	147 438	179 163
Andre inntekter, husdyrholdet				135	
Husdyrprodukt i alt	549 436	561 891	684 945	799 324	903 467
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	49 780	47 984	58 411	59 126	60 599
Arealtilskudd, grovfôr	34 856	36 137	36 014	37 782	40 415
Arealtilskudd, korn	3 923	3 120	3 792	3 744	5 081
Arealtilskudd, annet	23	18	14	18	18
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	77 663	76 233	83 959	85 790	92 694
Bunnfradrag	-5 729	-5 500	-5 238	-4 842	-3 571
Driftstilskudd melk ku	56 425	56 525	56 705	62 168	65 800
Distriktstilskudd storfe	50 296	52 170	58 386	67 830	74 392
Distriktstilskudd sau					
Grunntilskudd sau					
Beitetilskudd	2 438	2 298	5 685	7 739	11 469
Regionale miljøtilskudd		1 478	1 476	1 104	5 202
Refundererte avløserutgifter	51 101	55 219	65 284	63 089	65 527
Andre tilskudd	10 113	5 272	15 755	9 983	6 933
Tilskudd i alt	330 889	330 953	380 244	393 532	424 559
Leieinntekter, traktor og redskap	18 993	15 693	7 082	8 743	17 957
Andre inntekter			632	1 146	
Produksjonsinntekter i alt	915 842	923 690	1 093 248	1 242 388	1 383 414

Tabell 7d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	134 503	151 401	171 385	211 377	255 159
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 327	10 831	14 452	16 897	25 706
Såvarer	5 818	5 155	5 770	5 904	5 381
Handelsgjødsel og kalk	26 296	31 108	39 031	41 994	62 932
Plantevernmidler	1 398	1 414	1 394	2 015	2 265
Konserveringsmidler	7 260	8 405	6 317	12 589	11 388
Andre forbruksartikler m.v.	43 287	48 152	59 999	70 739	90 000
Kjøp av dyr	12 224	16 736	19 423	13 112	16 724
Sum variable kostnader	241 112	273 202	317 771	374 627	469 554
Leid arbeid	77 549	74 029	93 741	96 460	110 840
Drivstoff	14 009	18 696	19 348	30 680	26 207
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 872	3 202	3 506	9 430	5 617
Vedl.h. driftsbygninger	33 306	25 031	29 849	31 664	30 169
Vedl.h. traktor og maskiner	35 126	36 936	36 043	51 628	37 618
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 620	1 667	1 247	1 600	1 574
Avskr. driftsbygninger	36 247	43 789	54 402	56 192	71 678
Avskr. traktor og maskiner	38 543	43 177	45 121	49 140	52 714
Maskinleie	27 135	27 104	38 933	51 360	73 679
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾					
Leie av kvote ²⁾			3 611	2 456	5 390
Andre faste kostnader	78 319	84 527	92 058	107 045	112 574
Sum faste kostnader	343 726	358 159	417 859	487 656	528 059
Kostnader i alt	584 838	631 360	735 630	862 282	997 613
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,04	1,22	1,42	1,61	1,46
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,02	1,11	1,18	1,39	1,20
Netto mekaniseringskostnader pr daa	396	453	507	635	568

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Kystbygder, alle bruk

Tabell 7e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	331 004	292 329	357 618	380 105	385 801
- Renter av jordbruksaktiva 1)	44 567	67 980	102 942	136 879	81 334
Familiens arbeidsfortjeneste	286 437	224 349	254 676	243 226	304 467
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	177 299	141 731	166 778	146 952	182 761
Lønnsevne	363 986	298 378	348 417	339 686	415 307
Lønnsevne pr. time	102,98	86,71	101,61	94,55	111,55
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	202 833	182 717	219 423	217 555	220 348
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	192 525	168 526	205 662	197 668	200 367
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	331 004	292 329	357 618	380 105	385 801
Driftsoverskudd, skogbruk	- 2 025	1 671	44 727	42 551	19 989
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	20 842	15 390	15 740	9 889	5 617
Driftsoverskudd, andre næringer	18 147	31 250	20 523	2 810	9 680
Lønnsinntekt	146 928	174 286	219 064	251 652	215 459
Pensjoner og sykepenger	40 867	37 669	38 394	44 324	48 665
Gevinst/utbytte verdipapir	5 244	6 266	26 036	2 269	- 2 184
Familiens arbeid på nyanlegg	3 336	18 016	22 688	8 782	10 610
Renteinntekter	4 628	6 989	27 833	18 300	8 724
- Renteutgifter	32 032	40 193	67 627	82 663	76 335
- Kårutgifter	2 860	3 432	4 069	6 279	5 336
Nettoinntekt	534 079	540 241	700 927	671 740	620 690
Privatforbruk ekskl. skatt	320 673	348 350	411 244	380 121	346 578
Betalte skatter	118 825	144 842	140 917	165 821	143 540

Tabell 7f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	348 484	357 265	354 229	400 695	370 399
Andre krav	105 711	106 366	170 489	167 628	236 375
Omløpsmidler, jordbruk	168 185	170 677	188 508	244 621	267 743
Omløpsmidler, skogbruk	463	1 151	1 200		
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	4 422	3 353	3 710	11 073	16 745
Omløpsmidler, andre næringer	151 988	210 811	245 655	266 074	366 238
Omløpsmidler i alt	779 252	849 623	963 791	1 090 092	1 257 499
Anleggsmidler, jordbruk	1 360 644	1 658 801	1 938 216	2 068 824	2 592 914
Anleggsmidler, skogbruk	35 953	39 885	88 476	92 335	113 716
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	37 046	52 293	50 991	97 279	133 314
Anleggsmidler, andre næringer	2 600	2 820	1 829	11 519	2 029
Privat hovedbygninger	348 349	339 589	351 077	340 196	273 828
Privat, annet	132 414	131 779	148 593	198 957	128 309
Anleggsmidler i alt	1 917 005	2 225 167	2 579 182	2 809 110	3 244 110
Eiendeler i alt	2 696 258	3 074 790	3 542 973	3 899 202	4 501 609
Eiendeler i jordbruket	1 528 829	1 829 478	2 126 724	2 313 444	2 860 657
Kortsiktig gjeld	248 651	242 463	296 442	258 180	353 445
Langsiktig gjeld	733 379	1 022 553	1 144 440	1 177 694	1 557 385
Gjeld i alt	982 030	1 265 016	1 440 882	1 435 874	1 910 830
Endring i året, kroner	34 063	272 761	104 231	-73 326	216 470
Egenkapital	1 714 227	1 809 773	2 102 091	2 463 328	2 590 778
Egenkapitalprosent	64	59	59	63	58
Endring i året (sparing)	166 746	76 482	205 037	205 833	271 080
Arbeidskapital	530 601	607 160	667 349	831 912	904 054
Endring i året	110 375	122 338	74 697	122 702	98 229
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Indre bygder, alle bruk

Tabell 8a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	50	46	41	37	37
Brukers alder	47	48	47	47	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	46,5	38,7	42,5	48,9	42,2
Grovfôr, daa	233,8	259,9	282,5	297,9	314,4
Annet areal, daa	0,5	1,6	0,4	0,6	2,2
Jordbruksareal, daa	280,8	300,3	325,4	347,5	358,8
- herav leid areal, daa	89,4	103,1	122,9	134,0	144,9
Korn, FEm pr daa	406	460	414	491	481
Grovfôr, FEm pr daa	439	408	364	411	438
Jordbruksareal, FEm pr daa	429	412	370	422	441
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	17,9	19,3	20,3	22,4	23,3
Kumelk, liter omsatt	106 787	115 104	132 615	143 991	153 897
Melkevote	106 300	116 240	128 045	137 963	156 550
Produsert melk pr årsku, kg	6 753	6 737	7 277	7 187	7 363
Storfekjøtt, kg omsatt	4 774	5 060	5 774	5 396	4 987
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 231	2 380	2 328	2 286	2 418
Ektefelle	430	406	471	512	490
Barn under 17 år	5	8	13	16	26
Sum familie	2 667	2 794	2 811	2 814	2 934
Leid arbeid	753	737	772	845	773
Sum timer i jordbruket	3 420	3 531	3 584	3 660	3 707
Sum timer familie i skogbruket	62	73	62	57	44
Sum timer i tilleggsnæring	58	49	94	98	159
Familiens arbeid på nyanlegg	14	37	37	47	17
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 010	885	844	853	997
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,58	1,59	1,60	1,84	2,00
Havre, kr pr kg	1,52	1,53	1,44	1,63	
Kumelk, kr pr l	3,53	3,55	3,86	3,98	4,07
Kukjøtt, kr pr kg	28,93	28,85	30,97	32,51	35,10
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,14	34,23	36,45	39,22	41,08

Tabell 8b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	7 934	-386	565	12 633	-4 219
Driftsbygninger	57 264	38 890	102 389	40 752	-28 560
Maskiner og redskap	4 454	29 914	18 197	30 275	48 066
Melkevote (ku og geit)	35 403	26 088	8 023	21 487	24 316
Sum nettoinvesteringer	105 055	94 507	129 175	105 147	39 604

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Indre bygder, alle bruk

Tabell 8c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	29 224	27 935	26 117	39 286	38 239
Andre planteprodukter	6 658	11 670	11 586	26 950	29 035
Planteprodukter i alt	35 881	39 604	37 703	66 236	67 274
Storfe, melk	376 479	409 187	511 815	572 856	626 586
Storfe, livdyr	20 146	19 677	25 471	27 072	32 417
Kuslakt	60 273	63 176	88 154	93 789	103 608
Annet storfeslakt	108 731	102 589	135 148	122 708	114 739
Andre inntekter, husdyrholdet	1 709	2 054	3 620	4 017	2 742
Husdyrprodukt i alt	567 338	596 683	764 208	820 440	880 093
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	53 952	52 315	61 171	64 857	65 393
Arealtilskudd, grovfôr	22 734	24 677	26 431	26 248	27 715
Arealtilskudd, korn	9 479	9 774	10 028	12 564	11 983
Arealtilskudd, annet	19	51	87	38	78
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	77 746	79 527	84 799	89 900	94 396
Bunnfradrag	-5 610	-5 000	-5 122	-4 243	-3 135
Driftstilskudd melk ku	53 670	52 800	53 783	59 800	65 800
Distriktstilskudd storfe	28 330	31 244	40 322	40 165	43 627
Distriktstilskudd sau	147	117	225	285	158
Grunntilskudd sau	115	111	235	247	131
Beitetilskudd	1 717	1 581	5 523	9 494	11 218
Regionale miljøtilskudd		2 528	708	2 018	4 326
Refunderede avløserutgifter	48 573	52 409	55 915	68 112	68 093
Andre tilskudd	3 432	11 733	10 851	14 788	12 894
Tilskudd i alt	294 305	313 867	344 954	384 273	402 677
Leieinntekter, traktor og redskap	7 728	6 341	8 668	11 364	11 586
Andre inntekter	2 286	1 370	438	357	1 150
Produksjonsinntekter i alt	907 538	957 864	1 155 972	1 282 670	1 362 781

Tabell 8d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	143 215	158 704	190 618	219 940	240 075
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	12 680	15 691	18 717	24 689	15 145
Såvarer	7 753	9 642	9 768	13 539	11 404
Handelsgjødsel og kalk	31 801	33 034	36 213	48 114	52 667
Plantevernmidler	2 690	2 683	2 097	2 456	3 309
Konserveringsmidler	8 096	8 901	10 304	10 840	11 330
Andre forbruksartikler m.v.	45 375	51 395	55 296	63 227	66 159
Kjøp av dyr	8 847	14 815	24 131	17 240	14 732
Sum variable kostnader	260 456	294 864	347 144	400 044	414 819
Leid arbeid	88 272	80 821	81 578	104 619	89 146
Drivstoff	17 449	19 708	21 471	28 733	23 785
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 051	5 063	3 551	3 628	5 797
Vedl.h. driftsbygninger	39 490	32 996	41 922	47 394	53 897
Vedl.h. traktor og maskiner	42 848	38 971	46 915	52 529	50 293
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	975	1 077	908	976	942
Avskr. driftsbygninger	37 657	43 675	50 426	64 983	64 933
Avskr. traktor og maskiner	39 713	42 160	41 574	49 620	52 205
Maskinleie	25 976	33 174	45 712	62 191	59 067
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			811	311	311
Leie av kvote ²⁾			879	2 542	4 471
Andre faste kostnader	86 863	97 515	107 003	127 763	125 254
Sum faste kostnader	382 294	395 158	442 751	545 288	530 100
Kostnader i alt	642 750	690 022	789 895	945 332	944 920
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,05	1,13	1,37	1,40	1,19
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,19	1,22	1,25	1,43	1,22
Netto mekaniseringskostnader pr daa	453	467	508	591	523

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Indre bygder, alle bruk

Tabell 8e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	264 788	267 842	366 077	337 338	417 861
- Renter av jordbruksaktiva 1)	44 563	66 314	94 425	136 647	74 548
Familiens arbeidsfortjeneste	220 225	201 528	271 652	200 691	343 313
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	143 508	125 464	162 940	120 458	198 665
Lønnsevne	308 497	282 349	353 231	305 310	432 459
Lønnsevne pr. time	90,20	79,96	98,57	83,42	116,66
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	178 469	167 103	208 525	187 904	224 913
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	158 069	148 779	194 014	160 920	209 918
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	264 788	267 842	366 077	337 338	417 861
Driftsoverskudd, skogbruk	13 623	15 971	20 146	20 953	3 845
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	19 310	27 604	46 661	51 776	63 477
Driftsoverskudd, andre næringer	28 051	28 420	17 473	28 772	28 317
Lønnsinntekt	165 712	138 376	153 873	169 469	206 289
Pensjoner og sykepenger	30 665	40 003	22 793	37 407	28 238
Gevinst/utbytte verdipapir	1 344	1 601	4 629	953	2 298
Familiens arbeid på nyanlegg	2 065	5 371	5 397	7 492	2 798
Renteinntekter	7 897	5 908	7 046	13 909	6 967
- Renteutgifter	32 277	41 635	63 983	103 866	78 033
- Kårutgifter	7 539	7 712	8 500	10 315	11 515
Nettoinntekt	493 637	481 748	571 612	553 889	670 542
Privatforbruk ekskl. skatt	348 924	360 317	380 190	387 137	400 021
Betalte skatter	139 113	135 963	119 744	123 082	163 027

Tabell 8f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	390 607	247 579	256 369	288 669	322 489
Andre krav	122 084	134 553	200 337	204 045	159 349
Omløpsmidler, jordbruk	163 718	175 830	174 292	217 307	229 294
Omløpsmidler, skogbruk	3 427	3 854	1 132	630	1 262
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 445	804			324
Omløpsmidler, andre næringer	43 602	68 179	92 036	69 744	97 928
Omløpsmidler i alt	724 882	630 800	724 165	780 396	810 645
Anleggsmidler, jordbruk	1 381 255	1 534 706	1 787 629	2 140 477	2 293 832
Anleggsmidler, skogbruk	81 693	102 358	131 510	144 023	149 706
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	30 387	39 787	38 170	37 600	75 736
Anleggsmidler, andre næringer	4 884	32 597	35 482	38 108	37 297
Privat hovedbygninger	414 257	455 538	486 794	568 479	604 382
Privat, annet	103 404	130 261	136 678	159 326	147 307
Anleggsmidler i alt	2 015 882	2 295 248	2 616 262	3 088 012	3 308 260
Eiendeler i alt	2 740 764	2 926 048	3 340 427	3 868 409	4 118 906
Eiendeler i jordbruket	1 544 973	1 710 536	1 961 921	2 357 784	2 523 125
Kortsiktig gjeld	256 769	282 025	317 284	321 909	317 680
Langsiktig gjeld	812 738	934 777	1 112 914	1 446 515	1 487 884
Gjeld i alt	1 069 507	1 216 801	1 430 198	1 768 423	1 805 564
Endring i året, kroner	104 742	125 879	142 683	149 847	17 587
Egenkapital	1 671 256	1 709 246	1 910 229	2 099 985	2 313 342
Egenkapitalprosent	61	58	57	54	56
Endring i året (sparing)	52 760	57 393	114 276	75 023	143 493
Arbeidskapital	468 113	348 775	406 881	458 488	492 966
Endring i året	765	10 829	33 005	-1 092	41 188
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Fjellbygder, alle bruk

Tabell 9a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	19	18	16	14	15
Brukers alder	44	44	45	45	46
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	7,4	7,9	11,4	12,1	16,3
Grovfôr, daa	235,6	243,8	237,1	240,2	262,1
Annet areal, daa	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Jordbruksareal, daa	243,2	251,8	248,6	252,4	278,5
- herav leid areal, daa	53,9	61,7	64,1	75,8	93,1
Korn, FEm pr daa	1)	311	233	351	311
Grovfôr, FEm pr daa	328	375	369	402	393
Jordbruksareal, FEm pr daa	324	372	363	399	388
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	15,6	16,1	16,2	16,4	16,8
Kumelk, liter omsatt	92 663	93 534	98 823	103 607	104 500
Melkevot	92 856	94 395	93 974	98 651	101 136
Produsert melk pr årsku, kg	6 843	6 573	6 832	6 990	6 999
Storfekjøtt, kg omsatt	4 384	3 994	4 245	4 377	4 054
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 227	2 185	2 250	2 284	2 287
Ektefelle	466	537	440	499	575
Barn under 17 år	12	27	43	41	40
Sum familie	2 706	2 749	2 734	2 824	2 902
Leid arbeid	754	771	790	886	812
Sum timer i jordbruket	3 460	3 520	3 524	3 710	3 714
Sum timer familie i skogbruket	67	60	53	56	77
Sum timer i tilleggsnæring	104	153	108	114	121
Familiens arbeid på nyanlegg	84	38	6	19	27
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	879	781	1 326	1 027	996
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,54	1,67	1,52	1,86	1,89
Havre, kr pr kg					
Kumelk, kr pr l	3,51	3,50	3,71	3,86	4,08
Kukjøtt, kr pr kg	29,10	28,80	30,89	32,64	34,55
Annet storfekjøtt, kr pr kg	36,31	34,87	35,53	39,55	40,86

Tabell 9b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-487	-481	-458	1 171	19 390
Driftsbygninger	1 799	-22 091	-2 982	-14 749	26 756
Maskiner og redskap	45 211	21 219	-11 487	66 007	51 754
Melkevot (ku og geit)	4 266	17 871	1 988	17 139	15 243
Sum nettoinvesteringer	50 790	16 519	-12 939	69 569	113 143

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Fjellbygder, alle bruk

Tabell 9c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	559	2 443	1 352	4 366	6 210
Andre planteprodukter	5 626	8 173	9 894	13 996	16 150
Planteprodukter i alt	6 185	10 615	11 246	18 362	22 359
Storfe, melk	324 942	326 908	366 904	400 368	426 231
Storfe, livdyr	13 731	15 883	11 777	23 701	21 808
Kuslakt	52 968	52 598	56 702	58 826	77 034
Annet storfeslakt	97 860	81 947	100 458	113 458	96 606
Andre inntekter, husdyrholdet	40	- 24	686	5	
Husdyrprodukt i alt	489 541	477 311	536 527	596 359	621 679
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	46 105	44 494	47 532	47 798	46 212
Arealtilskudd, grovfôr	37 261	36 626	36 460	37 119	39 989
Arealtilskudd, korn	1 482	2 191	2 252	3 193	2 882
Arealtilskudd, annet	13	11	6	4	3
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	69 964	70 159	70 642	74 629	77 607
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 000
Driftstilskudd melk ku	52 800	52 800	53 800	59 800	65 800
Distriktstilskudd storfe	53 706	48 732	51 966	55 742	54 525
Distriktstilskudd sau		17	48		
Grunntilskudd sau		18	51		
Beitetilskudd	2 803	3 194	6 315	9 946	11 217
Regionale miljøtilskudd		7 553	3 938	5 990	20 069
Refunderte avløserutgifter	51 990	60 945	52 278	59 061	77 120
Andre tilskudd	5 747	15 081	16 305	10 505	5 660
Tilskudd i alt	316 370	336 819	336 592	359 787	398 083
Leieinntekter, traktor og redskap	8 553	10 666	8 399	11 571	11 156
Andre inntekter	2 540	840	156	1 179	
Produksjonsinntekter i alt	823 189	836 251	892 921	987 257	1 053 278

Tabell 9d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	122 504	126 287	129 084	150 194	167 579
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	13 369	13 340	6 224	10 601	6 168
Såvarer	4 124	6 221	5 361	7 537	5 745
Handelsgjødsel og kalk	27 060	26 539	27 268	33 506	41 998
Plantevernmidler	692	1 087	1 382	869	1 250
Konserveringsmidler	9 620	9 277	9 835	12 139	14 795
Andre forbruksartikler m.v.	43 532	43 928	46 541	51 934	68 039
Kjøp av dyr	7 218	10 573	7 176	12 358	15 515
Sum variable kostnader	228 118	237 253	232 871	279 139	321 089
Leid arbeid	73 013	76 033	70 886	82 986	90 333
Drivstoff	19 810	21 732	22 905	26 662	25 026
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 412	2 452	6 743	10 035	4 341
Vedl.h. driftsbygninger	30 963	33 570	30 999	30 705	36 237
Vedl.h. traktor og maskiner	39 102	41 214	34 480	58 851	49 946
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	559	466	458	657	741
Avskr. driftsbygninger	35 606	33 127	34 648	35 464	38 184
Avskr. traktor og maskiner	31 673	29 018	29 871	32 176	39 215
Maskinleie	14 222	17 562	12 992	18 694	23 273
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			3 125	2 250	2 140
Leie av kvote ²⁾			1 250	2 964	
Andre faste kostnader	80 996	87 295	83 645	86 625	98 487
Sum faste kostnader	329 356	342 468	332 002	388 068	407 924
Kostnader i alt	557 474	579 721	564 873	667 207	729 013
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,31	1,16	1,17	1,40	1,26
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,11	1,17	1,07	1,37	1,31
Netto mekaniseringskostnader pr daa	423	433	424	561	491

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Fjellbygder, alle bruk

Tabell 9e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	265 715	256 530	328 049	320 050	324 265
- Renter av jordbruksaktiva 1)	38 065	50 644	67 086	82 594	44 375
Familiens arbeidsfortjeneste	227 651	205 886	260 963	237 456	279 890
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	140 808	125 578	156 432	136 914	162 104
Lønnsevne	300 664	281 919	331 849	320 442	370 224
Lønnsevne pr. time	86,90	80,10	94,18	86,37	99,68
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	171 335	164 249	199 314	186 865	194 583
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	153 569	144 737	185 696	168 820	174 540
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	265 715	256 530	328 049	320 050	324 265
Driftsoverskudd, skogbruk	26 177	36 143	32 324	14 727	16 610
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	44 928	46 057	40 583	50 581	42 581
Driftsoverskudd, andre næringer	21 534	25 253	60 910	35 959	20 905
Lønnsinntekt	121 118	107 310	201 009	191 829	186 706
Pensjoner og sykepenger	6 969	15 925	6 025	20 629	48 636
Gevinst/utbytte verdipapir	5 143	1 296	21 303	5 326	1 811
Familiens arbeid på nyanlegg	11 534	5 278	871	2 768	4 036
Renteinntekter	4 644	7 203	16 450	34 651	16 120
- Renteutgifter	24 096	28 620	28 608	43 779	32 209
- Kårutgifter	9 019	8 933	9 569	14 455	14 913
Nettoinntekt	474 648	463 442	669 349	618 287	614 548
Privatforbruk ekskl. skatt	319 867	370 443	367 663	402 172	405 871
Betalte skatter	105 461	131 072	138 282	139 972	146 787

Tabell 9f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	320 062	289 215	521 731	625 012	578 031
Andre krav	85 461	75 026	116 691	98 891	104 519
Omløpsmidler, jordbruk	148 474	151 560	155 223	184 376	186 235
Omløpsmidler, skogbruk	1 309	1 958	7 544	1 572	717
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	95	42	210	143	4 542
Omløpsmidler, andre næringer	24 722	43 668	97 512	73 878	84 842
Omløpsmidler i alt	580 123	561 468	898 910	983 872	958 886
Anleggsmidler, jordbruk	1 146 909	1 127 927	1 191 029	1 241 224	1 360 927
Anleggsmidler, skogbruk	99 720	101 491	88 503	91 753	101 045
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	55 050	65 034	106 587	41 840	52 908
Anleggsmidler, andre næringer					
Privat hovedbygninger	503 467	495 942	517 891	528 832	498 438
Privat, annet	95 693	118 931	118 422	142 838	144 455
Anleggsmidler i alt	1 900 839	1 909 326	2 022 431	2 046 486	2 157 773
Eiendeler i alt	2 480 963	2 470 794	2 921 341	3 030 358	3 116 658
Eiendeler i jordbruket	1 295 383	1 279 487	1 346 251	1 425 600	1 547 163
Kortsiktig gjeld	187 360	194 994	199 820	217 722	172 002
Langsiktig gjeld	621 647	615 697	484 174	549 209	624 016
Gjeld i alt	809 008	810 690	683 993	766 931	796 018
Endring i året, kroner	56 352	-10 926	27 693	36 506	-5 626
Egenkapital	1 671 955	1 660 104	2 237 348	2 263 427	2 320 641
Egenkapitalprosent	67	67	77	75	74
Endring i året (sparing)	85 018	8 239	206 727	142 698	152 117
Arbeidskapital	392 763	366 474	699 090	766 150	786 883
Endring i året	29 533	-57 321	155 705	71 258	68 095
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform melk/samdrift - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 10a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	Samdrifter				Store bruk
	2006	2007	2008	2009	2009
Antall bruk	10	9	12	11	13
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	78,5	97,6	104,1	108,6	58,8
Grovfôr, daa	439,5	471,7	490,3	477,7	433,9
Annet areal, daa				0,7	
Jordbruksareal, daa	518,0	569,2	594,3	587,1	492,8
- herav leid areal, daa	163,4	193,3	208,8	213,8	195,2
Korn, FEm pr daa	360	294	414	336	578
Grovfôr, FEm pr daa	413	376	443	479	471
Jordbruksareal, FEm pr daa	405	362	438	449	484
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	32,6	33,3	37,9	36,9	38,0
Kumelk, liter omsatt	202 054	218 243	257 090	265 131	264 386
Melkekvote	203 934	204 096	251 722	260 291	265 242
Produsert melk pr årsku, kg	7 003	7 110	7 394	7 991	7 767
Storfekjøtt, kg omsatt	12 468	12 115	11 592	12 079	8 945
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	3 735	3 861	3 527	3 504	2 618
Ektefelle	387	311	269	258	782
Barn under 17 år	15		8	52	52
Sum familie	4 137	4 172	3 804	3 814	3 451
Leid arbeid	558	571	739	803	900
Sum timer i jordbruket	4 695	4 743	4 544	4 617	4 351
Sum timer familie i skogbruket	74	19	33	46	35
Sum timer i tilleggsnæring	153	157	229	191	116
Familiens arbeid på nyanlegg	115		21	38	8
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 917	1 589	1 749	1 980	1 163
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,69	1,47	1,84	1,98	2,16
Havre, kr pr kg		1,61		1,76	
Kumelk, kr pr l	3,53	3,76	3,89	4,00	4,01
Kukjøtt, kr pr kg	28,11	29,47	32,16	33,91	35,49
Annet storfekjøtt, kr pr kg	35,04	37,20	39,29	42,71	41,54

Tabell 10b. Nettoinvesteringer

År	Samdrifter				Store bruk
	2006	2007	2008	2009	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-2 600	7 931	6 190	125 089	3 708
Driftsbygninger	-63 066	-71 190	-59 099	37 446	-57 488
Maskiner og redskap	2 036	87 265	-17 319	-2 086	81 868
Melkekvote (ku og geit)	22 854	25 078	6 789	6 386	105 208
Sum nettoinvesteringer	-40 775	49 084	-63 440	166 835	133 295

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk/samdrift - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 10c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	Samdrifter				Store bruk
	2006	2007	2008	2009	2009
Korn	48 901	41 944	82 217	82 152	68 890
Andre planteprodukter	16 768	19 755	50 469	49 489	43 089
Planteprodukter i alt	65 669	61 698	132 687	131 641	111 979
Storfe, melk	712 819	820 554	1 000 571	1 061 378	1 061 186
Storfe, livdyr	39 034	13 797	34 400	35 202	43 200
Kuslakt	110 034	130 124	171 085	166 573	172 655
Annet storfeslakt	284 850	340 444	311 481	302 051	213 282
Andre inntekter, husdyrholdet	107	2 992	1 725	1 460	
Husdyrprodukt i alt	1 146 845	1 307 910	1 519 262	1 566 664	1 490 322
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	88 376	114 150	112 320	106 658	87 690
Arealtilskudd, grovfôr	45 872	55 049	46 606	46 883	34 659
Arealtilskudd, kom	16 518	21 251	26 827	22 185	14 288
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	120 734	133 474	128 141	135 266	123 731
Bunnfradrag	-9 500	-8 889	-6 667	-5 182	-3 462
Driftstilskudd melk/Driftstilsk. kjøttfeprod.	124 675	116 433	92 161	87 800	65 800
Distriktstilskudd storfe	81 146	110 834	101 803	105 860	85 864
Distriktstilskudd sau		206	61	441	
Grunntilskudd sau		53	15	139	
Beitetilskudd	3 659	9 587	15 175	16 127	16 255
Regionale miljøtilskudd	3 691	4 579	6 337	5 321	7 823
Refunderte avløserutgifter	84 902	61 555	72 632	61 696	72 345
Andre tilskudd	14 462	9 215	4 388		10 517
Tilskudd i alt	574 536	627 497	599 801	583 195	515 509
Leieinntekter, traktor og redskap	16 010	32 290	37 810	29 700	24 268
Andre inntekter	1 478	1 243	7 650		
Produksjonsinntekter i alt	1 804 538	2 030 637	2 297 210	2 311 201	2 142 079

Tabell 10d. Kostnader pr bruk

År	Samdrifter				Store bruk
	2006	2007	2008	2009	2009
Kraftfôr	310 358	343 501	408 902	431 767	424 249
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	26 977	23 739	28 035	39 773	43 102
Såvarer	21 088	14 238	22 165	11 694	15 427
Handelsgjødtsel og kalk	65 993	77 293	86 687	95 248	93 870
Plantevernmidler	6 056	1 124	3 242	6 431	4 529
Konserveringsmidler	12 597	10 445	18 299	21 067	14 731
Andre forbruksartikler m.v.	82 458	88 093	119 030	120 279	105 544
Kjøp av dyr	53 514	38 866	27 629	16 505	19 768
Sum variable kostnader	579 040	597 299	713 989	742 764	721 220
Leid arbeid	71 730	86 633	85 842	79 949	97 072
Drivstoff	37 619	36 227	51 837	44 231	34 269
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 846	12 855	17 639	10 004	6 540
Vedl.h. driftsbygninger	48 506	31 271	78 355	53 790	103 251
Vedl.h. traktor og maskiner	70 858	97 436	76 159	84 433	68 253
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 962	735	893	933	1 022
Avskr. driftsbygninger	92 389	78 461	111 491	119 134	124 778
Avskr. traktor og maskiner	47 716	50 670	58 401	53 451	63 860
Maskinleie	50 939	82 031	111 322	125 762	126 942
Leie av dyr ²⁾			376		
Leie av bygninger ²⁾				227	
Leie av kvote ²⁾			7 837	9 043	16 160
Andre faste kostnader	171 987	183 817	214 196	209 297	167 295
Sum faste kostnader	600 553	660 138	814 346	790 255	809 441
Kostnader i alt	1 179 593	1 257 436	1 528 335	1 533 019	1 530 660
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,98	1,24	1,12	1,11	1,19
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,02	1,17	1,14	1,10	1,08
Netto mekaniseringskostnader pr daa	396	450	492	498	578

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk/samdrift - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 10e. Resultatregning

År	Samdrifter				Store bruk
	2006	2007	2008	2009	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	624 945	773 201	768 875	778 181	611 418
- Renter av jordbruksaktiva	109 656	137 530	235 224	121 240	135 644
Familiens arbeidsfortjeneste	515 289	635 671	533 651	656 941	475 774
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	226 494	281 100	247 632	300 264	235 113
Lønnsevne	587 018	722 304	619 493	736 891	572 846
Lønnsevne pr. time	125,02	152,29	136,34	159,60	131,67
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	253 673	305 610	289 877	304 812	251 407
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	252 228	309 109	291 424	312 101	244 984
Regnskaps sammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	624 945	773 201	768 875	778 181	611 418
Driftsoverskudd, skogbruk	3 073	858	13 215	9 444	- 1 126
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	23 488	40 809	55 772	40 595	50 012
Driftsoverskudd, andre næringer	72 456	41 014	60 381	130 362	62 397
Lønnsinntekt	299 369	307 380	340 264	376 695	228 149
Pensjoner og sykepenger	34 049	50 579	82 917	51 974	26 131
Gevinst/utbytte verdipapir	1 510	13 731	4 912	2 603	- 1 025
Familiens arbeid på nyanlegg	16 521		3 340	6 200	1 264
Renteinntekter	9 004	18 012	37 030	25 000	7 056
- Renteutgifter	75 506	116 384	213 356	143 504	142 255
- Kårutgifter	10 216	7 372	16 473	19 027	14 764
Nettoinntekt	998 694	1 121 828	1 136 875	1 258 522	827 258
Privatforbruk ekskl. skatt	705 657	646 740	766 345	719 806	441 932
Betalte skatter	254 319	281 877	288 906	344 067	175 320

Tabell 10f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	Samdrifter				Store bruk
	2006	2007	2008	2009	2009
Kontanter og bankinnskudd	522 179	512 240	647 692	802 034	277 129
Andre krav	114 618	238 622	317 106	261 476	237 591
Omløpsmidler, jordbruk	354 264	376 907	459 365	476 838	381 256
Omløpsmidler, skogbruk					18
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 820	7 600	9 342	5 127	3 418
Omløpsmidler, andre næringer	299 769	230 342	215 743	223 511	33 569
Omløpsmidler i alt	1 293 650	1 365 710	1 649 249	1 768 986	932 981
Anleggsmidler, jordbruk	2 365 167	2 421 861	3 496 566	3 660 100	4 239 681
Anleggsmidler, skogbruk	69 381	50 148	64 580	69 958	154 441
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	111 263	23 646	20 138	42 442	46 601
Anleggsmidler, andre næringer	2 000	1 944	269 656	282 385	
Privat hovedbygninger	559 582	581 254	584 544	808 232	676 015
Privat, annet	175 078	333 638	446 248	489 674	180 833
Anleggsmidler i alt	3 282 470	3 412 492	4 881 731	5 352 792	5 297 571
Eiendeler i alt	4 576 121	4 778 202	6 530 979	7 121 778	6 230 552
Eiendeler i jordbruket	2 719 430	2 798 769	3 955 931	4 136 937	4 620 936
Kortsiktig gjeld	313 646	519 581	722 039	471 759	468 506
Langsiktig gjeld	1 764 050	1 941 580	2 873 863	3 250 823	2 793 405
Gjeld i alt	2 077 696	2 461 161	3 595 902	3 722 581	3 261 912
Endring i året, kroner	-138 131	139 884	26 337	303 774	-35 253
Egenkapital	2 498 425	2 317 041	2 935 077	3 399 197	2 968 640
Egenkapitalprosent	55	48	45	48	48
Endring i året (sparing)	94 415	240 274	241 712	161 267	220 812
Arbeidskapital	980 004	846 129	927 210	1 297 228	464 475
Endring i året	-4 345	20 715	11 192	83 014	-17 533
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %	3,0 %

Driftsform ammeku - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 11a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	10	12	13	12	13
Brukers alder	42	41	42	44	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	59,6	68,1	49,2	43,9	35,1
Grovfôr, daa	223,4	218,9	242,8	268,1	308,3
Annet areal, daa	0,1	0,1			1,8
Jordbruksareal, daa	283,0	287,1	292,1	312,0	345,2
- herav leid areal, daa	41,7	61,9	73,8	99,3	115,5
Korn, FEm pr daa	413	315	321	523	456
Grovfôr, FEm pr daa	428	345	298	339	306
Jordbruksareal, FEm pr daa	422	338	302	365	320
Husdyrproduksjon					
Antall kalvinger	22,1	19,2	22,8	24,6	24,5
Kumelk, liter omsatt					
Melkekvote					
Produsert melk pr årsku, kg					
Storfekjøtt, kg omsatt	4 057	5 063	5 280	4 682	5 325
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 147	1 168	1 228	1 289	1 304
Ektefelle	104	176	138	114	97
Barn under 17 år	32	4	15	3	4
Sum familie	1 283	1 348	1 380	1 405	1 405
Leid arbeid	301	218	282	271	341
Sum timer i jordbruket	1 584	1 566	1 662	1 676	1 746
Sum timer familie i skogbruket	71	89	69	81	96
Sum timer i tilleggsnæring	86	118	164	249	198
Familiens arbeid på nyanlegg			77	78	65
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 711	2 004	2 056	1 813	1 955
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,67	1,62	1,65	1,80	2,15
Havre, kr pr kg					
Kumelk, kr pr l					
Kukjøtt, kr pr kg	27,41	27,94	30,18	34,16	37,34
Annet storfekjøtt, kr pr kg	36,73	37,19	39,80	44,30	47,53

Tabell 11b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-317	20 497	5 931	4 697	1 702
Driftsbygninger	-14 761	-8 318	8 934	173 431	48 397
Maskiner og redskap	1 281	-11 028	25 105	5 442	67 719
Melkekvote (ku og geit)			-4 615		
Sum nettoinvesteringer	-13 797	1 151	35 355	183 570	117 819

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform ammeku - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 11c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	37 719	34 479	28 756	30 544	33 364
Andre planteprodukter	5 945	1 153	6 985	29 998	6 716
Planteprodukter i alt	43 664	35 632	35 741	60 542	40 080
Storfe, melk					
Storfe, livdyr	43 772	54 622	69 906	48 513	52 073
Kuslakt	62 682	37 825	47 549	52 061	70 518
Annet storfeslakt	71 930	131 819	122 709	174 134	198 436
Andre inntekter, husdyrholdet		23	213		3 341
Husdyrprodukt i alt	178 383	224 289	240 376	274 707	324 368
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	51 176	47 208	59 920	56 500	57 226
Arealtilskudd, grovfôr	20 879	20 249	27 311	30 588	32 567
Arealtilskudd, korn	13 552	12 760	11 905	12 576	7 581
Arealtilskudd, annet	10	13			
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	76 814	74 289	81 335	81 923	101 579
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000	-3 000
Driftstilskudd til kjøttproduksjon	21 263	20 213	25 350	30 353	35 386
Distriktstilskudd storfe	10 466	11 234	15 630	17 380	21 901
Distriktstilskudd sau					
Grunntilskudd sau			33		
Beitetilskudd	5 725	5 405	12 488	22 793	25 917
Regionale miljøtilskudd		2 580	3 619	1 651	14 241
Refunderte avløserutgifter	36 544	17 867	24 261	28 699	30 915
Andre tilskudd	2 987	2 285	1 627	6 561	18 734
Tilskudd i alt	233 916	209 103	258 478	285 023	343 047
Leieinntekter, traktor og redskap	11 144	8 575	6 754	13 390	17 302
Andre inntekter			2 308	7 833	2 800
Produksjonsinntekter i alt	467 107	477 598	543 657	641 495	727 597

Tabell 11d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	27 877	31 743	35 178	46 746	56 865
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	8 789	15 837	10 534	12 182	27 161
Såvarer	9 163	7 893	9 042	10 051	6 880
Handelsgjødsele og kalk	27 681	31 858	33 883	39 594	44 274
Plantevernmidler	3 041	2 227	1 659	2 969	4 102
Konserveringsmidler	5 034	4 382	6 559	9 001	1 842
Andre forbruksartikler m.v.	20 252	24 898	22 329	29 611	32 273
Kjøp av dyr	9 461	43 389	17 721	30 964	34 738
Sum variable kostnader	111 298	162 228	136 905	181 119	208 135
Leid arbeid	35 039	20 538	26 860	26 783	41 145
Drivstoff	15 987	16 440	17 991	22 297	24 586
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 880	2 648	6 169	3 028	6 070
Vedl.h. driftsbygninger	17 812	15 240	17 727	28 454	17 059
Vedl.h. traktor og maskiner	45 903	39 604	44 344	34 637	40 483
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	317	389	551	703	649
Avskr. driftsbygninger	18 106	23 534	26 522	31 533	37 252
Avskr. traktor og maskiner	38 206	38 341	32 318	33 918	34 828
Maskinleie	17 576	40 832	62 553	61 306	58 660
Leie av dyr ²⁾				42	
Leie av bygninger ²⁾			3 092	1 875	231
Andre faste kostnader	55 568	68 219	73 602	82 788	86 940
Sum faste kostnader	247 393	265 784	311 729	327 363	347 902
Kostnader i alt	358 691	428 011	448 635	508 482	556 037
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,95	1,42	1,86	1,36	1,36
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk					
Netto mekaniseringskostnader pr daa	401	481	563	497	433

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform ammeku - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 11e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	108 416	49 586	95 022	133 013	171 560
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	35 493	53 737	66 647	95 175	47 153
Familiens arbeidsfortjeneste	72 923	- 4 151	28 375	37 838	124 407
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	96 926	- 5 334	35 000	46 492	152 162
Lønnsevne	107 963	16 387	55 235	64 621	165 552
Lønnsevne pr. time	68,16	10,47	33,23	38,56	94,83
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	142 250	46 330	99 386	132 924	203 492
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	115 753	24 133	77 316	115 433	185 181
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	108 416	49 586	95 022	133 013	171 560
Driftsoverskudd, skogbruk	6 514	18 101	1 898	23 100	4 214
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	17 887	33 014	34 968	42 239	30 611
Driftsoverskudd, andre næringer	5 114	12 867	6 522	59 523	35 453
Lønnsinntekt	281 112	408 754	465 591	389 567	390 434
Pensjoner og sykepenger	13 141	106	11 627	23 228	21 622
Gevinst/utbytte verdipapir	22 552	26 125	2 234	- 7 574	14 131
Familiens arbeid på nyanlegg			11 572	12 392	10 811
Renteinntekter	5 021	7 702	12 479	22 605	13 929
- Renteutgifter	28 837	50 583	58 993	65 884	34 876
- Kårutgifter	14 187	14 723	13 419	16 444	10 031
Nettoinntekt	416 733	490 950	569 502	615 764	647 859
Privatforbruk ekskl. skatt	363 196	357 311	432 943	417 548	407 375
Betalte skatter	109 331	155 508	164 632	134 071	146 905

Tabell 11f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	478 021	446 123	433 045	379 617	466 011
Andre krav	47 542	89 796	111 362	104 440	101 200
Omløpsmidler, jordbruk	149 253	145 310	126 775	192 964	184 516
Omløpsmidler, skogbruk	125	1 467	1 585	897	1 398
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 000	3 671	1 468	1 698	2 161
Omløpsmidler, andre næringer	94 417	234 924	213 484	339 457	375 963
Omløpsmidler i alt	770 357	921 290	887 718	1 019 072	1 131 248
Anleggsmidler, jordbruk	1 022 170	1 201 913	1 207 598	1 520 402	1 456 237
Anleggsmidler, skogbruk	66 706	123 466	132 841	146 006	146 326
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	54 359	119 699	161 295	107 606	116 511
Anleggsmidler, andre næringer	53 307	54 407	45 234	43 600	36 909
Privat hovedbygninger	353 215	389 618	391 513	405 610	490 812
Privat, annet	110 706	173 318	233 826	154 637	275 410
Anleggsmidler i alt	1 660 464	2 062 421	2 172 307	2 377 860	2 522 205
Eiendeler i alt	2 430 820	2 983 711	3 060 025	3 396 932	3 653 453
Eiendeler i jordbruket	1 171 423	1 347 223	1 334 373	1 713 366	1 640 752
Kortsiktig gjeld	127 313	158 121	173 040	99 350	136 631
Langsiktig gjeld	682 040	1 289 363	1 220 031	1 088 651	1 062 173
Gjeld i alt	809 353	1 447 483	1 393 071	1 188 001	1 198 805
Endring i året, kroner	118 227	263 373	158 923	-14 149	160 156
Egenkapital	1 621 467	1 536 228	1 666 955	2 208 931	2 454 649
Egenkapitalprosent	67	51	54	65	67
Endring i året (sparing)	-29 789	8 278	-7 773	122 151	143 514
Arbeidskapital	643 043	763 169	714 679	919 723	994 617
Endring i året	150 885	187 026	45 962	185 680	-208
¹⁾ Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform korn - Trøndelag - Flatbygder, alle bruk

Tabell 12a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	13	13	13	15	16
Brukers alder	48	48	49	50	52
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	259,2	274,8	252,7	257,5	271,8
Havre, daa	28,9	35,8	39,6	44,3	23,5
Hvete, daa	13,1	3,1	8,5		9,2
Annet korn, daa			4,6		
Oljefrø og tørre erter, daa				3,3	2,7
Korn i alt, daa	301,2	313,7	305,4	305,2	307,2
Grovfôr, daa	2,7	2,7	8,5	13,5	12,4
Annet areal i alt, daa	5,5	6,2	6,2	7,1	5,0
Jordbruksareal, daa	309,4	322,6	320,1	325,8	324,6
- herav leid areal, daa	16,5	19,8	19,8	22,9	23,9
Bygg, kg pr daa	430	403	356	473	423
Havre, kg pr daa	341	448	334	398	400
Hvete, kg pr daa	654	255	531		536
Oljefrø, kg pr daa					
Korn ialt, FEm pr daa	1) 415	388	348	441	410
Grovfôr, FEm pr daa	52	52	27	373	457
Jordbruksareal, FEm pr daa	416	389	344	438	415
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	801	842	837	848	819
Ektefelle	48	53	58	50	44
Barn under 17 år		6	5	2	3
Sum familie	848	901	900	900	865
Leid arbeid	222	199	285	250	237
Sum timer i jordbruket	1 071	1 100	1 185	1 150	1 102
Sum timer familie i skogbruket	34	57	38	51	45
Sum timer i tilleggsnæring	55	77	63	77	62
Familiens arbeid på nyanlegg	12		9	0	
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	2 424	2 535	2 486	2 501	2 458
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,70	1,76	1,76	1,96	2,10
Havre, kr pr kg	1,83	1,68	1,90	1,98	2,18
Hvete, kr pr kg	2,04	1,84	1,81		1,95

Tabell 12b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	-1 481	3 784	-1 481	8 217	-4 076
Driftsbygninger	-4 689	-13 947	15 333	-11 411	-3 118
Maskiner og redskap	6 985	-14 497	33 359	22 116	-10 304
Sum nettoinvesteringer	815	-24 660	47 212	18 922	-17 498

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform korn - Trøndelag - Flatbygder, alle bruk

Tabell 12c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Bygg	189 483	182 906	150 401	247 852	241 413
Havre	16 219	27 506	22 522	35 841	18 278
Hvete	17 315	-1 323	9 707	0	11 518
Annet korn, oljefrø og tørre erter			5 456	3 686	5 939
Andre planteprodukter	18 571	14 864	34 442	43 718	39 676
Planteprodukter i alt	241 588	223 954	222 529	331 098	316 823
Storfeslakt					
Andre inntekter, husdyrholdet	1 444			112	13
Husdyrprodukt i alt	1 444			112	13
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	60 776	59 754	63 737	63 061	61 920
Arealtilskudd, grovfôr	267			908	1 095
Arealtilskudd, korn	67 643	72 866	74 454	76 641	75 706
Arealtilskudd, annet	277	273	312	333	331
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	1 151				74
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 385	-4 000	-3 000
Beitetilskudd					94
Regionale miljøtilskudd		2 236		1 268	19 525
Andre tilskudd	20 417	23 010	30 162	42 267	19 459
Tilskudd i alt	145 031	153 138	163 280	180 477	175 203
Leieinntekter, traktor og redskap	1 889	2 228	729	7 362	8 952
Andre inntekter	2 302		583	267	250
Produksjonsinntekter i alt	392 254	379 320	387 122	519 316	501 242

Tabell 12d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Førkostnader i alt	- 324			- 51	500
Såvarer	13 624	20 883	18 135	24 214	21 712
Handelsgjødsel og kalk	33 214	33 214	39 628	34 232	62 096
Plantevernmidler	7 863	12 233	8 870	8 052	10 799
Konserveringsmidler	- 7		88		
Andre forbruksartikler m.v.	3 532	3 999	4 644	6 143	3 585
Kjøp av dyr					
Sum variable kostnader	57 901	70 329	71 365	72 590	98 692
Leid arbeid	9 432	6 082	11 321	9 997	10 699
Drivstoff	13 606	14 458	15 238	17 729	16 413
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 468	4 976	3 455	2 455	5 116
Vedl.h. driftsbygninger	11 959	10 991	8 224	12 142	12 733
Vedl.h. traktor og maskiner	28 920	28 697	25 274	35 351	30 923
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 481	1 481	1 481	1 374	1 289
Avskr. driftsbygninger	20 075	16 255	17 352	24 569	25 283
Avskr. traktor og maskiner	35 829	39 159	40 004	44 431	46 382
Maskinleie	11 818	20 540	26 509	23 372	28 724
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			769	67	
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	51 412	55 169	57 155	61 960	66 607
Sum faste kostnader	187 001	197 809	206 783	233 446	244 169
Kostnader i alt	244 902	268 137	278 148	306 035	342 861
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,74	0,89	1,09	0,94	0,93
Netto mekaniseringskostnader pr daa	308	345	375	412	385

1) Var tidligere en del av arealtilskuddet

2) Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform korn - Trøndelag - Flatbygder, alle bruk

Tabell 12e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	147 353	111 183	108 974	213 281	158 381
- Renter av jordbruksaktiva	30 725	42 774	53 227	74 322	38 182
Familiens arbeidsfortjeneste	116 628	68 408	55 747	138 959	120 200
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	217 132	121 063	94 240	240 401	217 807
Lønnsevne	126 060	74 490	67 068	148 956	130 899
Lønnsevne pr. time	117,73	67,74	56,61	129,53	118,75
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	237 985	157 221	141 515	294 706	241 613
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	239 581	155 065	134 486	300 495	242 188

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	147 353	111 183	108 974	213 281	158 381
Driftsoverskudd, skogbruk	11 297	- 10 400	20 499	- 5 698	16 615
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	47 784	56 816	80 112	97 554	25 659
Driftsoverskudd, andre næringer	5 985	20 151	2 676	23 483	20 401
Lønnsinntekt	495 403	543 380	546 438	580 847	567 716
Pensjoner og sykepenger	28 277	14 636	55 281	26 320	52 739
Gevinst/utbytte verdipapir	39 233	383	- 29 722	- 9 959	- 10 611
Familiens arbeid på nyanlegg	1 713		1 397	53	
Renteinntekter	10 289	7 020	17 535	22 529	13 597
- Renteutgifter	43 657	59 543	77 132	92 348	47 566
- Kårutgifter	8 676	8 399	9 006	12 997	10 600
Nettoinntekt	735 002	675 227	717 051	843 065	786 331
Privatforbruk ekskl. skatt	521 648	531 016	569 521	553 476	618 105
Betalte skatter	219 238	210 882	182 669	206 769	226 644

Tabell 12f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	283 839	379 490	389 582	429 340	464 196
Andre krav	93 795	136 447	140 202	58 561	74 297
Omløpsmidler, jordbruk	135 528	151 569	111 393	137 060	157 417
Omløpsmidler, skogbruk		154	1 058	707	297
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 949	4 385	3 150	4 550	4 216
Omløpsmidler, andre næringer	168 628	188 893	132 830	143 342	63 559
Omløpsmidler i alt	685 739	860 938	778 214	773 559	763 981
Anleggsmidler, jordbruk	890 187	909 457	956 669	1 131 407	1 111 105
Anleggsmidler, skogbruk	105 589	118 807	123 030	111 375	80 279
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	368 147	363 532	317 852	272 105	67 209
Anleggsmidler, andre næringer	8 340	8 248	33 200	32 208	29 399
Privat hovedbygninger	551 451	498 014	521 466	545 917	474 744
Privat, annet	316 780	383 515	369 263	511 530	496 384
Anleggsmidler i alt	2 240 493	2 281 572	2 321 479	2 604 541	2 259 120
Eiendeler i alt	2 926 232	3 142 510	3 099 693	3 378 100	3 023 101
Eiendeler i jordbruket	1 025 715	1 061 025	1 068 062	1 268 467	1 268 522
Kortsiktig gjeld	125 757	164 388	127 745	129 319	140 769
Langsiktig gjeld	1 323 591	1 474 820	1 483 537	1 438 746	1 008 458
Gjeld i alt	1 449 348	1 639 208	1 611 282	1 568 065	1 149 227
Endring i året, kroner	46 490	145 551	-28 539	32 498	64 986
Egenkapital	1 476 885	1 503 303	1 488 411	1 810 035	1 873 874
Egenkapitalprosent	50	48	48	54	62
Endring i året (sparing)	63 620	-27 814	-5 687	130 916	-6 656
Arbeidskapital	559 982	696 550	650 469	644 240	623 212
Endring i året	43 288	152 313	-36 876	17 667	40 770
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsformer korn og svin - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 13a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	12	12	12	12	12
Brukers alder	46	47	48	47	48
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	220,8	226,0	228,3	247,9	249,5
Havre, daa	22,5	27,9	15,7	19,3	13,5
Hvete, daa	9,6	4,2		2,5	3,3
Annet korn, daa	3,3				
Oljefrø og tørre erter, daa	7,5	3,3			
Korn i alt, daa	263,7	261,4	243,9	269,8	266,3
Grovfôr, daa	0,7	4,0	8,4	11,4	11,2
Annet areal i alt, daa	3,4	3,4	5,1	3,6	1,6
Jordbruksareal, daa	267,8	268,8	257,4	284,8	279,1
- herav leid areal, daa	40,9	45,8	39,8	39,5	42,6
Bygg, kg pr daa	330	373	325	442	401
Havre, kg pr daa	317	333	274	376	370
Hvete, kg pr daa	568	452		467	375
Oljefrø, kg pr daa	222	375			
Korn ialt, FEm pr daa	329	379	311	426	396
Grovfôr, FEm pr daa	358	252	351	339	347
Jordbruksareal, FEm pr daa	325	372	306	417	391
Husdyrproduksjon					
Antall avlsgriser	45,3	45,6	48,3	51,3	52,8
Antall smågriskull	92	88	95	97	102
Salgbare smågriser	918	881	918	913	1020
Antall smågris omsatt	309	123	223	186	157
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	41 425	51 708	47 176	57 155	62 433
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 954	1 922	1 920	2 055	1 938
Ektefelle	455	458	363	334	407
Barn under 17 år	22	34	35	33	34
Sum familie	2 432	2 414	2 317	2 422	2 378
Leid arbeid	537	580	569	694	644
Sum timer i jordbruket	2 969	2 994	2 886	3 117	3 022
Sum timer familie i skogbruket	43	65	54	42	40
Sum timer i tilleggsnæring	38	41	38	42	54
Familiens arbeid på nyanlegg	125	138	150	17	
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 044	1 130	1 035	1 181	1 153
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,70	1,78	1,67	1,97	2,01
Havre, kr pr kg	1,62	1,77	1,70	1,82	2,10
Hvete, kr pr kg	1,82	1,87			
Oljefrø og tørre erter, kr pr kg	3,00	-1,00			
Smågris for salg, kr pr stk.	721	683	807	887	799
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,27	19,97	22,51	23,12	23,32

Tabell 13b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	2 695	-7 929	-2 913	-2 621	5 983
Driftsbygninger	326 392	3 443	198 419	186 128	-102 096
Maskiner og redskap	8 040	6 248	11 574	51 109	22 466
Sum nettoinvesteringer	337 126	1 761	207 080	234 616	-73 647

1) Inkl. nyttet halmaving

Driftsformer korn og svin - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 13c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Bygg	124 643	138 758	118 744	208 087	198 760
Havre	6 469	15 478	9 085	12 584	12 077
Hvete	10 784	2 541		1 167	3 200
Annet korn, oljefrø og tørre erter	5 126	-1 250	-3 750		
Andre plante produkter	4 122	7 251	10 551	7 145	3 609
Plante produkter i alt	151 143	162 778	134 630	228 983	217 646
Smågriser	242 435	62 166	214 175	158 633	156 750
Slaktegriser	853 699	1 060 663	1 106 235	1 331 814	1 439 674
Avlsgriser	104 935	118 911	129 635	143 547	71 928
Andre inntekter, husdyrholdet	84	386	- 33		
Husdyrprodukt i alt	1 201 153	1 242 125	1 450 011	1 633 994	1 668 352
Kulturlandskapsstilskudd ¹⁾	54 553	51 846	51 644	54 290	52 207
Arealtilskudd, grovfôr	1 764	441	883	1 543	751
Arealtilskudd, korn	61 578	63 259	59 304	63 582	65 579
Arealtilskudd, annet	42	125	125	138	138
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	30 463	38 127	42 876	47 646	47 832
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 583	-4 000	-3 000
Beitetilskudd			67	142	
Regionale miljøtilskudd		2 087	2 927	3 941	12 827
Refunderte avløserutgifter	38 081	43 264	45 870	55 737	58 399
Andre tilskudd	30 395	28 177	22 130	20 144	
Tilskudd i alt	211 375	222 325	220 243	243 161	234 731
Leieinntekter, traktor og redskap	8 125	7 027	6 780	9 797	10 332
Andre inntekter	3 915	7 417	7 104	3 788	404
Produksjonsinntekter i alt	1 575 712	1 641 671	1 818 768	2 119 723	2 131 466

Tabell 13d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	575 808	641 397	659 575	793 603	919 766
Andre fôr kostnader inkl. beiteleie	456	378	487	542	608
Såvarer	13 154	16 675	7 325	15 097	12 424
Handelsgjødsel og kalk	14 176	17 055	15 954	24 852	39 998
Plantevernmidler	5 419	8 128	4 536	7 194	7 361
Konserveringsmidler				131	144
Andre forbruksartikler m.v.	89 148	84 973	89 008	93 484	104 375
Kjøp av gris	75 159	68 521	82 965	136 135	132 166
Kjøp av andre husdyr					
Sum variable kostnader	773 321	837 126	859 850	1 071 038	1 216 842
Leid arbeid	60 536	65 895	73 546	86 889	77 793
Drivstoff	15 961	18 747	18 797	30 023	24 209
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	9 048	4 391	2 785	4 300	11 166
Vedl.h. driftsbygninger	33 519	27 309	23 687	35 945	27 910
Vedl.h. traktor og maskiner	32 000	36 209	33 455	42 565	42 034
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 659	3 059	2 913	2 621	2 236
Avskr. driftsbygninger	96 764	101 951	111 155	130 502	126 196
Avskr. traktor og maskiner	28 610	31 217	34 281	41 998	42 806
Maskinleie	17 219	17 679	17 913	22 412	20 501
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			983		200
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	118 032	129 260	128 162	151 153	150 745
Sum faste kostnader	415 348	435 717	447 677	548 407	525 796
Kostnader i alt	1 188 668	1 272 843	1 307 527	1 619 445	1 742 638
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,07	1,07	1,41	1,24	1,19
Netto mekaniseringskostnader pr daa	349	399	432	517	467

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsformer korn og svin - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 13e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	387 043	368 828	511 241	500 278	388 828
- Renter av jordbruksaktiva 1)	78 051	110 843	141 312	206 839	103 794
Familiens arbeidsfortjeneste	308 992	257 985	369 929	293 439	285 034
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	226 069	189 622	283 831	210 913	209 621
Lønnsevne	369 528	323 880	443 475	380 329	362 827
Lønnsevne pr. time	124,48	108,18	153,67	122,03	120,08
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	247 731	231 671	329 739	274 936	229 648
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	247 337	227 885	339 290	271 366	219 374

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	387 043	368 828	511 241	500 278	388 828
Driftsoverskudd, skogbruk	3 487	39 629	15 054	13 855	9 373
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	15 493	13 181	9 641	11 875	14 165
Driftsoverskudd, andre næringer	1 792	11 267	4 758	500	817
Lønnsinntekt	200 895	226 271	214 557	252 469	254 694
Pensjoner og sykepenger	16 698	17 875	7 460	17 271	2 233
Gevinst/utbytte verdipapir	2 728	138	88 787	12 743	3 609
Familiens arbeid på nyanlegg	18 561	20 453	22 706	2 485	
Renteinntekter	3 882	7 010	14 104	28 650	13 011
- Renteutgifter	65 810	80 527	100 626	170 769	123 230
- Kårutgifter	8 082	8 082	7 972	12 125	11 950
Nettoinntekt	576 687	616 043	779 711	657 232	551 548
Privatforbruk ekskl. skatt	465 213	462 098	440 656	507 880	509 527
Betalte skatter	164 585	162 382	142 899	178 247	181 401

Tabell 13f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	355 670	377 804	611 992	407 800	508 466
Andre krav	151 807	51 031	87 574	65 594	34 528
Omløpsmidler, jordbruk	359 283	354 889	400 199	487 970	488 302
Omløpsmidler, skogbruk		240	271	333	625
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	5 148	5 148	5 148	5 148	5 148
Omløpsmidler, andre næringer	60 924	70 157	201 940	227 902	234 876
Omløpsmidler i alt	932 831	859 269	1 307 125	1 194 745	1 271 946
Anleggsmidler, jordbruk	2 416 520	2 413 869	2 566 466	3 105 197	2 943 133
Anleggsmidler, skogbruk	67 263	99 449	96 839	113 377	112 841
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	15 950	15 383			
Anleggsmidler, andre næringer		5 766			
Privat hovedbygninger	514 839	510 349	470 460	566 725	543 504
Privat, annet	240 008	265 009	243 230	248 352	274 826
Anleggsmidler i alt	3 254 580	3 309 826	3 376 995	4 033 652	3 874 303
Eiendeler i alt	4 187 411	4 169 094	4 684 119	5 228 397	5 146 249
Eiendeler i jordbruket	2 775 802	2 768 758	2 966 665	3 593 167	3 431 435
Kortsiktig gjeld	437 193	473 457	450 047	492 437	522 057
Langsiktig gjeld	1 849 711	1 730 807	1 853 551	2 388 620	2 329 934
Gjeld i alt	2 286 904	2 204 264	2 303 598	2 881 057	2 851 991
Endring i året, kroner	557 397	-82 640	232 263	225 637	68 771
Egenkapital	1 900 507	1 964 831	2 380 521	2 347 340	2 294 258
Egenkapitalprosent	45	47	51	45	45
Endring i året (sparing)	-32 050	67 000	243 477	-43 190	-108 361
Arbeidskapital	495 638	385 812	857 077	702 309	749 888
Endring i året	105 715	-113 122	299 962	-142 766	-41 924
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

Driftsform sau - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 14a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall bruk	13	12	12	12	14
Brukers alder	45	47	47	47	44
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	3,2	4,2	5,2	5,3	4,6
Grovfôr, daa	229,8	230,5	217,3	248,4	246,2
Annet areal, daa				0,8	2,1
Jordbruksareal, daa	233,1	234,7	222,5	254,6	252,9
- herav leid areal, daa	64,4	88,8	83,5	101,5	82,3
Korn, FEm pr daa	1)	452	413	480	528
Grovfôr, FEm pr daa		280	310	308	292
Jordbruksareal, FEm pr daa		278	309	310	296
Husdyrproduksjon					
Antall vinterfôra sauer (vfs)	190	198	203	197	197
Antall gagnslam pr vfs	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
Kg kjøtt pr vfs	29	28	29	31	31
Ull, kg omsatt pr vfs	5,6	5,1	4,9	4,6	4,6
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 617	1 743	1 670	1 416	1 831
Ektefelle	579	594	670	594	304
Barn under 17 år	40	18	15	18	69
Sum familie	2 236	2 354	2 355	2 028	2 204
Leid arbeid	442	364	455	557	380
Sum timer i jordbruket	2 677	2 718	2 810	2 586	2 583
Sum timer familie i skogbruket	35	57	14	15	32
Sum timer i tilleggsnæring	101	136	75	25	39
Familiens arbeid på nyanlegg		47	25	183	41
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 065	1 219	1 098	1 664	1 569
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,44	1,49	1,56	1,74	1,74
Lammekjøtt, kr pr kg	32,51	34,06	39,17	43,64	42,55
Sauerkjøtt, kr pr kg	12,20	15,96	17,37	21,66	17,33
Ull, kr pr kg	31,96	32,40	34,40	33,06	30,12

Tabell 14b. Nettoinvesteringer

År	2005	2006	2007	2008	2009
Jord, grøfter og vannanlegg	3 699	-155	22 350	-150	-558
Driftsbygninger	29 439	10 836	48 850	184 265	77 843
Maskiner og redskap	40 881	3 477	9 113	42 653	27 029
Sum nettoinvesteringer	74 020	14 159	80 313	226 767	104 314

1) Inkl. nyttet halmaving

Driftsform sau - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 14c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Korn	1 504	1 646	2 585	4 578	2 901
Andre planteprodukter	10 656	13 910	10 326	13 239	13 159
Planteprodukter i alt	12 160	15 556	12 912	17 816	16 060
Sauer, livdyr	7 064	7 051	12 062	12 919	8 767
Saue- og lammeslakt	180 592	237 998	257 655	293 388	284 295
Ull	27 581	33 644	34 106	28 915	27 547
Andre inntekter, husdyrholdet	2 550	677	60	899	1 684
Husdyrprodukt i alt	217 788	279 370	303 884	336 122	322 294
Kulturlandskapsstilskudd ¹⁾	46 547	43 019	49 984	51 930	49 052
Arealtilskudd, grovfôr	34 118	32 087	33 137	37 500	38 265
Arealtilskudd, kom	508	812	988	967	829
Arealtilskudd, annet					
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	75 861	84 804	84 556	116 143	133 113
Bunnfradrag	-5 500	-5 000	-5 000	-4 333	-3 000
Distriktstilskudd sau	30 893	29 957	31 610	34 802	35 784
Grunntilskudd sau	20 219	20 925	23 010	22 268	22 301
Beitetilskudd	39 163	43 670	53 400	56 724	59 392
Regionale miljøtilskudd		3 825	7 388	9 681	12 612
Refunderte avløserutgifter	46 207	49 116	55 827	55 228	51 012
Andre tilskudd	2 731	26 690	8 676	4 988	2 662
Tilskudd i alt	290 747	329 904	343 575	385 898	402 022
Leieinntekter, traktor og redskap	16 023	3 579	2 617	3 402	4 084
Andre inntekter	1 577	2 107	417	417	3 707
Produksjonsinntekter i alt	538 295	630 515	663 404	743 655	748 166

Tabell 14d. Kostnader pr bruk

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kraftfôr	47 687	46 689	51 248	52 049	49 460
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 634	6 526	7 397	6 717	11 435
Såvarer	3 754	4 178	4 421	3 696	4 342
Handelsgjødsel og kalk	22 125	23 843	23 012	27 295	36 785
Plantevernmidler	904	601	840	1 123	756
Konserveringsmidler	2 001	1 858	2 941	2 905	3 280
Andre forbruksartikler m.v.	26 296	32 695	29 971	32 200	34 104
Kjøp av sau	131	450	1 490	397	820
Kjøp av andre husdyr					429
Sum variable kostnader	113 532	116 839	121 321	126 382	141 409
Leid arbeid	51 588	45 906	56 175	57 583	50 428
Drivstoff	16 580	19 249	16 358	19 739	16 398
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 057	1 498	4 536	7 229	2 859
Vedl.h. driftsbygninger	14 375	15 472	19 518	19 046	15 689
Vedl.h. traktor og maskiner	35 066	33 848	36 627	41 104	33 907
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	165	155	150	150	558
Avskr. driftsbygninger	19 866	20 178	23 134	32 283	29 739
Avskr. traktor og maskiner	37 588	37 431	38 706	42 393	42 965
Maskinleie	16 525	19 861	22 815	37 245	28 847
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾			1 262	125	
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	68 584	71 494	76 416	91 954	84 822
Sum faste kostnader	262 394	265 091	295 696	348 852	306 212
Kostnader i alt	375 926	381 930	417 017	475 235	447 621
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,53	1,65	1,86	2,12	1,65
Netto mekaniseringskostnader pr daa	425	510	576	626	514

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform sau - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 14e. Resultatregning

År	2005	2006	2007	2008	2009
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	162 369	248 585	246 388	268 420	300 545
- Renter av jordbruksaktiva 1)	25 239	34 304	46 812	72 399	37 640
Familiens arbeidsfortjeneste	137 130	214 281	199 576	196 021	262 905
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	108 168	162 111	148 775	161 245	212 214
Lønnsevne	188 718	260 186	255 751	253 604	313 333
Lønnsevne pr. time	70,48	95,73	91,00	98,08	121,29
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	136 195	187 378	183 660	203 486	227 377
Vederl. til fam. arb. og egenkap. pr årsv.	115 211	174 099	166 674	187 215	216 280
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	162 369	248 585	246 388	268 420	300 545
Driftsoverskudd, skogbruk	12 098	12 371	68 038	24 555	- 2 157
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	25 945	20 452	8 568	10 388	54 284
Driftsoverskudd, andre næringer	28 787	35 594	1 378	10 046	1 160
Lønnsinntekt	164 639	183 683	225 695	379 008	337 337
Pensjoner og sykepenger	33 845	49 304	47 252	32 970	17 525
Gevinst/utbytte verdipapir	14 916	29 140	11 264	- 50 117	7 002
Familiens arbeid på nyanlegg		6 544	3 529	27 211	6 456
Renteinntekter	2 916	6 065	10 785	17 599	6 206
- Renteutgifter	28 978	35 361	46 173	77 105	58 163
- Kårutgifter	8 231	7 416	8 452	10 925	7 564
Nettoinntekt	408 306	548 960	568 272	632 050	662 630
Privatforbruk ekskl. skatt	299 703	330 382	338 885	387 938	476 728
Betalte skatter	101 105	123 028	122 117	155 468	145 129

Tabell 14f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2005	2006	2007	2008	2009
Kontanter og bankinnskudd	253 704	298 205	369 509	375 997	297 684
Andre krav	88 729	83 095	74 178	110 193	86 116
Omløpsmidler, jordbruk	64 328	67 632	69 567	93 905	86 502
Omløpsmidler, skogbruk	38	42	699	492	36
Omløpsmidler, tilleggsnæringer		1 000	1 333	1 350	
Omløpsmidler, andre næringer	195 148	217 072	281 678	188 419	264 743
Omløpsmidler i alt	601 947	667 046	796 963	770 356	735 080
Anleggsmidler, jordbruk	808 879	802 050	912 030	1 245 101	1 215 478
Anleggsmidler, skogbruk	91 017	67 204	48 960	101 797	71 427
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	8 462	15 493	34 965	33 206	23 912
Anleggsmidler, andre næringer	5 385	7 280	5 833		
Privat hovedbygninger	374 033	343 002	439 084	382 211	376 616
Privat, annet	114 847	165 433	130 096	164 089	173 657
Anleggsmidler i alt	1 402 623	1 400 463	1 570 967	1 926 403	1 861 090
Eiendeler i alt	2 004 570	2 067 508	2 367 930	2 696 759	2 596 170
Eiendeler i jordbruket	873 207	869 682	981 596	1 339 006	1 301 980
Kortsiktig gjeld	124 403	98 211	103 485	145 651	117 773
Langsiktig gjeld	713 512	702 494	759 920	1 014 603	942 689
Gjeld i alt	837 915	800 705	863 405	1 160 254	1 060 462
Endring i året, kroner	160 527	22 815	32 309	56 270	60 008
Egenkapital	1 166 655	1 266 803	1 504 525	1 536 505	1 535 708
Egenkapitalprosent	58	61	64	57	59
Endring i året (sparing)	10 049	137 258	217 644	133 866	73 386
Arbeidskapital	477 544	568 834	693 478	624 705	617 307
Endring i året	73 888	104 465	103 027	-105 637	-11 560
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	3,0 %

14 Forklaring på faguttrykk

Anleggsmidler er eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk, det vil si, alle eiendeler unntatt omløpsmidler. Anleggsmidlene har en funksjonstid i foretaket på over ett år. Eksempler på anleggsmidler er jord- og skogbruksarealer, driftsbygninger, maskiner og produksjonsdyr.

Arbeid: Både ubetalt og betalt leid arbeid, og familiens arbeid, registreres i timer etter medgått arbeidstid. For personer under 18 år eller over 65 år regnes arbeidstimene om til fullverdige timer etter følgende reduksjonstabell:

Alder	Multiplikasjonsfaktor
12–14 år	0,6
15–16 år	0,8
17 år	0,9
66–70 år	0,9
over 70 år	0,7

Arbeidstid for kårfolk og familiens barn over 17 år som har arbeidet i jord- eller skogbruket, føres som leid hjelp i driftsregnskapet, selv om de ikke har fått utbetalt lønn. Familiens arbeid på nyanlegg blir ført særskilt, og vederlag for dette arbeidet blir balanseført.

All arbeidsinnsats i de ulike yrkesgreinene registreres, enten ved ukentlige noteringer eller i form av en mer summarisk årlig rapportering.

Arbeidskapital er omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et uttrykk for familiens likvide situasjon.

Avlinger registreres som lagringsdyktig mengde. For korn vil det si kilo med 15 prosent vanninnhold. Andre vekster registreres som kilo innhøstede rotvekster og poteter, kilo innkjørt høy, m³ ferdig surfôrmasse, FEm oppfôret gras, grønnfôr og beite. Alle avlinger omregnes til FEm per daa.

Avskrivninger defineres som planmessig fordeling av eiendelenes verdiforringelse over eiendelenes forventede levetid. Verdiforringelsen skyldes slitasje, elde og teknisk utvikling.

I skatteregnskapet blir de fleste avskrivbare eiendeler avskrevet etter saldoprinsippet; det vil si med en viss prosent av eiendelens bokførte verdi. Dette prinsippet fører til at de årlige avskrivningene avtar etter hvert som eiendelene blir eldre. De avskrivbare eiendelene er delt i ulike avskrivningsgrupper. Bygninger og anlegg avskrives individuelt, mens inventar, redskaper og maskiner avskrives kollektivt.

I driftsregnskapet benyttes lineære avskrivninger, slik at den nominelle verdiforringelsen blir like stor hvert år i avskrivningsperioden. De avskrivbare anleggsmidlene avskrives individuelt, og avskrivningstiden fastsettes ut fra sannsynlig varighet eller brukstid. Brukt utstyr avskrives dermed over kortere tid enn nytt utstyr.

Avvirkningsprosenten er årets totale avvirkningskvantum i skogen i prosent av balansekvantumet.

Balansen er en oppstilling for brukerfamiliens eiendeler, gjeld og egenkapital per 31.12.

Balansføring, grenser: Varige eiendeler balanseføres dersom kostprisen inklusive eventuell investeringsavgift er minimum kr 15 000. Dette er samme beløpsgrense som i skatteregnskapet. Maskiner og redskap som brukes lite, kan det være aktuelt å balanseføre selv om kostprisen er mindre enn kr 15 000.

I skatteregnskapet balanseføres bare en eventuell standardheving ved større reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. I driftsregnskapet vil ofte en betydelig del av slikt arbeid bli balanseført og gjort til gjenstand for enten ordinære avskrivninger eller kostnadsfordeling over en kortere tidsperiode.

Balanseskvantumet er det høyest mulige kvantum, målt i m³ uten bark, som kan avvirket hvert år i en skog, uten at avvirkingskvantumet i framtida blir mindre. Det forutsettes en bestemt investeringsinnsats i primærproduksjonen.

Bruk er en driftsenhet i landbruket. Den kan bestå av eid og/eller leid areal.

Brukeren er den som administrerer driftsenheten. Han eller hun vil som oftest være eier av hele eller deler av den faste eiendommen, og er vanligvis den som har flest arbeidstimer på bruket.

Brukerfamilien: Se *familien*.

Buskap: I skatteregnskapet er hele buskapen klassifisert som omløpsmidler og verdsatt etter standardiserte enhetspriser for variable oppdrettskostnader (tilvirkningsverdier). I driftsregnskapet verdsettes buskapen, som hovedprinsipp, til slakteverdi, med unntak for verpehøns, smågriser og hester. Okser, smågriser, slaktegriser og fjørfe til slakt blir klassifisert som omløpsmidler, mens resten av buskapen blir regnet som anleggsmidler (produksjonsdyr). Både i skatteregnskapet og i driftsregnskapet blir voksne dyr stående i balansen med den verdien de en gang er gitt.

Dekningsbidrag er produksjonsinntekter minus variable kostnader.

Driftsoverskuddet er produksjonsinntekter minus kostnader. Driftsoverskuddet er den godtgjørelsen familien får for innsatsen av eget arbeid og eventuelt ubetalt leid arbeid, og for egen og lånt kapital.

Egenkapitalen (EK) er den delen av totalkapitalen som tilhører brukerfamilien. Egenkapitalen beregnes ved å trekke samlet gjeld fra samlet verdi av eiendelene.

Eiendeler: Se stikkordene *anleggsmidler* og *omløpsmidler*.

Familien består av bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner og deres barn under 17 år.

Familiens arbeidsfortjeneste (beregnes bare for jordbruket) er driftsoverskuddet fratrukket kalkulert rente av eiendelene i jordbruket. Dette resultatmålet viser hva familien har igjen som godtgjørelse for egen arbeidsinnsats og for innsatsen til eventuelt ubetalt leid arbeidskraft. Som uttrykk for jordbrukseiendelenes verdi brukes gjennomsnittet av inngående og utgående balanse.

Familiens arbeidsvederlag er et kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats. Familiens registrerte arbeidstimer er utgangspunkt. En beregner hva det ville ha kostet å leie arbeidskraft i like mange timer, til tariff lønn, inkludert feriepenge og betaling for bevegelige helligdager. Arbeidsgiveravgiften, som er regionalt differensiert, tas også med. Derfor vil arbeidsvederlaget per time variere mellom ulike områder.

Faste kostnader er kostnader som i en gitt periode ikke endrer seg nevneverdig med omfanget av produksjonen. Eksempler på faste kostnader er avskrivninger og vedlikehold av driftsbygninger.

Frasalg: Salgsinntekter fra aktiverte anleggsmidler blir behandlet forskjellig i skatteregnskapet og i driftsregnskapet. I skatteregnskapet blir gevinst eller tap ved salg av ikke avskrivbare anleggsmidler eller anleggsmidler med individuell avskrivning, periodisert over gevinst- og tapskontoen. Ved salg av anleggsmidler som avskrives som gruppe, er det ikke mulig å fastsette eventuell gevinst eller tap. Hele salgssummen blir derfor nedskrevet i vedkommende saldogruppe. I driftsregnskapet blir gevinst ved salg brukt til nedskrivning, og tap ved salg avskrives.

Ved frasalg av jord eller skog skal den bokførte verdien av det solgte arealet nedskrives til null i driftsregnskapet. Overskytende verdi føres som verdiregulering.

Gjeldsprosenten er familiens gjeld i prosent av totalkapitalen og viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med fremmed kapital

Inngående balanse (IB) er balanse ved regnskapsårets begynnelse.

Jordbruksareal: Arealet av hver enkelt vekst registreres i dekar med en desimal. Areal med natureng og overflatedyrket beite reduseres for uproduktivt areal slik at en kommer fram til et produktivt nettoareal. Andel av fellesbeite regnes som del av bruket. Jordbruksarealet omfatter både eget og leid areal, og det er registrert hvor stort det leide arealet er.

Kortsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling innen ett år fra regnskapsavslutning, eller som er direkte knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Kostnader er verdien av varer og tjenester som er satt inn i produksjonen i regnskapsperioden.

Langsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling ett år eller mer etter regnskapsavslutning, og som ikke er knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Lønnsevne beregnes bare for jordbruket og forteller hvor mye jordbruket kan betale for samlet arbeidsinnsats når all kapital har fått sin godtgjøring. Den angis i kroner per bruk eller kroner per time.

Lønnsevneprosenten forteller hvordan den reelle godtgjørelsen for utført arbeid i jordbruket står i forhold til den godtgjørelsen som måtte ha blitt utbetalt dersom brukerfamilien skulle lønnes etter tariff.

Nettoinntekt er samlet driftsoverskudd fra all næringsvirksomhet, med tillegg av lønnsinntekter, pensjoner, kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats på nyanlegg samt renteinntekter. Rente- og kårutgifter er trukket fra.

Nettoinvestering er nyanlegg minus avskrivninger, frasalg og investeringstilskudd.

Netto mekaniseringskostnader omfatter alle kostnader vedrørende maskininnsatsen (traktorer, skurtresker, yrkesbil og andre maskiner og redskaper), inklusive rente av bokført verdi, men fratrukket inntekter fra utleie av maskiner:

Avskrivninger og vedlikehold
+ Drivstoffkostnader
+ Leieutgifter til maskiner og redskaper
+ Rentekrav
= Brutto mekaniseringskostnader
- Leieinntekter av maskiner og redskaper
= Netto mekaniseringskostnader

Omløpsmidler er eiendeler som ikke er anskaffet for varig eie eller bruk. De har enten en funksjonstid i foretaket på under ett år, eller de er knyttet til den kortsiktige omsetningen av varer og tjenester. Eksempler på omløpsmidler er bankinnskudd, kontanter, andre krav, slaktedyr og varelager.

Produksjonsinntekter er verdien av varer og tjenester som er produsert i løpet av året. Produksjonsinntektene omfatter derfor både hva som er solgt eller tatt ut til forbruk i løpet av året, og endringene i lagerbeholdningene av disse produktene.

Produktivt skogbruksareal: Som produktivt skogbruksareal regnes all mark som har en produksjonsevne som minst tilsvarende produksjonskravet i laveste klasse på en bonitetskala.

Rentekrav er kalkulert rente av gjennomsnittlig verdi av eiendeler i jordbruket. Rentekravet var for 2005 3 prosent, 2006 4 prosent, 2007 5 prosent, 2008 6 prosent og 3 prosent i 2009. Bakgrunnen for beregningen av rentekravet er alternativ plassering av kapitalen. Det er gjennomsnittelig 3 mnd. NIBOR-rente i regnskapsåret som er benyttet i beregningene.

Sparing er økning i egenkapitalen i løpet av året.

Ubetalt leid arbeid: I driftsregnskapet ble tidligere alt ubetalt arbeid i jordbruket som ble utført av personer utenom brukerfamilien verdsatt etter jordbrukstariff. Differansen mellom kalkulerte lønnskostnader og faktisk utbetalt lønn og arbeidsgiveravgift, ble betraktet som en gave til brukerfamilien og kalt gavearbeid. Fra og med 2002 blir det ikke lenger satt inn verdi på gratisarbeidet. Dette får effekt for noen lønnsomhetsmål, som driftsoverskudd, familiens arbeidsfortjeneste og nettoinntekt. Vederlaget til alt arbeid og egenkapital, og lønnsevnen, er ikke påvirket av denne endringen.

Utgående balanse (UB) er balansen ved utgangen av regnskapsåret.

Variable kostnader er kostnader som i en gitt periode forandrer seg proporsjonalt med omfanget av produksjonen, slik som f. eks. såfrø, gjødsel og innkjøpt fôr. Drivstoff regnes som en fast kostnad.

Vederlag til arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet pluss kostnadene til leid arbeid minus jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel av utgifter til renter og kår settes lik den prosentandelen som verdien av eiendelene *i jordbruket* utgjør av sumverdien av *alle* eiendeler.

Vederlag til familiens arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet minus jordbrukets andel av utgifter til renter og kår.

Årsverk: Et årsverk er i 2008 definert som 1 845 registrerte timer.

Tidligere utgitt i denne serien – 2010

- 2010-1 Begrensede konsekvenser av fjørfedirektivet – Utredning av konsekvenser av EUs fjørfedirektiv. Lars Øystein Eriksen, Ivar Pettersen, 31 s.
- 2010-4 Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 1999–2008. Tabellsamling 2004–2008. Kjell Staven, Helge Bonesmo, Liv Grethe Frislid, Svein Olav Holien, Kristin Stokke Folstad, Siv Karin Paulsen Rye, 100 s.
- 2010-5 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge. Driftsgranskingene i jord- og skogbruk 2008. Aktuelle artikler og tabellsamling 2004–2008. Øyvind Hansen, Ole Kristian Stornes, 93 s.
- 2010-6 Melding om årsveksten 2009. Normalårsavlinger og registrerte avlinger. Ola Wågbø, Oddmund Hjukse, 16 s.
- 2010-7 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling 1999–2008. Verdiskaping i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringar i Hordaland og Sogn og Fjordane. Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, Heidi Knutsen, 86 s.
- 2010-8 Økonomien i landbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2004–2008. Tabellsamling 2004–2008. Terje Haug, 95 s.
- 2010-9 Gårdsvarmeanlegg basert på bioenergi – økonomi og erfaringer. Undersøkelse blant fem gårdsvarmeanlegg. Liv Grethe Frislid, Knut Krokann, 30 s.
- 2010-10 Vurdering av økonomi på utbyggingsbruk i mjølkeproduksjonen i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane 2008
Torbjørn Haukås, Lars Ragnar Solberg, 66 s.
- 2010-11 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland 2008. Trendar og økonomisk utvikling 1999–2008.
Tabellsamling 2004–2008. Heidi Knutsen, Irene Grønningsæter, Anastasia Olsen, 87 s.
- 2010-12 Importvern for norsk jordbruk. Status og utviklingstrekk. Klaus Mittenzwei, Mads Svennerud, 29 s.
- 2010-13 Næringsfiske i ferskvann. Lønnsomhet og suksessfaktorer ved fiske, foredling og markedsføring av ferskvannsfisk. Siv Karin Paulsen Rye, Knut Krokann, 50 s.
- 2010-14 Produktivitetsutvikling i norsk jordbruk 1990–2009. Analyse basert på jordbrukets totalrekneskap. Agnar Hegrenes, 33 s.
- 2010-15 WTO og subsidier. Regelverk og tvisteløsning på landbruksområdet. Frode Veggeland, 41 s.
- 2010-16 Dekningsbidragskalkyler. Nord-Norge 2010/2011. Ole Kristian Stornes, 45 s.
- 2010-17 Kartlegging av markedssituasjonen for reinkjøtt. Gro Steine, Kjersti Nordskog, Johanne Kjuus, 27 s.
- 2010-18 Økonomien på store mjølkebruk. En undersøkelse av økonomien på bruk med 30–70 årskyr for regnskapsåra 2006–2008. Knut Krokann, 54 s.
- 2010-19 En analyse av investeringer i landbruket. Er man lykkelig som stor når man kunne vært liten? Lars Ragnar Solberg, 39 s.

Tidligere utgitt i denne serien – 2011

- 2011-1 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge. Driftsgranskingene i jord- og skogbruk 2009 – Aktuelle artikler og tabellsamling 2005–2009. Øyvind Hansen, Ole Kristian Stornes, 81 s.
- 2011-2 Beregning av det norske kjøttforbruket. Mads Svennerud, Gro Steine, 18 s.
- 2011-3 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling 2000–2009. Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, 86 s.

ADRESSE HOVEDKONTOR

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon: 22 36 72 00
Postboks 8024 Dep	Storgata 2 4 6	Telefaks: 22 36 72 99
0030 OSLO		E-post: postmottak@nilf.no
		Internett: www.nilf.no

ADRESSE DISTRIKTSKONTORER

Bergen	Postadresse:	Postboks 7317, 5020 BERGEN
	Telefon:	55 57 24 97
	Telefaks:	55 57 24 96
	E-post:	postmottak@nilf-ho.no
Trondheim	Postadresse:	Postboks 4718 – Sluppen, 7468 TRONDHEIM
	Telefon:	73 19 94 10
	Telefaks:	73 19 94 11
	E-post:	postmottak@nilf.fmst.no
Bodø	Postadresse:	Statens hus, Moloveien 10, 8002 BODØ
	Telefon:	75 53 15 40
	Telefaks:	75 53 15 49
	E-post:	postmottak@nilf-nn.no

ISBN 978-82-7077-789-1
ISSN 0805-9691

